

ΧΡΗΣΜΩΔΙΑ
PARABOLICO
PROPHETICA

De Infausto
FAUSTI SOCINI

Afseclarum exitu illustrata.

Per
CHRISTOPHILUM DIALITHUM
Ungarum.

Πλὴν τῶς ἐχθρὸς μὲ ἐκείνους, τῶς μὴ διελήσαντας
με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε ὥστε καὶ κατα-
σφαξατέ ἐμπαροδίν μου, *Luc. 19.*

הי אנכי לעולם — אנשי נקם
Deut. 32. ולמשנאי לעולם

OXONI,
Typis L. L. Annō penVLtIMo qVo ChrI-
fti eCCLesIa Vera noVI seCVLI
noVa Vota eXpeCtaret.

E F H Z M U A 2

FLORENTISSIMA ACADEMIA
RUM ACADEMIA OXONIENSIS
P R O H U M I L I T A T E

Primum Regium Collegium
Christi Domini

D. JOHANNES WAINES
D. BRIT. WOODROFFE
D. JOHANNES MILL
D. ARTHUR CHARLTON

Studentis Sacerdotis Theologiae
CHRISTOPHERUS TALLITHUM

Passus est pro nobis et seipsum
propter nos et angelos suos
propter nos et angelos suos

Exaltatus est in domum patris sui
in gloria patris sui
in gloria patris sui

Veritas est, ipsa Veritas
et ideo Veritas
et ideo Veritas

Præter exemplum, cum ad iustitiam
Præter exemplum, cum ad iustitiam
Præter exemplum, cum ad iustitiam

in terra et in caelo
in terra et in caelo
in terra et in caelo

EGREGIIS

Ætate & Eruditione Venerandis Viris,
FLORENTISSIMÆ REFORMATO-
RUM ACADEMIÆ OXONIENSIS
LUMINIBUS.

*Plurimum Reverendis Celeberrimis ac
Clarissimis Dominis,*

D. JOHANNI WALLIS,
D. BENJ. WOODROFFE,
D. JOHANNI MILL,
D. ARTHURO CHARLET,

Singulis Sacro-Sanctæ Theologiæ
Doctoribus eximiis :

*Huic præterea Collegii Universitatis Ma-
gistro; Isti Aula S. Edmundi Principali;
Illi ædis Christi Oxon. Canonico, & Aula
Gl. Præposito; Ipsi Geometriæ Professori
Saviliano & Societatis Regalis Londinensis
Sodali, omnibus Dominis & Benevolis.*

Εὐχαριστῶν καὶ εὐδυνάσκειν in Domino J.C. Eccle-
siæ Christianæ Salvatore & Capite Unico.

Veritas alapa digna est, sub, præ-
ter S. Paulum, ipsa Veritas do-
cuit exemplo, cum ab injusto
Prætores. Quid est Veritas? postularetur;
neque mirum siquidem ea peregrina est
in terris, & cum hæres esset mundi non-

nisi ad angulos, & pulveres coacta, latibulum sortitur ab ingratis, adeo ut licet *his angustia de jure non surgat*, vis tamen ei si millies inferatur, gratitudo est, atque adeo quævis odiosa illi intentari, vel ideo duntaxat quia *veritas* est, sufficit; nimirum quibus etiam *pluvia* verbi Dei, *nox* non vacat, *sive* ideo quia *redarguat eorum opera*; *sive* quia non sit ex mundo; *sive* etiam ideo, quia *Dotem* in *Pyxide*, quæ oculos perfringeret, non porret. Hæc *injuste* prætizantur in mundo, & quidem *impune*, *impune* tamen & quidem *juste* quicumque tandem illi fuerint, talia haud laturos; tum quod in *bello Jehovæ* *bis peccare non licet*, tum quod tandem aliquando, *justificandam sapientiam a Filiis*, non solum *suis*; sed etiam ab *ipsis inimicis*, præcentum sub sigillo reliquit, *Præspecificata veritas* in *Cantico Moïsis*, *fata* enim ita uti homines, *non aberrant*. Hæ rationes sufficiebant, cur hæ sententiole sub umbone NOMINIS VESTRI sub dio legerentur, quo *Scioli*, quodvis à suis placitis alienum carpere & *Radamanti* munus invadere, sucti, si non insinu veritatis; saltem vestræ excellentiæ superciliorum reverentia percussis *feræ* virilitationis seposita, *seram*

ori

ori applicarent, bonos enim qui verita-
tem etiam sine dote amant, nihil hic
quod veritati non consonum sit obser-
vatu-ros, existimo; Prægnantiores tamen
suberant causæ, cur in opusculo mole-
quidem exiguo, verum dignitate mate-
riæ, (nimirum ubi æterni Dei Salvatoris
nostri honor vindicatur) nominibus ve-
stris digno, vos compellarem, scilicet:
zelus vester erga fidem vere Catholi-
cam: Humanitas erga extraneos, im-
primis *fidei vestra domesticas*: atque labo-
res, *ne vos quasiverim extra*, in promo-
venda *Republica Literaria* herculei, adeo
ut cum celebrata ACADEMIÆ vestrae
florentissimæ gloria, simul quoque ve-
stra fama, ultra *Sauromatas* etiam exten-
deretur: singularis denique vester in me
amor & Christiana in Domino charitas,
qua me pro bono Patriæ meæ, apud vos
peregrinum excepistis, fructuosæque
meæ apud vos commorationis suasores
& Autores exististis: signanter Tu Vir
CLARISSIME, qui ex hospitalitate tuâ,
Brimitiorum Christianorum praxi pa-
rallela, hospitio tuo complexus es. Tan-
tis ergo *nominibus* vobis devinctus, si
brevia hæc Funalia literalia, in perpe-
tuam gratitudinis tesseram, qua de gra-

titudine vestra libera, libere vobis inno-
 tescerem amplius, accenderim, nemini
 peregrinum videri potest, Deus. T. O.
 M. conservet vestram **ACADEMIAM**
 Florentissimam, in secula, ut ex ea tan-
 quam ex *Equo Trojano*, cordati bellato-
 res Domini, in dies prodeant. Conservet
 vestras Ecclesias, et inter Lychnuchos
 ejus aureos Sol ille justitiæ citra Eccly-
 sin aut maculam splendeat, atque uti
sonoros Oceani fluctus illi in Præsidium
 extus circumposuit, sic intus *dilecta* ejus
Tabernacula & rutilantia specularia, py-
 ropo verbi sui illustret, & pura *viarum*
Jehovæ cognitione irriget. Conservet vos
VIROS CLARISSIMOS, incolumes,
 perpetua & virtutibus vestris digna fa-
 stigi prosperitate cumulet, vosque saturo-
 ros optatorum dierum, ut pretiosa in
 terris deposita cœli pignora, cœlo red-
 dat: ita vover,

Admodam Reverend. Celeb. ac Clariss.
Dominatiorum **NOMINUM** Cultor, &
rararum virtutum æquus estimator,
Christophilus Dialithus Ungarus, pro hono-
riarum Ref. Eccl. apud vos Peregrinus.
 Anno penVLtIMO qVo ChrIstI eCCLESIA
 Vera noVa noVI seCVLI Vota ex-
 peCtaret.

Excunte Majo, S. N.

Christophilus ad Lectorem

Christophilum.

Omnino quod à Noacho Christianorum,
Constantino M. jam olim factum
fuisse accepimus, ut ea quæ in cano-
nem fidei semel in Conc. Niceno redacta es-
sent, nullo modo convelli pateretur. ita ut,
cum non quiescerent Egyptii per Orthodoxos
Tyri congregatos mox refranavit. Apud Eu-
seb. l. 4. c. 41. 42. id omnibus Christianis
imprimis Magistratibus exequi incumbit; id
contra Socinianos masculine hætenus à Prote-
stantibus utriusque ordinis æquis fere passi-
bus, fidem sanctis de Filio Dei traditam pro-
pugnantibus, præstitum est. Igitur quamvis
tutorem esse silentii mercedem, cujus ratio-
nem hætenus nemo reddidit, constet; constat
verum etiam τὸ ὥς τὸ αὐτὸν χρόνον, χρὴν ὅτι
τὰς αἰν. & ut sapiens loquitur, Tempus esse
filendi, tempus loquendi, verba enim in
tempore dicta, esse mala aurea in cancellis;
imo Apost. Gentium etiam intempestivè ali-
quando loquendum esse monet Timotheum.
Cum experientia quotidiana Ecclesiam Christi
M. V. æque à Filiis suis (uti jactant) ac ab
extraneis, ægritudine affici, doceat, nemini
potest esse dubium, Deum sapientissimum suæ
domus familie Patrem, omnia illa fata & præ-
vidisse & prædixisse, atque adeo cum Socinia-
ni non ultimi sint ex illis, qui unctio Dei Chri-
sti & Ecclesiæ eam ægritudinem affricant,
Deum

Deam de illis, eorumque fatis tacuisse, neque tam notabiles Ecclesiae hostes, prae-monuisse, impossibile existimo, ideoque Testamenta Dei excutere ultimamque de eorum fatis, ultimoque exitu voluntatem inquirere, officium omnium Christi amicorum existimans; praesenti tractu breviter silentium rampere, & quid Deus locutus est, loco & tempore, quo vivimus id flagitante exponere officium duxi, atque quam distincta sint fidelium & hostium Ecclesiae spei Brabea, indigitare. Vale L. B. & tu quoque eadem nobiscum amplius inquirere perge.

E R R A T A.

L. B. quae propter festinationem & absentiam nostram contigerunt, facile corriget, quae addenda sunt.

P. 10. l. 27. adde, post judicandam, describitur. p. 13. l. 8. post extituros, adde, Cives Regnum Nobilis ejurantes Socinianos & Arianos esse. p. 38. l. 16. post translatam, adde, intelligas. p. 50. l. 10. Lege Lucratos esse. l. 20. Lucrati sunt. p. 73. l. 9. lege nihil definiverat. p. 81. l. 28. l. voto.

A C C E S S U S.

CEU nihil potuit in initiis Regni
 Cœlorum N. T. accidere, quod non
 ante Dominus per Servos suos Pro-
 phetas, annuntiaverat, *Luc. 24. 25, 26.*
1 Pet. 1. Mat. 26. Rom. 15. ita nihil con-
 tinget in consummatione Seculorum, atque
 ipsis ultimis N. T. diebus, quod non à
 Christo, Prophetisque Apostolis delineatum
 est, *Apoc. 10. 7. Dan. 12.* quæ est ratio, cur
 S. Apostolus Paulus *Sermonem Christi, om-*
nium Christianorum cordibus profunde ra-
dicatum præcipiat, Col. 3. 16. ὁ λόγος τῷ χριστῷ
 (θεῷ quoque adjectum legitur in, codice, *A-*
lexandr. Bibl. Reg. Ang.) ἐνοικῶν ἐν ὑμῖν
 πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ, διδάσκοντες ἑαυτοὺς
 αὐτοὺς. Est autem Sermo Christi Dei, quæ-
 cunque locuti sunt de eo Sancti Dei homi-
 nes, quodque Christus D. tum ipse indiebus
 suæ *ἐνδημίας Hebr. 5. 7. eructavit Ps. 49. 5, 6.*
 conf. *Mat. 13.* tum denique per servos Spi-
 ritu Filiationis ipsius imbutos, tam ad Iz-
 raelem in expectatione ipsius constitutum
 Populum suum Primo-genitum, quàm ad
 gentes Familiam *Abramæ Spiritualem Gal.*

4. *Gen. 15. 21.* elocutus est, & adhuc hodie dū *Hebr. 3. & 4.* loquitur, Sermo ille est *Canticum Moſis Servi Dei in tota*, ejus familia fidelis & *canticum Agni, Apoc. 15. 3.* Ut oporteat illos plusquam emunctæ naris homines, erga Deum ſiniſtre animatos eſſe, qui non putant ad ſe pertinere, ſcire ea, quæ fuerit in antecedentibus ætatibus Fœderum Dei œconomia, quæ de ſe, de Filio ſuo, de ejus Regno, de conſolatione ſpei, de luctis Eccleſiæ & innocuis Sanctorum ſatis, Deus ſit teſtatus, quæ roboramenta, quæ *ſermones Dei*: quæ fidei & officiorum pietatis incentiva, quæ ſpei fulcra, & in tempeſtatibus hujus ſeculi phari, quæ viſitationis & *ἀναμνηſeos* *πρωτογονίας* & operum quotidianorum Dei in *Repub. Eccleſiæ* harmonia. rati ſcilicet ad ſalutem ſufficere, ſi in Jeſum Chriſtum, quomodocunque credatur, imprimis in exulcerato hocce ſeculo.

Certè qui integram naturam veritatis Chriſtianæ, non ex integro Dei verbo demonſtrant, *Novum T.* non ex *Veteri* adſtruunt, *Novum* per *vetus* & viciffim mutuò non aperiunt, non video quomodo rationaliter in Chriſtum credere queant, ſi quidem ſalvator ipſe Judæos ad illius, tanquam de ſe Teſtantium *Tabularum Dotarium* ſerutinum amandaverit, palamque

que protestatus est, illos demum qui *Mosi* crediderint ipsum utrū ex Deo sit, cognituros. Et quā detestandæ ingratitude reatus illis incumbit, qui beneficium Dei, doctrinam pietatis, tantā copiā *Ezech. 47. Joel 2.* describentis, pro supervacuo tenent, & ut alienum fastidiunt, Judæorum fatale exemplum, clare minatur, de quibus Deus toties quæritur. *Hos. 8. 12. Scribebam ipsi multitudines Legis meæ, tanquam alienum, & res ad eos non pertinens habitæ sunt: quid est quæso? si hoc non evacuare animam esurientis, & potum sitientis detrabere, Esa. 32. 6. vel Satiatam sitienti adjungere, Deut. 29. 19. & verbum Dei, quod vivendum est animæ ut sterilem paleam, ad gypsandum solum, non ad alendum reservare, quæ tamen Deus manifeste prohibet, Deut. 32. 47. Non est verbum inane infra te vel à te sed est vita vestra, μαρτυριον enim Christi. 1 Cor. 1. 6. Ex omni parte firmatum est in nobis, ut qui sit ὁ ἀμὴν ὁ μαρτυρ ὁ πιστός ὁ ἀληθὺς ὁ ἀποστόλος. *Apoc. 3.* quod de se verbis operibusque perhibuit, contestificante conscientia nostrā. *Joh. 3. 33. 1 Joh. 5. 10. 2 Cor. 3. 3.* Et Testimonium Jesu, est spiritus Prophetiæ, *Apoc. 19. 10.* id est, qui credit Jesum esse Filium Dei, qui venit in carne, (nempe in suo valore, non in versuta*

quorundam explicatione) & testimonium Dei de filio suo recipit, is habet spiritum Prophetiæ, in quo & de quo universi Prophetæ locuti sunt, & *at testatur quod Deus verus sit*; id est, ceu omnia quæ Deus de filio promiserat, in Christo Næ & *ad unum* fecerit, ita ea quæcunque locutus est in filio, ejusque legatis, certissimo, ut ne jota quidem prætereat, donabit complemento, hæc qui cum timore & tremore, nocte dieque scrutatur, Prophetæ est, *Apoc. 22. 9.* inque ipso sermo Christi copiose habitat. Qui quæso feretur in nobis, si adhuc post tantum temporis tanti jubar, ignoremus, & ostendere nequeamus *signa Temporum*, quibus *Regnum Cælorum* ut *arbor excelsa* adolescat, *Matt. 13.* Judicia in hostes & Ecclesiam, quo ordine manifestanda erant indicare; quomodo denique gentes & *inimici Christi Scabello pedum ejus subjiciantur*, desperare, quomodo inquam *si tantam salutem neglexerimus, ut non præterfluamus*, *Hebr. 2.* non video?

Quò ergo in dies vera Christi Ecclesia veritatis vexillò patēscat, & induta suam panopliam, hostes veritatis dejiciat, *Eph. 6.* imò ipsum Deum Panoplia ab ipso Deo administrata *Gen. 32.* tandem vincat, eumque in omnibus suis causis & luctis Judi-
cem

cem & Agonotheten demonstret, ipsa hac mundi vesperâ vel potius dicam *aurora*, Hof. 6. *ad legem & testimonium*, Esa. 8. 20. recurramus, cujus interiora rimandi viam expeditam & tutam subministrat Christiana prudentia, cum nempe verbis Dei nihil addit, aut demit, cum à primis ad ultima procedendo, veritates diligenter inquirat, generaliter dicta, generali in sensu relinquit, specialius dicta cum generalibus componit, phrasin & emphasin S. Sacrae, juxta analogiam foederis excutit, hypotheses & exempla historiarum secundum canonem Prophetiae Novi vel Veteris, vel utriusque simul Instrumenti, confirmatum, juxta intervalla prophetiarum & temporum distribuit, eorum quae jam impleta sunt, veritatem agnoscit, illorum autem quae vel ex toto vel ex parte inter futura numeranda sunt, verba cum scripturis conferendo, sincere & cordialiter terit, & uti à temeraria definitione, temporis & circumstantiarum eventuum, ita à temeraria, phantasticaque praedictione desistit, certus laborem suum in Domino, non frustrari, etiamsi eorum quae animò contemplatur, oculis eventum non usurpet. In his si quis cespitaverit, nã illum incidere in periculum cortorsionis & nugacitatis *διόφρα* ar. necesse est, quarum haec scripturam facit

infructuosam, illa etiam perniciosam, talibus conversa scriptura S. in odorem mortis, eorumque stilo falsario in mendacium, si quidem ut spina in manu ebrii, ita est Parabola & sententia διδακτικὴ in ore stulti. Prov. 26. 9. *Et sicuti cotburni claudicantis*, v. 7. Non indiget S. sacra interprete Prætor, qui jubeat, non demonstret; ea-que sibi suis vocabulis sufficit, sani sunt Dei omnes sermones, 1 Tim. 6. abhorrent omnes λογομαχίας, v. 3. 4. & νεβήλας κενόφωνίας v. 20. Nam ut Athanasius dicere solebat, *sufficiunt S. sacrae, & divinitus inspiratae ad veritatis enuntiationem*. Sicuti intrepidi illi veritatis Reformatores, fundamentum suæ Reformationis hic posuere, Primum, qui cum vitæ periculo & inter quotidianos eosque domesticos ignes, ausi sunt Theologiam à fermento Scholasticorum Sophistico repurgare, verbis Dei proprios sensus reddere, veritatemque ad elocutionem à spiritu Dei sanctificatam, revocare, existimabant quippe alioquin vadamonium Dei & Ecclesiæ se sustinere non posse, hostesque veritatis ad conscientiam convincere, nisi arma à Deo ipso Parata, in ipsa prima acie intrepide vibrarent.

Quandoquidem autem *omnis Scriptura docente Apostolo*, 2. Tim. 3. *divinitus est inspi-*

inspirata, ideoque utilis ad instructionem, redargutionem, correctionem, institutionem, si fiat in iustitia; merito si unam S. sacrae partem cum alia conferre liceat, id imprimis Prophetiis tribuendum videtur, uti S. Petrus Ap. Βεβαιώτερον τὸν ἐκείνου λόγον dicere non veretur, 2. 1. 19. atque bene agere fideles si singulatim ad illud animadvertant, tanquam Lampadem Splendentem in obscuro loco, donec dies illucescat & Phosphorus (Lucifer) stella matutina exoriatur in cordibus eorum, profecto, uti tunc temporis, ita adhuc hodie quoque loca obscura & sordida habitamus, talia etiam corda circumferimus, lucet tamen in iis, radiosque per vices diffundit sermo Propheticus, tum quod implementum jam nactus est, tum quod implementum sortitur in dies, attendentibusque in dies Dei operibus lux illa crescit, usque dum lux Lunae futura sit instar solis, solis autem centuplex, ut lux 7. dierum, Esa. 30. quam post vespeream fore nobis Zacharias, ultimo cap. clarissime praedixit, Βεβαιώτερον autem ista citra ullius divinorum eloquiorum partis praedictum, imprimis quaerenda est in verbis Archi-Prophetarum Veteris & N. T. (Mosem famulum fidelem domus Dei, (quem Maimonides, Magistrum & Patrem omnium Prophetarum appellat. Et Eusebius Hist. Eccl.

L. 1. p. 3. Magnum prophetam, hujusque domus & servi Dominum Christum intellige) siquidem in ipso Deus Pater (primum locutus est, œconomice nempe, *Christus enim antequam Abraham esset, erat*, Joh. 8.) ultimum autem in Filio, Hebr. 1. de quo ante Moses indefesse locutus erat, imprimis, *Deut.* 18. Christum enim Prophetam illum promissum Petrus expresse vocat, *Act.* 3. 22. Horum utriusque ordinis & dignitatis Prophetarum verbum esse *Βεβαίω-
της* docet Evangelium, innuens, cœlum & terram præterire horum autem verborum, ne jota quidem inane fore; horum ergo Prophetiam, quam de fati Ecclesiæ hostiumque ejus locuti sunt, vel propter hanc *Βεβαίω-
της* inquirere libuit & quidem hoc ordine ut Dominum, prius Christum, tum servum ejus Mosen, breviter ut instituti ratio fert, loquentes audiamus.

Prima Demonstratio.

Ultimum ante suam passionem Christus Dominus, Hierosolymas profecturus, Populo sequenti, Regnum Dei illico appariturum, præcipitanter anhelanti, fata N. T. Regni ad consummationem usque seculorum, per distincta intervalla decursuri, Prophetice uti frequenter solebat,

lebat, delineaturus, proponit Parabolam de Homine quodam Nobili, post longam peregrinationem, rem & rationem cum servis suis & subditis conferenti, *Luc. 19. 11. 28.*

Christi Domini Parabolas Propheticas fuisse qui negaverit, eum Judæis illius ætatis cæciorem & magis *ἀμείων* esse necesse est, siquidem illos eas tales agnovisse constat, *Matt. 28. Luc. 20.* eventusque rerum & circumstantiarum in Parabolis à Domino Prædictarum, demonstrat, Hanc certò Propheticam esse, de judicio Christi Domini ultimis temporibus in Ecclesiam tam veri quàm falsi nominis, ejusque præfectos exercendo, antecedens, consequens, scopus, connexio, sensus hujus parabolæ in sequentibus demonstranda, evincunt.

Connexio hujus Parab. clara visitur, *Matt. 25.* ubi Parabolæ de 10 virginibus eleganter Dominus mox subjicit hanc Parabolam à *v. 14.* usque ad *v. 35.* ut ex ea pateat depingi hac Parab. Characterem ejusmodi Temporis, quale Dominus in superiori Parab. de 10. Virg. descripserat, ubi nempe significaverat Dominus, se cum visiturus esset & judicaturus Ecclesiam, reperturum in ea duas quasi potiores partes prudentes & fatuas, quæ nempe post posteriorem Evangelii Prædicationem, in erro-

re avito adhuc manere, quam veritati victas manus dare, maluerunt, quapropter Dominus eos communione Ecclesiæ excluderet, jam itidem hac Parab. proponit Dominus eorundem quoddam vitium, pigritiam nempe inexcusabilem, quâ fieret, ut prohiberent, omnem solidum profectum in clara viarum Dei cognitione, quod nefas Dominus suo eodem adventu castigaret, civiumque qui antè falso Christo nomen dederant injustam rebellionem extremâ ultione puniret; scilicet cum nullus casus in Ecclesia N. T. esset illò illustrior, neque unius rei aut Temporis attributa, una Parab. poterant tam expresse repræsentari, mirandum non est, Deum Christum variis illud voluisse depingere emblematis, quo de iisdem fideles, planius edocti, *manus ab isthac iniquitate abstinerent*, Psal. 125. Dominum unum præfixisse sibi scopum in his 2. Parab. ex contextus. v. 14. coordinatione patet, illas per interpositum morale præceptum connectendo, denique ex comparatione materiæ utriusque Parab. utrobique nimirum aliquis adventus Christi Domini, post moram longam ad Ecclesiam judicandam, conferre potes si lubet Parabolas, de Nuptiis *Matt.* 22. de servo debitore, cap. 18. Specialiùs autem in contextu nostro, Prophetice ad ultima N. T. c.

Domini

Dominum respicere innuit Lucas clare,
 cum ait v. 11. quando *putarent illico Re-*
gnum Dei apparere, Dominus proinde uti
 moris illi erat, corrigit eorum sensum, &
 prophetice de futuris Regni N. T. factorum
 circumstantiis, instruit, & apud *Matth.*
 2. v. Dominus subnectit Parab. quando
 venerit filius hominis in sua gloria, conf.
Apoc. 19. 15. Et quod hic omittendum
 non est, apud, *Matth. v. 30.* subiecta à
 Christo legitur hæc sententia, ταῦτα λέγω
 ὑμῖν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκούετε, quæ verba
 plurima M. S. referunt, uti *Emm. Coll.*
Sant. Bodlean. 3. 4. 5. 6. Laud. 4. Seld. 2.
Usser. 2. uti ipse inspexi & alia præterea,
 quæ recensuit, Celeber. *Joann. Mill*, in edi-
 tione N. T. omnium quæ hætenus prodie-
 runt elaboratissima, herculeo ausu jam jam
 consummatissima Lucem aspectura, quam
 non immerito præter Textum S. Sacræ,
 Thesaurum quoque Patrum dixeris. Quæ
 anè verba Christum hic subjecisse mul-
 tum probabile est, ut pote Christo loquen-
 ti formula exclamatoria frequens, impri-
 mis in hoc parabolico dicendi genere uti
 in Evangelistis videre est, *Matth. 11. &*
3. 25. 2. quæ exclamatio uti ex tota
 pannis Prophetæ Apocalypsi claret, sicubi
 hibita est, ut plurimum, rerum longè
 post futurarum erat criterium, confer.
Psal.

Psal. 107. 43. totum quantum Propheticum, *Apoc.* 2. 3. 13. 16. &c. His de causis, epiphonema quoque huic Parabolæ subjectum, Prophetiæ argumentum esse; si eventum infra explicandum cogitemus, quis ibit inficias?

Quibus positis vulgaris Commentatorum glossema, hanc Parab. in genere de ministrorum N. T. in promovendo Regno Christi, officio exponens, scopo Christi Domini satisfacere non videtur, putant nempe illi, nihil aliud hic Christum Dominum intendisse, quam ut omnes Ecclesiæ ministros admoneat officii, ut doctrinam dotes, facultates & officia sibi à Christo in Ecclesia concredita, diligenter & sollicite quæsturi faciendo, in promovendo Regno Christi impendant; quamvis enim generale ejusmodi præceptum didacticum, hinc eliciri posse videatur, Christum Dominum tamen pro sua sapientia, & consueta docendi arte, plus intendisse ex notabilibus hujus Parab. circumstantiis, emblematicaque vaticinia cum eventu conferentibus, verabit.

Præmissis his hypothesis. N. Nobilem qui peregrinationem instituit Christum Dominum esse, corpore ab Ecclesia, postquam ad dextram Patris resedit, absentem. 1. Servos quos ministrandis suis bonis præfecit, esse Ministros Ecclesiæ N. T. 1. Minus servis distributas, veritatem Evangelii

Sym-

Symbolizare, cum quibusdam donis spiritus gratiæ communibus, quibus in promovendo Regno Christi, Evang. Ministri opus habent, conjunctam. 7. Minas accipientes servos inæqualiter, esse Ministros Ecclesiæ N. T. diversis qualitatibus, successive diversis Ecclesiæ N. T. temporibus exituros. Tandem 7. reditum Domini ad conferendas rationes cum servis suis, esse notabilem illum Christi adventum ad judicium Ecclesiæ ultimis temporibus, qui præcedet omnium rerum consummationem, quod Dominus illam Ecclesiam quæ in fide Apostolica perseverabit, publicè honorabit, illas autem quæ hanc fidem vel abnegaverant, vel negligentes in ea tuenda fuerunt, severè verbis ac factis castigabit, atque ita secundum hæc puncta brevi paraphrasi hæc Parab. explicata, sensus quem intendimus & scopus, cuivis serio attendenti patebit.

Ἄνθρωπος τις ἐβγῆκε, *Homo quidam Notus profectus est in Regionem Longinquam,* Parab. hæc Ellyptica est, deest sive subiectum, sive apodosis, in eo tamen nulla est difficultas, supposuit enim Christus Dominus hanc ellipsin ex scopo & connexionem facile posse suppleri, subjectum hujus Parab. statui potest, vel Regnum Cœlorum, vel Filius hominis, utrumque clarum est &

& facile suppleri potest, nempe si Regnum
 Cœlorum, tum per Regnum Cœlorum latè
 loquendo intelligenda tota Ecclesiæ N. T.
 œconomia, cum omnibus casibus, qui in
 illa eventuri erant; si Filius autem ponat-
 ur subiectum, tum apodosis talis erit
 quemadmodum nimirum homo, qui pere-
 gre proficiscitur & elocat suas minas Mi-
 nistris, ita agit Filius hominis, in Regni sui
 administratione, &c. Utrumvis eligas faci-
 le concipi potest. Ἀνθρώπου ὅτις Ἐυγενής,
 apud Matthæum legitur tantum ἄνθρωπος
 & in quibusdam codicibus legitur ἀνθρώπου
 ὅτις, quæ lectio etiam cum S. Lucæ contex-
 tu magis convenire videtur, Nobilis ille
 Christus Dominus est solus, ut cui omnia,
 quæ in hac Parab. dicuntur apprime con-
 veniunt, ut qui ab omnibus angelis & ho-
 minibus est distinctus. Solus ille Ἐυγενής
 benè natus, nempe non naturali modo ab
 Adamo descendens, quomodo malè natus
 & peccator fuisset, *Joan. 2. Hebr. 2.* quales
 omnes quotquot unquam nati fuere in mun-
 dum, nati sunt, *Rom. 3. Job 14. Ps. 51.*
 omnes malè *evacuati gloria Dei* nascuntur,
Rom. 3. Ps. 14. solus ille benè natus, quia
vi promissionis & creatione Dei, Jer. 31.
Gen. 12. & 15. & 17. & 22. Gal. 3. Rom.
1. & 9. ex Regio Davidis sanguine,
Rom. 1. ita natus in mundum, quomodo

nunquam alius natus est, neque nascetur,
Luc. 1. Joh. 1. nemo unquam ἐν γενεῇς præ-
 ter ipsum, *Prov. 8. & 30.* quia solus μονο-
 γενής, *Col. 1.* ideoque hæres omnium, ideo-
 que dives, *2 Cor. 8. 9.* donis, quæ suis di-
 stribuere ministris possit, *Psal. 68. Ephes.*
 4. ille sive absolute sive comparate (prout
 alibi demonstravimus) Nobilis & excel-
 lens, pulcher præ filiis hominum, *Psal. 45.*
 ex millibus, *Cant. 5. 10.* cujus subditi sunt
 fines terræ, *Psal. 2.* Reges & potestates
 mundi hujus, *Prov. 8. Psal. 72. Apoc. 19.*
 Ἐπερὲν δὲ εἰς χάραν μακρὰν λαβεῖν ἐαντῷ βασι-
 λείᾳ καὶ ὑποστέλλαι Nobilis ergò ille βασιλεύς
 Rex fuit, ut qui Regnum habuit, certò ta-
 lem vidit Abraham Christum Dominum,
Gen. 14. מלכִּי־צֶדֶק explicante Apostolo,
Hebr. 7. Regem Justitiæ, & Pacis, (con-
 fer. si placet Clar. Jacobum Gailard de
 Melchisedeco, & Cl. Jacobum Alting. in
 hunc locum) cujus Regnum esset justitia
 & pax, *Psal. 45. & 72. Luc. 2. Hebr. 1.*
 non esca non potus, *Rom. 14.* Talem vi-
 dit Bileam alias Pseudopropheta, hic ta-
 men omnium verissimus, *Num. 23. 25.*
 — יהוה אלהיו עמו יתרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ *Je-*
hova Deus cum Populo suo & clangor Re-
gis sui in eo Stella nempe ex Jacobo conf.
Apoc. 22. & Sceptrum. ex Israele, c. 24.
Profectus in Regionem longe dissitam ad
regnum.

regnum sibi accipiendum. Regnum promi-
 ferat decreto Pater Deus Filio suo Christo
 Jesu, Messiae in omnes gentes, ad *fines*
terrae, ut mansueti & egeni gregis, *Zach.*
11, Psal. 22. totum *mundum habitabilem*
 possiderent, *Psal. 2. Esa. 53. Zach. 6.* quod
 Regni mysterium omnes Prophetæ pre-
 dixere, in fine seculorum, sub 7. sigillo
μυστήριον, μέγα θαύμασι revelandum,
Apoc. 11. & μετ' αποκατάστασις πάντων, Act. 3.
 gloriosum. Hoc regnum capeßere non po-
 terat Christus Dominus, nisi postquam as-
 cendisset in cœlos, quam longissime à ter-
 ra remotos, *Ephes. 1. & 4. Act. 1. χῶρα*
 illa sane à Christo Domino paulo ante exi-
 tum nominata est cœlum, *Joh. 14. 2. in*
domo Patris mei multæ μορᾶι mansiones, se-
 des loca sunt & si abivero *parabo vobis τό-*
πον locum, *χῶρα* enim à *χωρῶ* significat
 idem quod, sedes, locus, possessio, huc tan-
 quam ad locum avitum; Christus Dominus
ὡς νεκρῶ ἐξῆλθεν 1 Cor. 15. rediit, non
 ac si ideo de cœlo diceretur secundus ille
 Adam, quoniam divina virtute sine Patre
 conceptus sit, (quomodo & primus Adam
 sane Dominus de cœlo Dici poterat) uti
 Socinus vult, sed quia exponente Joanne
B. super omnes esset, Joh. 1. & ut Cabba-
listæ ajunt, האדם העליון יתברך Adam ille
supernus, benedictus, qua phrasi Judæis
 non

non nisi verus Deus designatur, atque proculdubio, quæ Cabb. de conjugio superni illius Adæ benedicti, cum כנסת congregatione Israel, conjunctione terrestriis Adami & Evæ mystice accepta, tradiderunt, ab Apostolo, *Eph. 5.* ad unionem Christi cum Ecclesia mysticam, manifeste, applicatur, conf. *Esa. 54. 5.*

Ut acciperet Regnum, scilicet recentem & vivam viam per velum Carnis suæ consecrans, unica oblatione in perpetuum eos qui sanctificentur consummans, resedit ad dextram Majestatis Dei in excelsis, Concionemque primogenitorum conscriptorum in cælis, spiritus justorum consummatorum ad propinquiorem Dei communionem secum adduxit; Spiritum denique suum à Patre, & sceptrum verbi sui Sione emisit, quo gentes in hæreditatem datæ ipsi subjiciantur, ipse interim in Dextra Dei quiescens & regnans, usque dum omnes inimici ejus, ponantur scabellum pedum ejus, Hebr. 1. & 10. & 12. Psal. 2. & 110. Eph. 1. & 4. id verò eleganter à Christo Domino exponitur per longum iter, ex illo enim tempore, remotus est ab oculis Ecclesiæ secundum carnem, 2 Cor. 5. 6. est in sursum, à quibus inferiora terræ longè dissita sunt, Ecclesia est quasi vidua & orphana, Psal. 68. Hos. 14. & Ecclesia in mundo non videt Chri-

stum Jesum superesse, suum caput desiderat *instar cervæ sitientis*, eo quod inimici ejus dicant, *ubi est Deus tuus*, *Psal. 42. Deut. 32.* & non obstante quod eum quotidie in verbo & sacramentis, fidei oculis intueatur, Ecclesia, cupit introduci ad conclavia Mariti sui, *Cant. 1. Psal. 45.* ubi *Lachrymas ejus oculis suorum abstergat*, *Apoc. 21.* vestesque eorum quæ inter ollas fuliginis, strues laterum, *Pf. 68.* fuligatæ sunt, vino amoris & communionis immediatæ jubilo, lavet, *alisque columbarum argenteis, fulvo auro rutilantibus conformet*, v. 14.

Ascensurus ergo illuc unde prius descenderat, instar iter parantium, resque suas disponentium καλέσας δέκα δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς παραγγέλλοντας ἑως ἔρχομαι. *Apud Matthæum* tradidit eis τὰ ὑπαρχόντα quæ illi suppetebant sic *Beza*, melius Latin. *Bona sua*, quâ significatione, sumitur, *Matt. 19. 21.* quæ bona uti *Matthæus* vocat τάλαντα, sic *Lucas* vocat μινᾶς, vel μνᾶς, quis hæc obscura diceret, servi p. d. hi sunt illi qui singulariter dicuntur δούλοι Christi, eidem peculiari ratione subiecti, & ab illo Ecclesiæ administrandæ præfecti, *1 Cor. 4.* ita se Apostoli, imprimis Paulus, in omnibus suis Epistolis vocarunt. Quod Christus Domi-

nus

nus euectus ad dextram Patris, ascendens in sublime dederit Ecclesiæ varia *χαρισματά* docet Apostolus, *Ephes. 4.* ex *Pf. 68.* *1 Cor. 12.* qualia sunt, variae animæ perfectiones in œconomia gratiæ, hominibus gratiosè collatæ, *Act. 2.* *Joel 2.* Regno Christi in his terris promovendo subservientes, quibus si benè utantur, illis gloriæ cœlestis mensura, illorum donorum gratiæ respondens, confertur, hæ sunt facultates Christi, huic per spiritum datur sapientia, illi scientia, eloquentia, dona docendi, dicendi, discernendi, interpretandi ad perfectionem spiritualem corporis Christi mystici, imprimis tamen hic respicitur ad ordinaria gratiæ dona, omnibus Evangelii ministris communia, ut sunt: vera Evangelii cognitio, cum dono, eam ore vel calamo promovendi, has opes Christus distribuit suis servis; nisi huc referre placet omnes divitias Christi etiam, *1 Cor. 1.* & *2 Cor. 4. 6. 7. Col. 2. 3.* quas Apostolus Paulus vocat impervestigabiles opes Christi, *Ephes. 1.* & *3.* verbò, omnia bona N. T. quorum veram naturam, nuper juxta tenorem Scripturarum in Lucem protraxit Celeber. Joan. Cocceus.

Emphasis autem major est in his quod Dominus vocaverit proprios servos, ut nimirum Ministri Christi, distinguerentur à

reliquis credentibus, sanguine etiam Christi redemptis, 1 *Cor.* 6. illos advocavit Dominus Apostolos nempe, *Joh.* 20. & in Apostolis omnes ministros legitimos N. T. eis contulit potestatem Evangelium prædicandi, illis dedit bona sua, communicavit cum illis dona à Patre illi testamento communicata, *Luc.* 22. Spiritum sapientiæ, intelligentiæ, timoris, amoris 2. *Esa.* 11. *Gal.* 5. Honores, opes, divitiæ mundanæ non sunt opes Christi, talia à Patre Testamento non accepit, igitur ea neque communicat cum suis, quæ est ratio, quod nullibi in N. T. quantum ego memini, fiat à Christo ejusque Apostolis in suis scriptis, mentio & apprecatio sanctis bonorum mandanorum carnalium, sed spiritualium ferè ubique paginarum, nempe docere voluerunt Apostoli, Regnum Christi totum esse, ejusque privilegia spiritualia, quærentibus enim Regnum Dei ejusque justitiam prius, omnia sponte fluunt, *Psal.* 37. *Matt.* 6. ut quisque videat, quantum à mente Dei Christi aberraverint Pontificii hætenus, omnem spirituales Christi Regni naturam, in carnem convertentes, sed de his infra, pergamus igitur.

*Dedit eis 10. minas & dixit negoti-
mini donec veniam,* Matthæus distinctius proponit, ait huic quidem tradidit 5, illi
autem

autem 2. isti vero unam, Talenta ibi nuncupata hic memoratis 10. minis æquivalent, Mina communi valore seu Talentum continebat libras 60. auri vel argenti, majores vel minores libras, prout Populorum constitutiones variabant, mina qualibet 10. drachmas itidem pondere apud hos vel illos variantes, in vulgaribus autem monetæ rationibus, Attica drachma conveniebat cum denario Latinorum, Anglicos duos cum dimidiò, seu semicoronatum vulgò, Belgicos 6. Schillingios constituit, drachmas duas faciebat dimidius siclus Judæor. atque ita 4: drachmæ unum siclum, Centum drachmæ Atticæ, minam Atticam ÷ Libram quæ facit florenos Belg. 30. Talentum autem Atticum faciebat minas argenti 60, juxta Belg. 600. Ducatonem vel Coronatos Angl. sive 1800. florenos. Talentum autem Hebræorum, ut Docti observarunt Duplò majus erat, *Exod.* 38. quia 110 drac. Hebr. valebat 200 dr. Atticorum, Talentum Hæbreorum faciebat Siclos 3000, *Exod.* 33. juxta Angl. 1200 Coronatos, vel totidem Ducaton. Belg. sive scutatos, aliis Philippicos, sed hæc de his dixisse sufficiat, laborandum potius in eo, quid Dominus his, parabolicè significare voluerit.

Mina hic innunt spiritualia dona &

perfectiones ministrorum Ecclesiæ, quæ
 distinctæ sunt a perfectione eorum & ca-
 pacitate naturali, datas cuique secundum
δύναμιν, naturalem aptitudinem; instar mi-
 narum, propter analogiam quæ intervenit
 illis, nempe Evangelii veritas & conjuncta
 est cum donis Spir. S. ut res chara, pretio-
 sa, in certam formam cusa, & quasi *πύργος*
 redacta, *Psal.* 19. & 119. 2 *Tim.* 2. & 3.
 & illius possessio divites facit suos posses-
 sores, instar Theauri potest ea tractari, de-
 purari, explorari, *Prov.* 5. 6. 2 *Cor.* 4. 7. &
 potest ea cum aliis communicari & quasi
 mutuo in quæstum elocari, ut iis alii tan-
 quam nummis ditescant, *Rom.* 15. *Prov.* 3.
 cum scilicet: in mutuis colloquiis, fra-
 ternis, concionibus publicis per institutio-
 nem aliis communicamus, ut quasi nummus
 cum nummo commutetur; plurium medi-
 tationibus veritatem subjiciendo, 1 *Cor.*
 12. *Dedit* 10 minas veritas Evangelica cu-
 jus dispensatio Ministris concredita est,
 unica tantum est, sicuti Dominus unus est,
 cujus & circa quem occupantur istæ minæ,
 sanô tamen sensu potest in ea proportio &
 gradus locum habere *A* quatenus veritas
 illa, majori aut minori gradu cognitionis
 possidetur, tùm *B* quatenus ea veritas con-
 juncta est, cum majoribus, aut minoribus
 aliis dotibus, Ministris Evang. necessariis
 ad

ad lucrificandos peccatores, illi major eruditionis claritas, quam huic datur, tum C in comparatione fructus, quos per dona communicata lucrificiunt, plures hic quam ille, *Matth. 13. 23.* ita ut qui 5 minas accepisse dicitur; qui numerus hic est maximus, effigiet tales ministros, qui Evangelii veritatem clare intelligunt, præditi præterea excellentibus donis Spiritus S. Per eos, qui 2 tantum acceperant, illos qui minori gradu dona Spir. assequebantur, in comparatione ad illos qui 5 acceperant, majores tamen illis qui unam tantum acceperant, idest qui simpliciter tenent fundamentum veritatis de Christo, in quantum id scitu necessarium est ad consequendam salutem, qui in respectu ad alios credentes, divites, haberi possunt, ad doctiores autem Evangelii Præcones unam habere tantum. Qui de his fufius scire desiderat erudite elucidatas reperiet in *dictatis Celeb. ac clar. Campegii Witringæ ad Matthæum.* Par.

Disceptari autem de eo hic posset, an hi servi Christi, Ministri Ecclesiæ simul aut successive futuri per totum tempus N. T. ut prius 5, tum 2, & tum unam minam habentes, considerandi sunt? prior sententia, nihil haberet absurdi, si cum Historia Ecclesiastica conciliari posset, at verò ex hi-

storia contrarium plane concludere debe-
 mus, quod nimirum per totum Tempus
 N. T. fuissent ministri qui 5 Talenta ha-
 buissent, idest excellentibus dotibus in-
 structi Docti viri, quales vix notari pos-
 sunt seculis 9. 10. 11. 12. cum imperitia,
 hypocrisis, superstitio prævalere, elegan-
 ter autem concordare videntur omnia Hi-
 storixque consona si de ministris capian-
 tur, varii generis, variis qualitatibus di-
 versis temporibus successive extituri per
 totum intervallum N. T. ut quinque minas
 accipientibus depingantur, Docti ab ascen-
 sione Christi ad medium sec. 5 extituri,
 Apostoli & Apostolicæ Ecclesiæ Præfecti;
 Apostolorum & Patrum dotes & vitam
 æmulati. Per 2 minas habentes, Episcopi
 & Doctores à medio sec. 5, cum res Chri-
 stiana notabiliter in pejus ruere cœpit, us-
 que ad seculum 9. inde vero Servus ille pi-
 ger in Ecclesiam prodiit, & dominatus à
 seculo 10 & seq. quales fuere ministri an-
 te Reformationem, qui posthabita verâ
 eruditione, consenuere in ignorantia & su-
 perstitutione, parum aut nihil de Regno
 Christi solliciti, plus ventri, quam
 Christo servientes, *qui suum scribere ver-
 terunt in bibere, codices in calices*, uti
 Petr. Blessensis Epistol. 7. loquitur, *pati-
 nis magis quam paginis incumbentes, ut*
 eos

eos ex complexione potius Græcos, 2. Tim.
2. quam ex Professione Christianos judi-
casses, uti Fran. Duarenus loquitur de
Benef.

Hæc tamen notandum est. Non ita sunt
accipienda, ac si omnes Ministros, qui
prioribus seculis vixerunt, in ordinem eo-
rum qui 5 minas acceperunt, & sic dein-
ceps qui postea floruerunt, in eorum nume-
rum, qui 2 minas, &c. Sufficiat ad nostrum
scopum, maximam partem ministros tales
fuisse ex historia clare demonstrare posse,
tempusque quo res Ecclesiæ collabescere
cepit, cognitio, zelus, minor, pigritia,
superstitio major, aliaque vitia in mini-
stris successerunt, atque adeò ad maximam
partem collimetur, (dum forte pauci fuere
ad quos hic non respicitur, mali servi,) etiam
si illis etiam semper aliquid ex vitiis
seculi, quo vixere adhæserit.

Additur autem apud Matthæum quod
dederit singulis *κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν* & ut
Cantabrigiense exemp. Bezæ habet *δύναμιν*
αὐτῶν. Quibus significatur, dona gratiæ,
Ministris Evang. collata, ad Evangelium
propagandum, subordinari vel potius ac-
comodari facultatibus naturalibus, dona
nempe illa perficiunt naturam, non mur-
tant, tales dotes spiritus, dispensat Deus cui-
que, quibus quis naturâ aptus est, vel quod
etiam

etiam naturales dotes, magis vel minus exerantur, pro circumstantiarum L. T. varietate, consuetudinum denique & exemplorum, quibus quis est circumscriptus, quæ multum faciunt ad facultates perpoliendas; veluti hoc seculum, hæc regio est cultior, videmus enim ut quamvis natura omnibus seculis ejusdem ingenii homines producat, magnā tamen potest observari fructum ingenii qualitas & diversitas, scilicet seculi hujus mores & exempla magis faveant hac ætate huic, quam alii, & vicissim, distribuit ergo minas Christus Dominus cuique secundum habilitatem naturalem, & tum peregre abiit; postquam nempe Christus Dominus, præceptum dedisset Aplis suis, ut essent ejus testes ad fines terræ, *Act. 1.* instruxisset de modo administrandi Regnum suum & benedixisset, assumptus est ab illis in cœlum, *Luc. 24.* jussitque eos *παραγγέλλειν* Matthæus dicit *ἐργάζεσθαι* negotiari.

Interferitur autem hic casus alius à Domino, quod nempe *οἱ πολῖται αὐτῶν*; *ἐμίσαν αὐτὸν καὶ ἀπίσταν* (Beza Codex *ἐπιμύσαν*) *φρόσκειαν ὁπίσω αὐτῶν λέγοντες οὐ δέλωμεν τὴν βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς*. Cives hos distinctos esse à Ministris & illis quibuscum hæc negotiatio peracta est per servos illos, clarum, est, qui Judæi esse vix possunt, tum
pro-

propterea quod, post ascensum Domini in
 cœlos, hæc negotiatio servorum cum Ju-
 dæis imprimis peracta, & quidem cum
 maximo Lucro, esse videtur, *Act. 2. 14.*
¶ 4. 32. ¶ 5. 14. ¶ 6. 7. Vides Frater
quot sunt millia Judæorum qui crediderunt,
21. 20. Tum propterea, quod, de Judæo-
 rum reliquorum in duritie cordis sub ve-
 lo Mosis insaccatorum rebellionem, atque in-
 felici illorum exitu Christus D. in aliis Pa-
 rabolis, *Matt. 20. ¶ 21.* locutus est ubi NB.
 quod *v. 45.* eam de se parabolam ipsi Judæi
 à Domino dictam esse; expresse agnove-
 rint. Sic *Luc. 15. ¶ 16.* πολλοί τινες ergò illi
 sunt qui sub velo & privilegiis verorum
 Civium Christi, nomine Christianorum la-
 tenter Christum Regem impugnabant, ejus-
 que βασιλείαν nolebant, qui sanè alii esse
 nequeunt, quam illi antiquæ in Christia-
 norum αἰγῶνις, (qui fratres esse se, simula-
 bant, Christo tamen Domino mentiebant-
 tur tantum) σπλάγχεις *Jud. comm. 12.* Chri-
 sti Domini veram Deitatem, atque quod
 in ea fundatur, Regnum æternum ejuran-
 tes, Pseudoprophetæ, hæreses ἀπολεῖας in-
 troducentes in Populum, geminos & obe-
 dientes Christi cives; absolutamque Chri-
 sti δεσποτῆτα idest absolutam Deitatem, æ-
 ternitatem, potentiam, Patrique coæqua-
 lem essentiam, veramque ejus ἀγορευσίαν
 veram

veram ejus satisfactionem, perfectum & æternum Sacerdotium, meritum, ἀντιπρό-
 νοι denique ejus Regiatum abnegantes, 2
Petr. 2. 1. sicque sibi ipsis ταχὺν ἀπείλξαν
 ἐπαγούτες.

Observandum autem hic Evangelistam
 hunc casum quasi bis resummere, v. 14. &
 27. quo duplex hujus rebellionis καταραφή
 commodè notari potest; scilicet statim at-
 que Christus Dominus peregrè recessit à
 suis, πολλοί τε ejus renunciare cæperunt ejus
 Dominio; Fabri tales erant Ebion, Cerin-
 thus, horumque sequaces Ebionici & Ce-
 rinthiani, quos contrà S. Joannes suum
 Evangelium directe scripsisse videtur, Pau-
 lusque Apostolus in suis Epistolis, sicuti
 & reliqui uti Petrus & Judas, contra hos
 Patres vestigia Apostolorum prementes, us-
 que ad sudorem pugnarunt, Ignatius M.
 Joan. Apostoli Symmiista; in genuinis suis
 Epistolis, ab Isaco Vossio editis, p. 21. con-
 sueverunt enim ait quidam, dolò, ma-
 lô nomen (Christianorum) circumferre,
sed quædam operantes indigna Deo, quos
oportet declinare, sunt enim canes, rabidi,
latenter mordentes, quos oportet vos obser-
vare existentes difficile curabiles, quibus sta-
tim subnectitur, Sermo de duabus in Chri-
sto naturis, & admonitio, ne quis igitur vos
seducat, confer. p. 26. 27. ait talis, inquit
 natus

natus factus, in ignem inextinguibilem ibit, sic Irenæus, Polycarpi Apostolorum discipuli discipulus, *Lib. 3. cap. 21.* de Ebionæis ait, ignorantes eum, qui ex virgine est Immanuel, privantur munere ejus quod est vita æterna. &c. Et *Lib. 5. cap. 1.* Vanitatem & Ebionæi, unionem Dei & hominis, per fidem non recipientes in suam animam, & *Lib. 4. cap. 59.* judicabit autem & Ebionitas, quomodo possunt salvari, nisi Deus sit, qui illorum salutem super terra operatus est, & quomodo homo transiet in Deum, si non Deus in hominem transiit. Confer. Tertullianum si placet de Præscript. advers. Hæres. *cap. 13.* Novatianum inter ejusdem opera, *cap. 11.* de Trinit. & *cap. 12.* Originem, latitudinarium cæteroquin Theologum, in Apologia Pamphili Martyris inter opera Hier. *Tom. 9.* Plura videre potes in defensione Clar. Bull. & Judicio, &c. Secuti sunt hanc Rebellionem adversus Deum Christum post Ebionitas Theodotiani, quorum quidam Theodorus Coriarius sub severo Imperatore an. Christi 190. Architectus fuisse traditur ab Eusebio Eccl. Hist. *L. 5. cap. 28.* Anathematizatus à Victore Episc. Rom. Hanc hæresin initio 3. sec. Artemam iterum refodicasse vel potius continuasse scribit, Euseb. Eccl. Hist. *L. 5.* & Beryllus Bostrorum in Arabia

bia Episcopus, *Lib. 6. cap. 37.* postea à Synodo convictus, in meliorem mentem reversus. Ad ἀρχὴν festinabat autem scelus illud mox an. Christi 260. per Samosetanos vel Paulianos, à Paulo Samosetano nominatos, *Euseb. L. 7. cap. 27. 28.* & Lucianum quendam, à Synodis utrumque excommunicatum. Antiochiæ bis, anno Domino 265. Gallieno Imperatore, & an. 270 Aureliano Imp. celebratis, *Euseb. c. 29.*

Attigit autem ἀρχὴν ipsam tandem hæc tergiversatio civium, in manifestamque rebellionem erupit per Arrium Gregis Christi, cum jam ea quiescere cœperat sub Constantino Magno inexpectatum Sicularium, cum Stella Absynthium ad Tubam 3. Ang. cœlo cæcidit, fontesque aquarum, ad tertiam usque partem, læthaliter πνίκε, ordinis enim & temporis ratione habita Arium isthic nomine Absynthites stellæ venire manifestum est, ille doctrinam veram de Christo Domino, amaram reddidit, doctrinæ enim falsæ noxietas, *absynthii* nomine venit, *Amos 5. 7. & 6. 12. Deut. 29. 20. Hebr. 12.* imò omnis generis mali emblemata est, *Jer. 23. 15.* quibus fane vario modo afflictam Ecclesiam. per Arrianos, Annales Ecclesiastici testantur, quomodo ipsos interdum Imperatores, hoc absynthio potatos, Arrius in omnia mala usque

usque ad mortem multorum incitaverit, notum est, quo respicere videtur emphatica relatio Joannis Prophetæ, quod non dicat *sicut Absynthium*, sed *ipsum Absynthium*, omniaque stellæ attributa, Arrio convenire pridem demonstratum est à Doctis, & Cel. Cocceo & recenter à Celebratissimo Theologo Frisio Vander Wayen Profess. Franeq. in clavi Prophet. dict.

Confer. si placet, sigillum, *c. 6. Ap. Equus ater*, proculdubio tetricum significat Ecclesiam, statum signanter qualis esse solet, grassante fame, cui junctus erat amaror aquarum, quæ sit restringendæ ineptæ factæ sunt, adeoque non mirum, atrum conspectum habuisse hujus temporis Ecclesiam, notatur præterea sedens in illo atro equo falcator, à quo ita demessa est seges, ut inde orta sit sollicitudo etiam de victu valde communi, & vilissimi pretii, tritici & hordei, quorum tam iniquum erat pretium, ut denario tantum vix comparari poterat quantum unius diei est demensum, *χοῖνῆ* significat mensuram qualem unius diei labore comparare licet, & consummi. Petit ut *vinum & oleum ne læseris, ne aduras*, Arii p. d. hæresis Ecclesiæ surripuit pabulum, ut ex eo *strata* incederet, unde tanta spiritualis annonæ charitas, præcipua autem sollicitudo erat de *oleo & vino*, nempe laborabat

Arrius

Arrius ejusque soboles, Doctrinam de Spiritu sancto & gratia ejus, de merito Christi in vera ejus divinitate fundato, deque omni eo quod instar vini fideles hilares facit, *Psal.* 104. commaculare, adulterare, ut homines fame & mærore confecti, morentur, solliciti erant de hac aduſtione fideles in Synodis plurimis, imprimis Nicæno, ne doctrina de Filii Divinitate & Sp. S. corrumpetur, vox sane illa *emedio* quatuor *animalium* audita, commode *Athanasio Magno* applicari potest, vel si legas, in plurali vox λεγόντων uti Codices quidam habent, Synodos, industria Athanasii convocatos, qui fræna imponebant *Abſynthiſis Arrianorum*, ne veritas tota læderetur, intellige. Sedata tamen quasi & suffocata hæc Civium adversus Christum Regem Deum rebellio, post multas fidelium Ecclesiæ Præſectorum excubias, ipsi Politai dissipati, deleti, memorabilis imprimis casus est, Prætoris horum Civium Arrii eventus, quomodo instar Judæ animam in latrina efflaverit, qui turpiter Dominum suum Jehovah vendiderat & abnegaverat profecto in ipſo quoque verum fuit quod hic Nobilis dicit, *v. 27.* ἀγάπη ὡς ἐν ἐνιμίῳ μου. Cum meum illum, καὶ καταέχευτο τὸ αἷμα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Coram Synodo enim ubi Christus cum suis servis præſidebat, jugulatus est, cum nemp

nempe ad Synodum sistendus esset, intestina disfluebant sicut victimæ quæ est vis verbi *σφαζω*. Quod ad secundum hujus rebellionis casum attinet, de eo differemus cum ordine Parabolam pertractantes ad hunc versum deveniemus, infaultumque Soci-
nianorum exitum ibidem æque ac Arrii demonstrabimus ; ideo nunc ad v. 15. accedimus.

ὃς ἔγενετο ἐν τῷ ἀναλαβεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν καὶ εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ. τίς δύ-
λας τέτις, οἷς ἔδωκε τὸ ἀργύριον ἵνα γνῶ τίς δι-
δοξαμαλιεύσῃ — quæ verba antequam exponeremus, oportet ut addamus ea quæ Matthæus Ev. his interferuit, *Profectus autem qui 5 acceperat Talenta, negotiatus est eis, & lucratus est 5 Talenta*. Innuitur quod ceu qui nummis quæstum exercent, lucrum honestum quærere possunt ; ita in spiritualibus, cum quis veritatem per meditationes excolit, sicque ex una veritate alias educit, quæsitam à se aliis communicat, unde duplex lucrum oritur, ille nimirum veritatem tractando crescit eruditione, communicandoque aliis, multiplicatur, dum plures eam intelligunt, utrumque hunc profectum observare est in Ministris priorum 5 sec. qui singulari cognitionis zelo, charitate, simplicitate ornati erant, doctrinamque Christi per orbem

propagarunt, profecti Hyerosolimis quæ-
 stum illis fecerunt in Judæis & gentibus,
 omnino de Viris Apostolis & Apostolicis
 nullus Christianus dubitat, quod habuerint
 ꝓ Tal. usque an medium sec. ꝓ. Patres
 enim Apostolis proximi & si pares Aposto-
 lis non fuere, inhæserunt tamen Apostoli-
 cæ doctrinæ, eamque ubique propagantes,
 uberrimum Evangelii fructum protule-
 runt; *similiter & qui 2 acceperat, addidit
 duo altera.* A medio seculi ꝓ collabi cæpit
 status Ecclesiæ, dotes & virtutes omnes si
 conferantur Ministrorum Evangelii, mi-
 nores & inferiores fuere, quam priorum
 seculorum, duas tamen minas habuere,
 professi sunt de Christo veritatem, stete-
 runt in fundamentalibus Relig. Christia-
 næ, de Trinitate, Christi Deitate, satis-
 factione retinuerunt, fuere quidam excel-
 lentes zelo, qui doctrinam veram, ore &
 scriptis communicarunt aliis, neque sine
 quæstu, erant profectus in Regno Christi
 eorum laboribus respondentes, ita ut quam-
 vis politior mundi Pars jam ꝓ sec. Christo
 nomen dedisset, notabiliter tamen aucta est
 Ecclesia seculo sequenti, cum Septentrio-
 nales Populi, Franci, Saxones, &c. fidem
 Christi receperunt, uti id ex historiis re-
 petere, si institutum ferret, demonstrare
 facile esset, habuit certe Ecclesia, usque ad
 sec.

sec. 9. duas minas, & lucrata alias totidem.

Qui autem unum acceperat, abiit & condidit in terram & occultavit argentum Domini sui --- Evangelista noster dicit abscondidit in sudario, de cujus emphasi suo loco dicemus, veritatem de Christo, Evangelii Doctrinam fundamentalium fidei Christianæ, diximus nomine minæ significari, sub titulo autem hujus servi agri veniunt omnes Præcipue Ecclesiæ præfecti, Episcopi, Archiep. Patriarchæ, qui obnoxii erant Papæ, à seculo Præsertim 10. Ipsi Pontificii fatentur Baronius, Platina, Agrippa, Petrarcha Tuanus & alii Annalium Eccl. scriptores, occupasse eadem Pontificiam homines Impios, flagitiosos, & in Folio sceleratos, quibus & obiecti Episcopi fuere similes, (confer. Lar. Arm. Usserium de success. Eccl. Historiam Papatus Mornæi & recenter L. Heideggeri, ita jam anno 960. qui in Anglia Servum illum Pigrum in ecclesia faciem præbuisse, Anti-christum portum, publice docuerunt, *Ecclesiam esse Babylonem*, M. referente Mathias risien. *Lib. 4. Hist.* Arnulphus Aurelian. Ep. Synodum Rhenense ita allocutus est an. 991. *Quid hunc Papam censetis, Anti-christus est in templo Dei, sedens,*

plerique privatim & publice Greg. 7. seu Hildebr. pro Concionibus, Anti-christum esse prædicabant, ait an. 1074. Aventinus l. 5. ann. pag. 352. conf. fol. 363. 476. 563. & cum Palchalis 2. Hildebrandi successor in Ravennatem Ecclesiam sæviret Episc. Florent. Fluentius Sabellico publice docuit Antichristum jam venisse, & in Ecclesia publice dominari, vide Platinam. Et Hunnii innocent. Luther. pag. 293. de supressione Concilii Florent. & quod Platina Papam jam olim Antichristum vocatum memoret, Jacobus Hack Jesuita nuper quæst. 2. c. 19. l. 313. negare non ausus est, & circa annum 1130. Bernard. de Rom. P. *Bestia illa* ait de *Apocalypsi cui datum est os blasfema loqui, & pugnare cum sanctis Cathedram Petri occupat*, Epist. 125. conf. eundem de Convent. Paul. Col. 81. Serm. 6. in *Psal.* 91. Serm. 33. in *Cantica* Col. 602. ejusque Satyram de contemptu mundi & vide apud Gerhardum, Confes. Cath. p. 705. & S. Confer Baronii annales, ad. an. 1001. & 1106, Tunc sanè Prophetia Johannis Arithmetica 666 numeri, *Apoc.* 13. ex ætate impleta esse videtur; uti eam prius observasse mihi eruditissimè videtur, Celeb. & Cl. D. B. Woodroffe in Tractatu cui titulus est, *The Fall of Babylon*

lon, qui totum istius numeri misterium ad
 Gregor. 7. reducit, in quo completa vi-
 dentur, omnia de homine illo peccati a
 Propheta Paulo, 2 *Thes.* 2. 4. prædicta,
 ita ut ne dubio aliquo superesset locus,
 Sp. Sanctus digito quasi indicat, *Apoc.* 13.
 10. *qui ducit in Captivitatem, in Captivi-
 tatem ducetur, qui occidit gladio, occidetur
 gladio, hic est Patientia & fides sanctorum,*
v. 9. & quis habet aures ad audiendum,
audiat, quorsum verò ista ; nisi aliquod
 Solenne indigaret, quod p. d. aliud non
 est, quam captivitas illius, qui duxit ca-
 ptivitatem, qui erat Romanus Imperator,
 qui capta Roma, anno Christi 410. occi-
 dentem regente tunc Honorio, in capti-
 vitem ductus est, cœpit enim Alaricus
 Rex Gothorum Romam, ex quo tempo-
 re, sic imminutum est Rom. Imperium ;
 ut nihil nisi ejus nomen & umbra per-
 manferit ; tunc, quippe amoto illo ut
 præmonuerat Apostolus, *v. 3. qui obstitit,*
homo peccati, filius Perditionis, quem
Joannes Απολλων, Ap. 9. appellat, revela-
tus est ab isto tempore numera annos 666.
Sp. S. dicit esse numerum hominis
que ac θνεϊς, uti summa olim imperia à
Daniele designabantur, & incides in an-
num 4 Hildebrandi S. Greg. 7. Christi
scil. 1076. quo ille αὐτὸς prius Impera-
to-

torem excommunicavit, & potestatem in
 Reges usurpavit, qui merito Furia huma-
 ni generis dictus est, hic est numerus ho-
 minis, nempe qui artibus humanis sedem
 suam tantum provexit, hic numerus be-
 stiæ qui Potestatem Prioris bestię
 idest summum imperium ad se transtulit
 vides hic nascentem, vides adolescentem
 Antichristum, potentiam dantem & vi-
 tam primæ bestię, cum per Papam postea
 imperator exercuit Potestatem, *Apoc.* 13.
 12, licet imago tantum Potestatis ipsi re-
 stituta, v. 14, nunquam enim postea Im-
 perator absolutum & plenum recupera-
 vit imperium. Sive etiam imaginem impe-
 rii ad Papas translatam, nempe eos, in
 similitudinem Imperatorum, pleno fru-
 imperio, utrumque verat, ut qui sibi ar-
 rogat ea quæ dicuntur, v. 14. 15. 16. 17.
 quod autem subjicitur, v. 18. *Hic est sa-*
pientia, &c. omnino innuitur iterum ali-
 quid magni momenti, nempe in quo to-
 tus Prophetiæ Apocalypliciæ ordo verti-
 tur & cardo; nimirum in exploratione
 & declaratione Magni illius Antichristi
 Certo pigrum illum servum & furem
 Hildebrandum Henrici Imperatoris &
 Synodi Legatus ad Papam ipsum, missus
 aperte compellabat, Rulandus, (Platina
 Romandus) Clericus Parmensis taliter
 Tib

Tibi Imperator veræ religioni addictissimus, & San. Italiæ, Galliæ, Germaniæque Episcopi præcipiunt, ut te munere quod altu, pecunia, gratia occupasti, abdicēs. Non enim verus Pastor, neque Pater es, sed Fur, Lupus, Latro & Tyrannus. --- Et ea quæ Paulus A. v. 9. 10. prædicat, quod ejus adventus foret cum efficacia Satanæ, in omni virtute, signis & *νεχα* *ἰερός*, in omni Seductione, &c. Ita impleta sunt in Hildebrando, nomine etiam ejus pro omine accepto, ut Prophetia Apostoli fere historica sit, nam Cardinalis Benno prodidit, eum Satanæ artibus ita à Benedicto 9. & Greg. 6. imbutum fuiss, ut ex mantica ignem quoties vellet, excuteret. conf. *Apoc.* 16. 13. & Episcopi 30, Italiæ & Galliæ, Brixinæ an. 1080. coacti, eum, ceu Dæmoniacum necromanticum, condemnarunt. Marianus Scotus, Aventinus, Sigonius, Tritheimius testantur.

His temporibus habuere illi unam minam doctrinam de Christo, illi quidem Christum publicè non abnegarunt; sed doctrinam & Regnum ejus possiderunt sine lucro & profectu, dominante ubique per Ecclesiam vastissima barbarie, ut Doctif. Lud. du Pin, nuper fassus est ingenue, paucos habuit Ecclesia excitati

ingenii Doctores studia ubique erant col-
lapsa, nullus vel exiguus fuit profectus
veritatis ; seu apud Episcopos, seu ple-
bem, ex tanto Thesauro nullus fuit qua-
stus, imo defodit pecuniam in terram.
Significatur eo sollicitudo, præfectum Ec-
clesiæ de veritate Evangelica, certo in
loco conservanda, scilicet, studium, Pon-
tificum & Cleri Rom. erat, ut populo per-
suadeant Ecclesiam Rom. esse conserva-
tricem fidei, infallibiliter eam tenere, Pon-
tifices esse Christianorum oracula, sic de-
fossa est veritas divina, humano consilio,
ne periret vel abalienaretur, divino ta-
men iudicio & sapienti consilio est iti-
dem factum, quod hic notari meretur ;
ut cum humanis artibus Romana Eccle-
sia veritatem occultaret, seque conserva-
tricem, diverso tamen proposito, quam
Deus volebat, jactaret omnino veritatem
conservaverit occultando etiam, eamque
fidelibus penitus eripere non potuit.

Occultata est autem veritas ; & dum
Scriptura S. passim ex hominum manibus
excussa, in concionibus & scriptis fabulæ
docebantur, Scriptura interim flocci pen-
sa, confer si placet Celeb. ac Cl. D. Uffe-
rii tractatum de sacris vernaculis, ubi
qualis Ecclesiæ Anglicanæ ea ætate facies
fuerit, qualiter plebem à verbo Dei ar-
cue-

cuerint, item Clar. ac Cel. Vir. Gilbert. Burnet Episc. Salisb. in Historia Ref. graphice exponit. 1 Dum Pastores Ecclesiarum ut plebem rudem haberent sibi subjectam, pudendamque eorum ignorantiam ne retergerent, deluserunt illam mille superstitionibus, quibus ita involuta veritas fuit, ut corticem tantum lamberent. 2 Dum in Academiis talia fovebantur à Rom. Pont. studia, quæ homines à veritate Evan. magis abduxerant, quam adduxerant & illustrarant, negari equidem nequit Sec. 12. excitata fuisse literarum studia in Academiis Christianor. sed ea erant vel juris Canonici vel Philosoph. Scholasticæ, quibus ita capta sunt juvenum ingenia, ut neglecta castissima veritate, se inanibus quæstionibus detinuerint, unde nulla ad hominem Christianam consolatio, consolidatio, fructus, quod videntes è re sua esse Rom. Pontifices in Academiis ea studia fovebant, (uti Cel. Phil. Jac. Spenerus, in Tabulis Philosophicis Conradi Dannhaveri eruditè ostendit. Aristotelicam Phil. ex præcipuis instrumentis fuisse, quibus Papalis Dominatus erectus sit in Ecclesia, quare & M. Lutherus vehementer in eam invehebatur; Philominus ex eo tempore, nimia Auctoritas ei reddita est, vix enim unus ex mille

mille invenitur; qui eam ita S. Theologia ancillari faciat, uti fecit Celeb. Theol. Cantabrigensis. H. Morus.) Duo testes, *Apoc.* 11. occisi jacebant, scripta V. & N. non legebantur, sed Mosis loco, Aristoteles, Pauli loco Seneca prælegebatur & citabatur, quæ consuetudo adhuc hodie in Rom. Pontificorum (utinam non & quorundam Refor.) Ecclesiis cum dolore priorum visitur & auditur.

Emphaticum autem est, uti noster Evangelista Lucas, hæc ex ponit, ait *Domine ecce mina tua quam habeo sepositam* *iv οὐδελω*. Elegantissime eo significatur præfectos Eccl. insignitos titulis Episcopi, Archiepiscopi. Patr. Papæ, Doctorum atque ita quos venerabiles non eruditio & cognitio veritatis supra plebem, sed galerus bifidus, ad talos demissæ Ephod instar purpuræ, galeri, pedum pastoralium & similes larvæ constituerunt, veritatem in sudarium posuere, nempe fugientes laborem & sudorem se dederunt otio voluptatibus, delitiis, gregem Christi nihil curabant, negari non potest, ad maximam partem Episcopos tales fuisse impiorum Occidentales post secul. 10. ejus fuisse moris & ingenii usque ad secul. 12, Anglia quidem, Gallia, Belgio extiterunt viri diligentes, qui in explicatione Lo-

bardi & Sec. 13. in Philos. Aristot. inter
 novos Monachorum ordines Francisca-
 nos, Dominicanos, fuere tamen pluri-
 mum indocti in spiritualibus & pigri, Aca-
 demia in solvendis quaestionibus Metap.
 desudarunt, itaque fumus obscurans san-
 ctuarium Dei & veram arcam foederis ---
 plebs misera, macie & fame verbi Dei
 enecabatur, pabuloque, destituta coelesti
 siiliquis pasci cogebatur, *Luc.* 16. 15. 16.
 Hæc fata Ecclesiae, tempore & sub Anti-
 christo futura, depinxit Psaltes. *Psal.* 23.
 qui totus tempora N. T. respicit, vallis
 enim, *v.* 4. צלמית. Antichristi umbram
 sudarii innuit, cum terra viventium, Ec-
 clesiam Christi, & mortui Pseudo-Eccle-
 siam denotent, patet autem cur Babel
 vallis Zalmavæt appelletur, siquis *Esa.*
 14. 13. curiosè excutiat, umbram esse id
 quod tenebras affundit & lucem offendit
 & moratur, ut Regnum Pseudopr. regnum
 umbræ & tenebrarum sit, sive quod veri-
 tatem abscondat, sive etiam quod tene-
 bras calamitatum Ecclesiae affundat, quam-
 vis autem oves Christi diu in hac valle
 errare calamitates & mortes non raro
 perpeti coactæ fuere, uti Historiæ lucu-
 enter produnt, ipsis tamen Deum spiri-
 tuali pedo, sceptro adfuisse, stulti Pasto-
 ris crudelitatem, *Zach.* 11. limitasse, Mi-
 nistros,

nistros, Pastores dedisse optimos, *Psal.* 9.
 & 132. veritatis confessores, martyres
 excitasse, Imperatores à partibus fidelium
 non abhorrentes extitisse, opera docto-
 rum, Cantus Prophetias confessiones, apo-
 logias consolatorias, Spir. S. oleo lenitas,
 auditas fuisse, ut vel hinc facessere evi-
 dens est quæstionem Pontif. ubi Ecclesia
 vera, nostra, ante Lutherum Calvinum-
 que fuerit, nempe in Zalmavæt, inter
 barbaros, & in oriente Græcos, Valden-
 ses, & verbo dicam in Sudario Papatus
 extitit, quo veritatis minam defoderat,
 huc pertinet vallis Apadno אפדנו. *Dan.*
 11. 45. circumcinxit, amicivit ab --- אפדנו
 Pontif. Rom. nempe minam veritatis col-
 ligaverat in sudario, in purpura in pecto-
 re suo portabat, veritatem, eam non da-
 bat quæstui, hic enim de insigno illo Ec-
 clesiæ vastatore ex Historiis, loqui verat.
 posset quis etiam fortè huc referre Val-
 lem Gog. *Ezech.* 39. quod etiam tectum
 significat, optime Pigro servo minam de-
 fodienti quadrat, sed de his fusius vide
 quæso non perdes operam in eruditis,
 Dissert. Cl. H. Hulsii de Vallibus sacris
 Magni Disburgensis Theologi.

Cum hæc ita se haberent, ἐγένετο ἐν τοῖς
 ἡπαναλαδῶν &c. Rex Regnum accipiens re-
 diit, rationem cum servis suis collaturus,

hic

hic adventus Christi quod non fit ad judicandum in Judæos incredulos, patet. Dicitur enim post multum tempus apud Matthæum, & hic post acceptum Regnum; denique de illo adventu dixerat Dominus aliis jam Parabolis; sed adventus ad castigationem & emendationem Ecclesiæ, atque ad emendatæ Ecclesiæ glorificationem, de quo Christi Domini adventu nos alibi fusius locuti sumus; *post longum tempus* scilicet à nato Christo Domino seculo 16to, Dominus ~~hunc~~ ^{hoc} judicium orsus est & reditum, ampliusque implementum firma fide expectamus, venit Dominus seculo superiori ad castigandos servos quosdam malos in Ecclesia, & pigros, *instat Dominus* dicere solebat ^{μεγαλάνδρῳ} Lutherus. Memorabile est quæ dixit Bartholomæus Caranza oratione in Concilio Tridentino habita Patres conscriptos, allocutus; hanc Parabolam expresse Romanis Pont. & Vicariis reliquis applicans *Verba ejus sic fluunt, Peregre abeunte Rege, juxta Parab. Evang. eos reliquit Vicarios suos, Episcopos domus suæ, speculatores, vigiles &c. Vestri muneris erat vigilasse super hujus civitatis custodia, vestrum erat juxta præscriptas à Christo regulas Regnum hoc gubernasse, vestrum erat facere ut juxta illas irreprehensibiliter viveret*
fidelis

*fidelis Populus, ad vos pertinebat servasse
 hanc Christi sponsam sanctam, impollutam,
 eisdemque ornatam ornamentis, quibus eam
 ornata reliquit Christus, Fingite nunc re-
 dire Christum, (redibit autem cito, & re-
 quirere sponsam suam, qualem reliquit vo-
 bis, quam obsecro illi restituetis (verba
 hæc talia & tam emphatica sunt, ut si plu-
 ra argumenta non haberem adstruendi hanc
 Christi Parabolam propheticam esse, atque ad
 hæc tempora pertinere, solum hæc citatio
 evinceret, quid enim? An putamus in Con-
 cilio tam generali orbis Christiani, casu &
 non Deo disponente facta & recitata a Ca-
 ranza esse; talpa cæcior, & Mahumete
 infidelior sit oportet, qui hoc ausit asserere)
 Num hanc ad hunc orbis angulum Triden-
 tum redactam, Num hanc profana Pompa
 & apparatus seculari (en sudarium pigri ser-
 vi) superbientem, num hanc quæ Palatio-
 rum magnificentia etiam cum Principibus
 decertat? Num omnium deliciarum corpo-
 raliū copia affluentem. Hæccine est illa
 Civitas sancta, mundi spiritu sejuncta, Hæc-
 cine est illa civitas divinis gubernata legi-
 bus? Heu quantum ab illa mutata Hæcci-
 ne est civitas illa nova? Nunc universa in
 ea cum Ethnicis & barbaricis civitatibus
 video communia & antiqua. Antiqua in
 ea dominatur avaritia, vetus dominatur*

ambitio, ad delicias & divitias aspirant, & suspirant in ea Cives universi. Heu, heu, quis hæc cogitare audeat? Hæccine est illa civitas perfecti decoris & gaudium orbis universi — nunquid est, quo minus illam possimus dicere totam deformem? Ubi sunt ornamenta tua, quibus sponso tuo paraberis tradenda? (Vides hic adventum Christi clare ad computum faciendum cum suis servis.) — Ubi fides illa, quæ etiam mortuos excitat? Ubi charitas, ubi contemptus vitæ & rerum præsentium? Ubi ardor ille mortis & rerum cælestium? Ubi sitis illa videndi regnum Dei? Ubi amor paupertatis? Nunc omnes uti olim dixit Jeremias student avaritiæ, à Propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt dolum (vides hic servi minam defodientis, Dominum a lucro defraudantis, astum.) Ubi olim regnabat castitas & innocentia, nunc regnat ambitio luxuria. — Heu, heu, quis eam siccis contemplabitur oculis, — O Cives Jerusalem? O Cives Regiæ & sanctæ hujus Civitatis, quis hæc intelligens non commoveatur, quis si Christianus est, hæc audiens non perhorrescat, quis non mirebitur Matris suæ. — Plura similia recenset, & tandem pathetice subjicit Apocryphum Dominus os Asinæ (Lutherum invenit & Zwinglium) ut moneret Prophe-

tam

tam Bileamum, &c. — Potuit Dominus os aperire hujus Peccatoris ut commoneret vos. Mementote eorum quae dixi vobis, Testis ore eorumque hodie vobis significavi cum pariter veniemus ante Dominum, quando inutilis erit omnis conatus & sera omnis poenitentia. Extat haec oratio inter Orat. Conc. Trident. à Janfenio primum editas, & nuper etiam à Labbeo recognitas. Et vere Christus Dominus tunc visitavit Ecclesiam suam, sive in justitia, sive in gratia; In gratia quidem Puriorem Evangelii doctrinam ad Lucem protrahendo, minam defossam, effodiendo; seclusam in sudario exsolvendo, perfidos suos servos; In justitia quidem multos Episcopos & Doctores otiosos malas feras, ventres pigros ab officio quod turpiter deseruerant, removendo eos tædio & odio plebis, quos fallebant misere, misere exponendo.

Regno accepto rediit, nempe cum gentes omnes Filio in hæreditatem datae ejus nomen & regnum receperant per totam secula. An in omnes gentes autem quæ uspiam vivunt, nomen Christi pervenerit, ut non amplius novæ gentes accedant Regno Christi, an denique gentes illæ terræ ubi alias Christus prædicabatur, nunc vero barbaries regnat, iterum

cunda

cunda vice veritatis Ev. radiis illustran-
 dz sunt, aliis definiendum relinquo, im-
 primis cum illud Apostoli ad *Rom.* 11. 25.
 recogito. Sufficiat hic nobis ad hujus sen-
 sus veritatem, Regnum accepisse Chri-
 stum Dominum, neque Evangelista dicit
~~extra sanctas~~, sed simpliciter dicit, de-
 nique plenius implementum totius Pa-
 rabolæ in dies, quorum anima non ab-
 breviata est, expectare debent, plenissime
 in clangore 7 Angeli implendum, *Apor.*
 11. 15. & 10. 7.

Contulit rationem cum iis, advocari jus-
 sit servos suos, commode sanè huc referri
 possunt convocari Synodi, à Tridentino
 Concilio incipiendo, qui fuerunt, Natio-
 nales æque ac Provinciales, ut rationem
 quæstus audiret Christus. Quid sit ratio-
 nes accepti & expensi inire, Juristis no-
 tum est, sanè id actum est superiori se-
 culo, ortà Reformatione, studia & labo-
 res, villicationes Ecclesiæ doctorum, à
 Christi Apostolorumque tempore, usque
 ad illud tempus ad examen sunt revoca-
 tz, quid seculis præcedentibus à Mini-
 stris Ecclesiæ actum, bene vel male ge-
 stum esset, scripta eorum, in Lucem pro-
 ducta, & publice judicata sunt ab Eccle-
 sia, vitia quoque eorum & nævi sunt dete-
 cti, Christus Dominus, cujus oculi sunt
 E ignes,

ignes, *Apoc. 1.* excitavit Viros fidos & doctos, id intrepide exequentes, commode huc referre potes tot scripta, libros Doctorum quibus Ecclesia Reform. a Papis & Cl. Rom. exegit rationem officii, ut id tempus merito fuerit iudicii, & adhuc quotidie a Doctis, de mina veritatis sibi commissa, in jus & rationem vocantur, Romanæ Curia Præsides. *μαθηται δὲ ὁ ἰησοῦς λέγων, κέρει ἢ μίᾳ σὺ προσηλύσεις τὴν μίαν.* Matthæus ait, ille qui & acceperat. Idem est, nam primus ille fuit. Nempe cum superiori seculo Ecclesia contulit labores & studia Præsectorum Ecclesiæ, Primorum seculorum, cum sequentibus, qui vixere post eos, tantum Lucrasse eos expertus est, ut numerus 5. qui numerus in hac Parab. perfectus & maximus est, nempe Apostoli acceperant & minas, quibus prudenter elocatis, majoris orbis partem lucrarunt ad Evangelii fidem; quod & sequentes doctores fecerunt, ut jam Tempore Constantini M. in toto Rom. imperio Politissimi, Christum agnoscant, quod cum superiori seculo, agnitum & edoctum est ab Ecclesia tantum est ac si rationem dedissent Domino suo operis sui.

καὶ εἰπὼν αὐτῷ ἐν ἀγαθῇ δόλῃ, οὐκ ἐν ἐλαφρῇ ψεύδεσσι, ἵνα ἰδὼν ἀκούσῃς, καὶ ἡκούσας ἐλάλῃς.

Serva bonum & fidelis, Matthæus, aliter, *bene est serve bonum & fidelis*, in exiguo fuisti fidelis, super multa te constituam, ingredi in gaudium Domini tui. In his continetur præmium laboris à Domino præstitum, a. Laudat eum Dominus honorifice compellendo, *Serve bonum & fidelis*, quod mandatum Domini sui, sine murmure, lubenter, bene executus esset, fideliter sine defectu, laus tantâ, quâ omnes bene in opere Domini fungentes, vel sola animare posset. ß Præmium destinatum explicat, super multa te constituam, in paucis cum fuisti fidelis, comparatio nempe si instituat inter hanc & futuram vitam, ubi consummata Dei communione fruuntur. γ. Præmium actu confert. *Esto potestatem habens super decem urbes*, ingredi in gaudium Domini tui, optime hæc conveniunt Apostolicis viris, respectu sententiæ, quam Dominus de illis in Ecclesia tulit seculo superiori, quod iudicium præambulo & quasi primitiæ, ultimæ iudicii, cum servorum suorum mercedem consummabit, Laudati publico Ecclesiæ testimonio, quod in d. 170. fuerat alio, quia exigua fuerat eorum initia, tenuis eorum fortuna, calamitates magnæ, & Ecclesiæ quam Christo lucrati fuerat, initio parva fuit, auditores tenuis fortunæ homi;

nes, sed & scientia eorum in his terris dici potest parva, relate ad cœlestem futuram, ut ex parte perfecta, tunc enim *cognoscemus sicuti cogniti sumus, nunc autem ex parte*, 1 Cor. 13. denique relate ad cognitionem quoque quam Deus his ultimis N. T. diebus promiserat, *Ezech. 47. aquæ ex Templo egredientes crescebant, cognitio augebitur, Dan. 12. Lux erit solis septupla & Luna sicut solis, Esa. 30. credibile est multa latuisse Patres, quæ ultimis temporibus, pueri etiam cognoscent, morientur enim ut centenarii, Esa. 55. 20. Ita postulante Dei œconomia. Ut merito male animatos esse oporteat eos erga fœderis gratiæ gradariam dispensationem, Prophetiasque de ultimis N. T. dierum donis & bonis gloriosis esse, qui asserere non verentur, hodie non esse tantam gratiæ mensuram & viarum Dei cognitionem, quanta primorum seculor. Viris Patribus elargita erat, uti nuper Arnaldus Malebranchio id exprobrabat; sed ubi quæro D. Arnald. Christus vel Apostoli maiorem gratiam Augustino, Irenæo, &c. promissere quam hodiernis N. T. fidelibus, evolvant tales velim solum ultima Esaie & Ezechielis capita, meliusque sentire de suo bono & salute tam ampla, discant? Utinam hac ætas sua bona & mala norit!*

Cum

Cum ergo in parvo fidi fuere, iudicavit eos Ecclesia super multa statuendos, & intrare in gaudium Domini sui, quod dupliciter accipi potest nempe *A* Ecclesia iudicavit Apostolicis Viris pro laboribus suis summam competere cœlestis gloriæ mensuram, est nempe proportio, inter gloriam vitæ hujus & futuræ, & si modus varietatis nos lateat, qui patet hic ferent, parcius ibi metent & contra: Apostolicis viris, cum Christi Regno promovendo, summam navarint operam, gloria proxima erit a Christo, *Apoc. 4. Secundo* Omnino Apostolici viri super multas constituti civitates, superioris seculi Reformatione, *ingressique in gaudium*, scilicet. Superioribus seculis quibus ignorantia Christi Ecclesiam scœdabat, Autoritas Apostolicorum virorum confusa erat, cum aliorum Præfectorum Ecclesiæ authoritate, Thomæ Aquinatis, Durandi, Scoti, Lombardi, Senecæ, Aristotelis, tanti æstimabantur hi, ut Apostoli & illi qui Ecclesiam ex sola scriptura docebant, ut faciebant Waldenses Hussitæ, Taboritæ, Bohæmi, parvi fierent, imò persecuti, commissi fuere, tantæ molis erat probare ex secretis Pontificum, quantæ ex Apostolorum scriptis, imò majoris: tali statu superiori seculo Christus invenit Ecclesiam

fiam suam, in adventu ad restaurandam eam, tunc tandem pretium Apostolis statutum & super thronis sunt collocati, *Apoc.* 20. super multis, vel 10 urbibus, omni Ecclesie, in Ecclesia Reformationis illi sedent iudicantes, quod superioribus seculis non æque obtinebat, nunc gloria eorum summa est in Ecclesia, Petrus, Paulus, Esaias perleguntur in Ecclesia, non Thomas, Scotus, Aristoteles.

Super 10 urbes: idest Regna 10 Reformationis Socia, Anglia, Scotia, Belgium, Gallia, Germania, Polonia, Dania, Suecia, Ungaria, Bohemia, ad quos super. Seculo Reformatio pervenit, ingressi sunt in gaudium, gloriam, ex quo sancti in cœlis & terra maximum gaudium acceperunt, illos qui temporibus Rom. 10 Persecutorum Imperatorum & demum etiam, occisi sunt, propter Testimonium Christi, & ab impiis damnati habiti, Ecclesia eos non esse damnatos iudicavit, quin Patres etsi in multis lapsi sunt, (ideo tamen ut Arriani dicebant, & hodie Sociniani sicuti nuperus Author Cosmopolis editus, in Responsione ad Cl. Bulliarum Patres susque deque habet,) non sunt damnati, sed intrarunt in gaudium Domini sui.

Et accedens qui duas minas accepit dicit

cens

cens, ἀδελφεὶ ἡ μὴ σὺ ἐπὶ τῇ πύλῃ
 ἵστης. Matthæus eodem modo quo de su-
 periori loquutus est, hic etiam repetit, in
 eo nullas est difficultas, sensum ad com-
 ma præcedens exposuimus, nempe:

Cum Ecclesia Superiori Sec. examina-
 ret labores doctorum à medio 5. sec. us-
 que ad 10. sec. inter eos non paucos in-
 venit qui fideles erant servi Christi, pro-
 ut illis temporibus conveniebat, ut erant
 Isidorus Pel. Gregor. Damascen. Beda,
 Alcuinus, Rabanus Maurus, &c. mino-
 rem quidem illis cognitionem fuisse ju-
 dicavit Ecclesia, quàm Priorum seculo-
 rum Doctorum, agnovit tamen profectum
 & zelum, eorum studiorum fructus, di-
 gnos judicavit præmio ut statuerentur su-
 per plures, ÷ scripta eorum debere qui-
 dem cum judicio tamen posse cum fructu
 legi, eosque non prorsus aspernandos ut
 quasi 5. urbibus præsent ÷ minoris qui-
 dem quam Applici Vini dignitatis, prorsus
 tamen non contemnendi, posset quis for-
 tē opinari 5. urbes innuere Angliam, Gal-
 liam, Daniā, Sueciam, Germaniam in
 quibus Patrum & posteriorum antiquo-
 rum scripta in majori pretio habentur,
 quam inter alios Reformatos, qui horum
 t. d. hic laudandi sunt, lectorum esto judicium.

καὶ ἐπεὶ ἡλθε λέγων κύριε ἰδοὺ ἡ μὲν οὖν
 ἡν' εἶχον, ὑποκαταστήσῃ ἐν σκευαίῳ, ἐφωσμένῳ
 ᾧ οὐδ' ὅτι ἄνθρωπος αὐτοῦ εἶναι αἴσθηται. Habet hic
 καὶ συνάγωγαι δὲν εἰς διακρίσεις, addita M. S.
 Bodleanum Oxon. & Beza etiam Cantab.
 Paulo aliter λέγει δὲ αὐτῷ Codex Mont-
 fortii addit κύριε αὐτῷ, ἐκ τῆς ἑβραϊκῆς δὲ
 λέγει οὐκ ἔστιν ὁ δὲ λέγει, Matthæus addit, καὶ
 οὐκ ἔστιν ὁ δὲ λέγει ὅτι ἄνθρωπος αὐτοῦ εἶναι
 αἴσθηται δὲ ἐν ἑβραϊκῇ. καὶ διακρίσεις δὲ ἐν
 Mont. καὶ συνάγωγαι δὲ διακρίσεις. καὶ διακρίσεις
 ἑβραϊκῆς καὶ ἑβραϊκῶν μὲν ἐπὶ τῇ τ. ἀπὸ τῆς ἑβρ.
 vide v. 23. 24. 25. 26. &c. Digna sane
 attentione collatio hæc Domini cum ser-
 vo malo hoc, constat illa 2 partibus. 1. Ju-
 dicio Domini de illo lato. Apologia
 primo intuitu dubia esse videtur, dicit
 Dominum esse durum novisse, qui metat
 ubi non sevit, ideo defodisse, cum potius
 si scivit rem sibi esse cum severo Domi-
 no, qui lucro inhiaret, potius studendum
 erat, quæstum facere, quam defodere &
 abscondere, facile tamen hæc concipi pos-
 sunt, si concipiamus orationem hic esse
 ellipticam quædam hic reticere, quæ ad
 illius faciunt complementum, quæ ab in-
 genioso auditore facile suppleri poterant.
 sensus ergo totius orationis est, *scilicet*

te esse durum qui metis ubi non feris, &c.
 Ideo metui ne forte minam tuam amit-
 terem, quod fieri poterat si illam scœnori
 exposuissem, magis consului ergo ut de-
 sciderem, absconderem, duntaxat, tunc ti-
 bi reddere possem.

Quam apprime hæc conveniunt Pont.
 & Clero Rom. à Sec. 10. ad Reformatio-
 nem qui fuere, paucissimis bonis exceptis
 (qui cum à Clero Rom. nullius pensæ ha-
 bebantur, hic etiam in considerationem
 non veniunt.) Illi cum rationem reddere
 debuerant Sec. superiori veritatis sibi
 commissæ, quod nempe Ecclesia à longo
 tempore nihil profecisset, sed ignorantia
 superstitio in Academ. & Plebe obbrutes-
 centi prævaluisset, quid illi dixere ad suæ
 causæ defensionem, & adhuc hodie dicere
 non pudet, quam quod hic servus &
 Nemo. Nempe se satis fecisse, quod
 veritatem sibi commissam conservaverint
 integram. Certe hæc est Rom. Ecclesiæ
 apologia, satis igitur agere Pontifices ra-
 ti, curare, ne fides Apostolica detrimen-
 tum capiat, cum interim nihil minus cu-
 rabant, id jactant se provide curasse, quo-
 diequeque ortæ sunt hæreses (sic dictæ se-
 cundum illorum sententiam) ab Aposto-
 lica fide recedentes, quas mox ope Regum
 & Principum extirpabant uti Waldenses
 &

& Bohemos, nihil interim examinantes, profectum veræ sapientiæ, qui forte (imò revera) sub illis poterant latere, cæterum indulserunt suo genio & otio, fovebant superstitionem, indoctæ plebis lacte & lana diffhebant, præse ferebant ad excusandam suam sævitiam, quam in veritatibus Professores exercebant innocuos, Dominum suum esse durum, ideo omnes hæreses ferro flamma debere excindere, sic loquuntur adhuc hodieum Pontificii, ita anno hujus seculi 55, ut alia taceam, Andreas Gastaldus, qui se *Catholicæ Religionis adversus Reformatos conservatorem generalem* ferebat, cruentissimus homo, bestia potius. Nomine Ducis Sabaudia, meridiam hyeme, omnia cum nivibus riguissent Reformatos, Lucerna, Lucernella, S. Giovanni, La Torre, &c. Persico edicto intra triduum sub pœna mortis & confiscationis nisi Papistæ fierent, expulsi, quanta fuerit horum crudelitas Celebratus Hornius describit in Reformatos in Pedomontio toto exercita, cumque Angliæ & Helvetiæ nomine Legatus Samuel Morlandus coram Regina & Duce pro eorum pace orassent, crudelitatemque exposuissent, responsum acceperunt, Paternam & castigationem lenem fuisse, confer Clarus Heideg. H. P.

Hæc est, & hæc fuit Pontificiorum sententia, sed dum hoc agunt, ostendunt se non satisfacere officio, dum metuunt Dominum, ibi etiam metere ubi non sevit. certo volebat Christus Dominus & adhuc vult, ut ubi ipse in Persona non sevit, Evangelium, ibi metere, *Job. 4. 34, 37. eritis mihi testes ad fines terræ, Act. 1. Per servos suos, voluit totum mundum sibi in hortum Ecclesiæ transformare, vult, ut siqui Evangelium profiteantur, id cum profectu & fructu præstent, minus hic clarissimè liquet in Romanensibus & exemplis plurimis, solidos Evangelii profectus nihil curant, vulgo Biblia legere vetant, ne ut ajunt hæreses oriantur, veritatis mina pereat, & ut tamen aliquid agere videantur, habent Romæ præter Tribunal inquisitionis, Collegium de Propaganda fide à Clemente 8. erectum, utrisque 9 Cardinalibus, totidemque consiliariis præpositis frequenti cætu quotidie coituris, & consilia, Protestantium opprimendorum fabricaturis. vide Clar. D. Limborch, Historiam inquisitionis. Cum Populum subjectum detineant in ignorantia crassa, in sudario servant veritatem, & Culina, & Purpura Cleri Rom. sordescat. Non possum omittere, hic Lyranus Magni Pont. Commentatoris exegesis
fui*

fin verbi *τὸ εὐδαίμων*, ait ille *Sudarium* est pan-
 nus, vestis in quo involuuntur corpora mortuo-
 rum, atque ita signat donum a bonis operi-
 bus otiosum, & eorundem iterum magnus
 Paraphrastes Menoch. exponit *Sudarium*,
*Linteo involui, idest. percepta dona, otio len-
 ti torporis abscondere.* Estius autem ait
qui amore, quietis, otii, eum non erogant
qui suaviter vivere quærent, sine laboribus
& molestiis, sic venerabilis, quoque Bede
 his jam addere possumus, si *sudarium* ca-
 piatur pro panno, veste corpora mortuo-
 rum regente, admodum emphatice innu-
 it hoc tempore Papatum omnem Chri-
 stianitatem in Sanctorum reliquiarum vi-
 sitatione, adoratione, collocasse; constat
 (de reliquiis Sanctorum singulariter lo-
 qui alias animus est, si Deo placuerit;)
 & quod summam pigritiæ statuit, Jubi-
 læa à Pontificibus, in hunc finem intro-
 ducta, cum enim ad fastigium magnis pas-
 sibus contenderet Papatus, seculo 13 &
 14 ineunte ad eum pervenit, Bonifacio
 8. Petri sedem tenente. Hic, Platinâ, Stel-
 lâ, Nautclerò, Wernerò referentibus, præ-
 decessori suo Cœlestino homini simplici,
 (qui Reformaturus Ecclesiam, non equo
 vel mulo, sed asino vehi voluit, & Cardi-
 nales similiter facere iussit,) ut Papatum
 resignaret, insigni fraude usus persuasit,
 nempe

nempe canali in ejus cubiculum immisso,
 luribus noctibus, quasi angelus into-
 ans, *Cælestine, Cælestine, cæde, negotium*
hunc supra vires est, cessit mox Cælesti-
 us, Scælestino huic Papatum, viribus ad
 promovendum mysterium iniquitatis pol-
 enti. De eo sic Langius Citicensis Mo-
 nachus ad an. 1295. loquitur, *Leonina*
mente tyrannizans magis, quam papissans,
universo orbi metum sui & terrorem incu-
ere moliebatur. Obsoleverat jam fatali
 oblique superstitione, Jubilæum vere Chri-
 stianum, unica Christi oblatione lætum,
 anno igitur 1300. Bonifacius ille tempus
 idoneum nactus, aliud Jubilæum Pontifi-
 catum nempe novum indulgentiarum fo-
 rum, centesimo quovis anno; aperta Ro-
 mæ aurea porta celebrandum, ei substi-
 tit, *usque ad illum Bonifacium, dicit*
Maranzius Saxon. l. 8. 36. Pontificibus
non venerat in mentem tam festo negotio
innovare Christianismum. Ita ergo Bo-
 nifacius turbo Ecclesiæ & Reip. ut Platina
 alii vocant gurgis, insatiabilis, aurum
 undique conquiritum infernaliter fi-
 ens, ex mera dominandi Libidine, &
 vari Sacerrima fame quam Apostolus fo-
 ritatem omnis mali vocat, hoc novum
 festum meretricis, excogitavit, sui Do-
 mini quæstum & lucrum non curans au-
 diq',

din', si libet Sudarii merces, ita Bulla
 ejus incipit. *Antiquorum habet fida rela-*
tio, quod accedentibus ad honorabilem Be-
atissimam Principis Apostolorum, concess-
sint magnae remissiones & indulgentiae pecc-
catorum. Fallitur hic infallibilis hic Dominus
 spiter, nam quod *antiqui Patres* de Jubilaeo
 Pontificio, quod Paparum aureolum
factum, erudite dixit ille, quidquid re-
 lerunt, mendacium est *πτεσιν* (ut ille
 qui amat Celeb. Heydegger.) imo mil-
 cubitos longum; sed crevit haec sitis
 quentibus diebus Paparum, quid enim im-
 pulit Clementem 6. ut has nundinas 100
 anno quoquo celebrandas juxta Bonifa-
 cium, ad quinquagesimum reduceret? *Au-*
ri sacra fames, quā sic dementatus dic-
 tur, ut angelis Paradisi in Bulla sua ma-
 daret, ut animas in itinere a purgato-
 rio penitus absolutas, in Paradisum in-
 troducerent. Quid Bonifacium 9 coge-
 bat ut ipse non expectato anno 50. ad 33. an-
 te Christi sacratum, contraheret? *Au-*
sacra fames? Quid dein movit Sixtum
 illum non bipedum solum, sed & qu-
 drupedum impurissimum, ut cum 33 an-
 ni longi essent, ipse 25 anno Jubilaeum
 Celebrandum jussit? *Auri sacra fames*
 Vespasianis enim his argenti odor bon-
 est, ex re qualibet, ita hi omnes *merc-*

mercatores sunt, *Zachar. 14. 21.* sed non
 in usum Domini sui, cujus dispensa-
 tores sunt, sed sui dispensatores sunt,
 iniqui, *Luc. 16.* implentes Sacri hi cau-
 siones illud S. Petri 2 *Epistol. 2. 3.* va-
 nicinium, qui *per avaritiam*, (velut in
 Parab. est, metum Domini & austeri-
 tatem) *fictis Sermonibus fideles negotiatu-*
erant, neque dehinc Malifacio curi-
 am Jubilæum ad 7 annum contrahendi
 pretextus speciosus deerit, eo quod sub
 T. etiam 7 annus, *מטו שנה* remis-
 sionis annus fuerit; nisi Deus T. O. M.
 erum illud Christianum & æternum Ju-
 bilæum adducendo, ipsum hujus sceleris
 quaestu, anticipaverit; nec est mirum si
 hæc merces ita in pretio & frequens fue-
 rit apud Romanenses, quia erat reditus
 ad Curiam inenarrabilis, egregie M. Lu-
 therus in Tract. contra Ambros. Cathari-
 am an. 1521. oper. 1. 2. p. 338. *Nec est*
perpetuum ab initio mundi negotium qua-
uosius & minoris operæ, siquidem hoc in-
venio huc derivata sunt Ecclesiar. per fun-
datores, omnium fere Principum & divi-
tiarum opes, & per opes delitiæ, & otia & per
hanc Babilon es Sodoma. Conf. Calvinum
 lib. 1. c. 5.

Respondit autem Dominus, *Serve male*
pigre. Severum hic extat Domini judi-
 cium

cium in hunc Ministrum, partim didacticum partim criticum. Refellit Dominus tam frigidam excusationem, impudentiamque hujus Ministri, in defensione sui, quod nosset Dominum durum esse suum *σκληρόν & αυσπερόν*, exactorem illi quod illi debetur, hoc sano sensu verum est. Uti enim clemens est Dominus in ferendis & condonandis infirmitatibus, eorum, qui cæteroquin suam fidem improbandam, sic contra durus censor omnium hypocritarum, pigrorum, inistorum. Dominus ex ore eum judicat, cui ex eo quod haberet Dominum censores ferium, debebat negotiari potius quam otiosi, defodiendo veritatem, ut sic Dominus rediens cum lucro repetivisset exemplum vel metus amissionis injustum est, excusatio calva ex mera hypocrisis profecta, poterat eam elocare mensuram ut tutus fuisset à metu damni, Dominus qui jusserat quæstum, simul prudentiam modo quæstus commendaverat, quæ est vis verbi *παραγματούποδοι*, & *Matt.* 10. monuerat prudentes esse eos ut serpentes. Confer *Prov.* 1. 4, 8. Observandum autem ad istud Domini κρίμα, *Ex ore tuo te iudicabo*. Scilicet cum superioribus seculi Pontificum Rom. jussu & suasu, pro expugnanda Terra sancta, tot expeditiones

eam memorabili Reip. Christianae detri-
 mento susceptae essent, Curia Rom. Joves
 ones isti, tandem brevius sapere, aliam-
 que excutere quereum cogitarunt, exerti
 enim fatali illo, & profano potius quam
 sacro bello vulgo dicto, se ubique victos
 esse, fere, non duro deinceps ferro, sed
 molli papyro, non pilo, sed stylo, non
 armamentario sed at ramento, non bi-
 penni, sed penna, barbaras illas gentes
 expugnandas, & in obsequium Christi co-
 gendas esse, animadverterunt, convocata
 ergo Viennensi in Gallis anno Christi
 1547. Synodo, inter alia sanxerunt, ut
 linguae Orientalibus Populis vernaculae
 Hebraicae, Syriaca, Chaldaica, Arabica in
 Scholis Christianorum docerentur, sique
 sacri Textus in easdem converterentur,
 quo Saraceni infideles, hactenus nullis bel-
 licis machinis, domabiles, lectione sacra-
 rum literarum ad viam salutis revocati,
 Christo lucrifacerent, Pium profecto & ea
 aetate hac necessarium decretum,
 nec tamen executio, praeter decern-
 tum voluntatem, potius dixeris prae-
 termissum, in fumum abiit. Ecce enim consul-
 abant Patres conscripti de convertendis
 Populis trans-marinis, parum salu-
 quid de grege sibi subiecta fieret, nempe
 non videbant, quod manueret intergo quo
 F minam

minam veritatis infuerant, erat, non ob-
 servabant cum Linguarum Orient. igno-
 rantia, ipsius quoque minoris doctrinae
 factam esse iacturam, atque ita Dominus
 ex ore eos iudicare merito & eximie dici
 potest, ut quod de Eurytione, Homero,
 idem de Pontificio concilio nobis fari li-
 ceat. *Qui sibi perniciem vel primum repe-
 rit ipse vino vincias.* -- Fabri illi ut Anso-
 nius loquitur, compedes quos cederent ge-
 stant ipsi, vel ut Arabes dicunt Sag-
 gittarius sua occisus fuit Sagitta de Talmu-
 ci, artifex in cippo sedet, quem sua secu-
 mana, Deus quippe, cuius cogitationes &
 viae non sunt hominum, *Esa. 55.* alium
 longe sibi praefixum habuit Scopum, Re-
 form. videlicet Europa, cuius hoc decre-
 tum prodromum esse voluit, ut barbari
 monachali profligata, literae & artes libe-
 rales, suo pristino nitore restituere incipe-
 rent, ingenia doctorum minam desolati
 eruerent, atque ita remoto velo, expli-
 cato sudario impostulas Papales detege-
 rent, uti eam Ref. Andr. Prolis in Conc.
 Lateran. & Joh. de Vesalia an. 1479. Mo-
 guntiae condemnatus, praeter Hus. pra-
 dixerant. Vid. Voluum. Quamvis enim
 variis Monachorum technis, Linguarum
 veritatis divinae studium in Scholis fu-

sufflaminatum, difficulter Smegma hoc
 Orientale, illi qui Scholasticis Iniquis in-
 bentis, suas fovebant aures & oculos, se-
 rentes, at Dei gratia cui *etiam* pro sua
 Ecclesia *etiam* non merentur, *etiam* pro
 bona tandem causa, imprimis superiori
 & nostro seculo triumphavit. Celebris ille
Tifernas an. 1478. quos non sustinuit in-
 sulius, antequam ab Academia Parisensi,
 ut Graecanica studia sibi legere permitte-
 rentur, frejus Consilii Vienn. edicto im-
 petrarer, maluerant quippe isti Sorboni-
 ci Doctores, *Melchioris Causi*, uti Cl. Hol-
 lingerus loquitur, *elogio* superbiro, quod
unus *et* *integris*, nullam Graecae & Hebraeae
 linguas habuere peritiam, quam Viennensi
 Concilio satisfacere, imo quo clarius even-
 tus probavit Linguar. Orient. novitiam,
 doctrinae Pontificiae detrimento esse; eo
 etiam adverbis successu temporis, Cuncti
 iam ovia barbarici inuenerit, in studio-
 sis Linguarum fuere debachati, adeo ut
 quasi in gratiam earum, nihil a quovis
 Pontifice fuisset edictum, ita ut Reforma-
 tionis tempore Latinis autoribus Graeco-
 nolle, suspectum, Hebraice haereticum
 fuerit. Hinc tragodia illa Doctissimi Ca-
 pironis cum Monachis Colonienfis, Pa-
 risiensibus, ingeniosis obsecutorum viro-
 rum epistolis decantata, & a *Stordans*

prolixè descripta. Hinc & M. Erasmus
omnis maledicentiae incus esse debuit, ni-
hil tam acerbum & à pietate alienum quod
non in illum à Locustis illis conjectum
erat, Mortis praesertim sua, qua mores
Doctorum tui sui, false perstrinxit, cra-
brones hos sic irritavit, ut omni gratia
apud Mirratos exciderit, & cum ob in-
gnem ista seculo eruditionem bonis, &
Desiderius fuerit, his tantum ERAT-
MUS, denique quod hic notari velim, dum
ita laborabant Pontifici in convertendis
Mahumedanis, dum interim ipsi conver-
tendi erant, à crassa idololatria Pontifici,
non mirum est si frustra omnem operam
navarint, certum enim est, quod mireris,
& indubitatum est, ita Mahumedanos, er-
rores Pontificiorum veteres, aequè ac ho-
diernos, refutasse, & in appricum protu-
lisse, ut verè Bileami Asinam uti loquitur
Cl. Hottingerus, contra Pseudoprophe-
tam loqui iussam affirmare queas, non ra-
tione tantum, sed & scripturae ductu illi
quibus Scriptura religionis suae regula
non erat conjicere poterant, in Bibliis nec
volam nec vestigium receptae apud Papico-
las doctrinae de Mariolatria, Hagiolatria
& Angelolatria extare Ahmed Ben Idris
p. 189, & 190 de Celibatu Sacerdotum,
p. 188 de iudicio Episcoporum, &c.

p. 214, 285, 287. de Superstitiosis creatu-
 rarum consecrationibus, p. 218. de cultu
 imaginum, p. 179. de fraude eorum in
 miraculis, p. 218. de confessione auricu-
 lari, p. 175. de Fectorum Multiplicatio-
 ne, p. 215. de Missa & Cl. Hottingerus
 fatetur in Clavi Prophet. se aliquando ab
 Achmed Ibn-Ali Sufiensi Mahumedano
 audivisse, imagines apud Turcas, esse *α-
 γινωσκοντες οὐδ' αὐτοῖς*, dolorem, scandalum
 in oculis, et ego ipse in Hungaria Gyön-
 gyöfini, Turcas Agrienses semel Cruci-
 fixi caput coram Templo Monachorum
 erecti, bombardis ferisse; Badenses au-
 tem in ipso templo, alterius statuae caput
 sicā amputasse, puer vidi. Atque hinc est
 quod Jesuitæ alique Papales, parum aut
 nihil scriptis suis inter Turcas profi-
 ciant, nihil quidem illi intentatum reli-
 querunt, ad amplianda Pomæria Regni Pa-
 pæ, inter Mahumedanos; sed quam infeli-
 ci successu omnibus notum est, extru-
 serunt quidem illis aliquot Cathecismos,
 sed infidelibus istis non acceptabiles, nam
 & his effatum illud Lactantii arridet, *non
 est dubium, quin religio nulla sit, ubicun-
 que simulacrum*, Pessel. Ref. Cat. 116.
 Majori itaque cum fructu illæ in con-
 versione horum laborarent Ecclesiæ, ubi
 secundum verbum Dei, usus imaginum

religiosus penitus est ablatas, imprimis
 si doctrinæ Christianæ, vitam quoque
 Christianam adjungerent. Intestinaque
 inter Protestantes odia & distractiones,
 quas etiam pridem obsecravit Mahome-
 dani, cessarent, maturaque jam illa pugna
 aliquando in Pace intensissima definirer,
 quæ quamvis plurimi ex Christianis esse possint
 quam *ex. 12. 10*, dicant, si tamen ad vias Dei
 animum advertamus; possumus id dicere
 certo futurum quamvis non manibus ho-
 minum; (cum ipsi qui maxime se id velle
 sæpe dicunt, id loquantur & agant, ut
 qui nihil minus quam illud velint,) sed
 Dei, hanc fatalem invidiam & Regno &
 Familiæ Christi peregrinam ex domo sua
 eliminare, quod vel eo magis omnibus
 sperandum esset & orandum: Tum quia,
 ea esse & fore motiva, quo & Judæi &
 gentium tandem *omnesque* in Ecclesiam in-
 trent: Tum quia signa, imò Instrumeta,
 quo ultima & finalis Antichristi Ruina,
 consummanda foret, ea pro certo statuere
 quis secundum rerum circumstantias,
 posset; at vero quando hæc effecturi dabit
 Deus, quis vivet. *Num. 24. 13* hodie ve-
 ro ea tempora vivunt Christiani, multa
 tum memoratæ Turcarum conversioni
 operam dare possent, quo ex hoc severo &
 barbarico illo factu, Christo veri Prophe-

ta Dei colla inciperent submittere. Tem-
pus certe jam ipsorum à Mahumede uti-
ajunt, de felici Religione eorum suc-
cessu præfixum, nempe tempus annorum
1100 Arabiorum (quod omnibus quibus-
cumq; Turcia conversari contigit, notum
est, & ipse ex Turcis Harvanienfibus au-
divi) expletum est, quod ad ipsos, fal-
tem firmum est argumentum eos emulan-
do ad Christi cognitionem provocandi.
Christianis omnibus quacunque tandem con-
versatione id fieri queat.

Oportebat ta committere mensuris, &c.
Hic clare videmus damnari institutum
Eccl. Romanæ, non vult legere Plebem
scripturam, nolunt ut judicet de institu-
tis Religionis, ignorantiam fovet, sibi
servata eruditione, ne minam amittant,
ne si plebi committeretur veritas reli-
gionis, in hæreses & Schismata incideret,
sicque fides Christiana periret, & id habet
speciem politię humanæ, quod tamen col-
lectis Politie Domino non placet, *cujus*
vite, non sunt via hominum, neque cogita-
tores ejus, ut hominum, Esa. 55. nimi-
rum semper sapientiores esse voluerunt
homines, Deo, *cujus stultia sapientior est*
quam homines, 1 Cor. 1. 25. non vult
Deus ut Doctores cœlent veritatem, imo
vult ut quisque talentum sibi concedit-

tum. proximis mensariis exponat, mensa-
riis qui ad eandem mensam Domini &
familiam pertinent, 2. Cor. 12. mysteria
religionis, omnes disci vult, id enim si
prudenter fiat, ut supra docuimus, me-
tuendum non est, quod veritas desinimen-
tum capiat, quod si rectum est Evangelium,
illis qui pereunt rebum est, quorum Deus
hujus seculi excruciat animos, 2. Cor. 4.
Quia veritas verbum Dei efficax est, pene-
trantior quovis gladio, Heb. 4. Spiritus Sa-
gratia accedente ad conscientiam se de-
monstrat. Dicant illi prestare veritatem
in pectore Pont. Rom. conservari, quam
plebi tradi. Dicamus nos Dominum no-
strum esse durum exactorem rerum sibi &
officiorum debitorum, quæstum & lucrum
veritatis expectat, quod nisi verbum pu-
blice & privatim prædicetur, fieri nequit,
id præstatur per Dei gratiam in Ecclesiis
Refor. etsi non æquali gradu, in omni-
bus.

Judicium exercet Dominus jam,
v. 24. vide. Tollite &c. Pœna duabus par-
tibus constat. a. Ablatione boni concessi
b. Mali inflictione, quod Matthæus ex-
pressit, *seruum inutilem ejicite in tenebras,*
illic erit fletus & stridor dentium, vide-
mus ordine Tollite ab eo &c. Stylo para-
bolico, auferitur ab aliquo veritas. A. Cum

quis

quis veritatem confessus, tum incidit in
 errorem. *B.* Cum demonstratur illam ve-
 ritatem quam ex præsumptione & opinio-
 ne aliorum habuerat, non habere, utrum-
 que accidit Rom. Ecclesie superiore secu-
 lo. *M.* Cum in Eccl. occasione Reformatio-
 nis, orta est disputatio, de variis religionis
 dogmatibus, de quibus ante Eccl. Rom. posi-
 tive de iuribus, ex odio Lucis verita-
 tis, quod extra Authoritatem sedis Rom.
 tractata essent, sententias etiam de purio-
 re veritate Concilium Tridentinum ana-
 thematizavit, quomodo veritas quæ ha-
 tenus ab eis possideri censi poterat
 oblata est, privatus est hic stultus Pastor
 & extro oculo, *Zach. ii.* ut in divinis qui
 actabat se infallibilem Doctorem cæcu-
 lerit. *I.* Demonstratum est à Doctis, Ec-
 clesiam Rom. quæ hætenus judicabatur
 veritatem habere, esse obscuratam erro-
 ribus Theoreticis & practicis, cum pro-
 fessione fidei Apostolicæ pugnantibus ut
 tunc non esse eam veram Christi spon-
 sam, sed meretricem, *Apoc. 18.* uti Ep. B. Bos-
 wellius. *T. 2.* de Variat. Pr. E. *scilicet* ante
 Lutheri Tempora, sanam doctrinam non
 satis explicatam esse, plurimi autem non nisi
 indulgentias, peregrinationes, Eleemosynas
 monachis erogandas, atque adeo profunda-
 mentis accessoria proponebant, nec quan-
 tum

tum opus erat, de gratia Christi docebant.

Date ei qui 10. habet. Ecclesia Reformata sano sensu habet ro minas, fidem & doctrinam Apostolicam cum profectu eruditionis quæ Doctrina Apostolica accessit per 15. secula Christiana, accepit præterea minam Ecclesie Pontificie, nempe cum Ecclesia Ref. opposita sit Romane, quicquid huic decessit, illi accessit, si enim demonstrare possint (quod innuunt Doctores fecerunt) Protestantes, Pontif. non esse veram Ecclesiam, eo ipso sequetur illam esse veram Ecclesiam & veritatem Evangelii pure possidere, eoque sensu minam Ecclesie illis donabitur, quod sane emphaticè videtur innui verbis & dixit *apostolus* *adstantibus*, circumstantibus, nempe in Concilio Trid. superiori sec. ubi hæc ratio inibat, sedebant hi Pigri servi, quasi Domini, iudicaturi Ecclesiam, circumstantabant veri Dei servi adstantabant, plures enim erant in Concilio, qui non sedebant ea authoritate ut aliquid definire possent cum Roma ferebatur consensus, illi cetero iudicabant Ecclesiam Rom. esse corruptam, esse reformandam, sed adstantabant Reformati Doctores qui in Nomine Dei etiam congregati res religionis & Trinitatis concilii examinabant, non sedebant hi vero Domini, sed adstantabant ut opem ferrent

rent Ecclesie laboranti, his dominis dixit
collite ab ea, exite ea ca Popule in Apoc.
 ro. absteruntque ab ea, huc refer Con-
 fessiones Ecclesiarum Reform. hac occa-
 sione dictarum, & partim Concilio Trid.
 oblatarum Confess. Belgar. Helvetorum,
 Germanorum, Polonorum, Anglorum ce-
 lebris est Apologia istius a vi Ecclesie An-
 tiquae authore Episc. Saris. Joan. Luel-
 lo, &c. Atque adeo opinor hinc facile ad
 istam istam ut obiter moneam, difficul-
 tatem, Pontificiorum, si ante Reforma-
 tionem in communione Rom. Ecclesie
 alius obtineri potuit, tum etiam hodie
 obtineri, posse responderi, nempe distin-
 ctione tempora ante & post Reformationem.
 Mina veritatis adhuc ibi erat, quamvis
 ab usu publico defossa, remota, ante Re-
 form. sed vero tunc ablata ab illis, *collite*
ab illo, &c. Pauci clam & multis, ut plu-
 rimum cum vitæ periculis conjunctis mo-
 lestis, servo illo pigro, renitente nego-
 tiati sunt (uti Berengarius Sec. II. Do-
 ctiores Fratricellorum nomine insignes
 in Italia, quos inter Gerhardus Sagavelli
 Armenis & Dulcimus Novarienses emi-
 nebant, in quos sævit Bonifacius &
 quod Papam Antichristum & spirituales
 in maxime videri volebant & Deo res-
 pectus esse, contenderent, Sic & Robert.
 Gallus

Cum autem id viderent quidam, v. 25.
dischana Domine habet 10. minas, licet 10.
 um hinc versum exemplar Cantabr. Bo.
 er omisit. Nempe illi mirabantur Domi-
 nitud. iudicium, quasi non esse conve-
 niens, &c. Hic sane commode possunt in-
 telligi illi ex Reformatis nostris & alii,
 quales imprimis hac ætate multi sunt, qui
 asserunt Rom. Ecclesiam, non ita esse cor-
 ruptam, & omni veritate privatam, ut so-
 let Protest. Ecclesia veritatem omnem ha-
 bere, ideoque posse iniri unionem Prote-
 stantibus cum Rom. Ecclesia, ac si ali-
 quando Belial cum Christo convenire de-
 beret, in Cor. 6. qui Roma. Pontificem ne-
 gant esse Pigrum illum servum Antichri-
 sti, &c.
 Uti id tentarant. *Geor. Cassander* in-
 tanto successu contradicentibus & Ro-
 manensibus & Protest. *Meuzer* in Aug.
 Confes. art. 12. *Paulus Tarnovius*, ap.
Oedeken Vol. 2. *Marc. Antonius de Do-*
minis, *Christian. Drejerus*, *Joh. Mathias*
Epif. Stregensis Epistola ad Regem Sue-
ædæ 1656. & *Ramo olivæ* ejusdem, D.
Geor. Galixtus, Viri Lutherani, quorum
 consilium fatum erat, quod *Greg. Nazian-*
zenus, ab utrisque Catholicis æque ac Ar-
 menis, dicit exceptis Orat. 14. num. 17.
 Rom. M. Ex Reformatis id moliti sunt
 Hadr.

Hadr. Jungius in Synopsi Evang. Novi
 Moses Amyraldus, in disp. inter Evange-
 licos ad Landgravium Hass. Gorthor-
 dus Horton in suo Irenico, quo referri
 possunt. Articuli familiae amoris, Confes-
 Polon. in Synodo Sendominiensi an. 1570
 & Cracoviae 1573. Confes. Charient.
 Gall. an. 1638. Joh. Meletus in Prodro-
 mo Irenico Petr. Molinaei. Ex Romanen-
 sibus præter Imperatores Carolum 5. Fer-
 dinandum, Rex Polon. Vladislavus 4.
 colloq. Thorunii 1645. Elect. Mogun-
 1646. S. Princ. Augusto Brunswicensi
 Dux Luneb. Fratres Walenburgici. Ja-
 cobus Masenius, Fran. Hackius, id cre-
 pebat de Concil. Trid. Bulla Pont. Rom.
 Pauli 3. ind. Concil. Sess. 1. Decret. 1.
 Julius 3. & recenter Mattheus Prætorius
 in Tuba Pacis, quem ideo hic collocare
 placuit, quia nescias hominem cujus con-
 fessionis fuerit, saltem cujuscunque po-
 tius diceres, quam Augustanæ ita deal-
 bavit Rom. Ecclesiam, ac si Protestantes
 magis amarent Christum in Herodis Pa-
 latio, quam in deserto & solbris serarum
Luc. 9. Hebr. 11. Cant. 2. huc aurigabat
 improbo & irritò labore. Author tractat.
 Nubes Tellurum or Collection of the Pri-
 mitive Fathers Londini cum Privilegio Re-
 gis, Jac. 2. 1686. publicatus & a Melchro-

re Zeildero, præter Cl. D. B. Woodroffe,
 eruditè refutatus, id machinatur Jac. Be-
 signus Bossuetus Epif. Meldens. libro, cui
 titulus est de variationibus Protest. Eccl.
 Tom. 2. cui nervose reposuit Clar. Joan.
 Rainagius, hunc lapidem lacerato nisi
 super movit Joan. Dez. Jesuita libro de
 reunionè protestant. Argentoratens. Qui-
 bus omnibus apodictice renuit, Celeb.
 Franc. Turretinus libro de impossibilitate
 Syncretismi. Profecto ego opinor,
 utrum fallar, tempus docebit, omnes il-
 los qui Protestantium cum Romanensibus
 unionem laborant, hypotenusam cir-
 culi quærere. Certo Reformati consensio-
 nem & pacem non refugiunt; sed pacis
 humanæ causâ, cum Deo belligerare vo-
 lunt, maledicta pax est, cujus pignus de-
 sertio Dei, & benedicta prælia quibus Re-
 gnum Dei necessitate defenditur, dulce
 quidem ait Hilarius *nomen pacis; sed*
aliud est pax, aliud Servitus, nam ut quod
 illi ajunt Christus facere jubeatur, ut
 prodatur Evangelium, ut Christianis im-
 ponatur, & in Deum aperte conspiretur,
 non est Pax, sed iniquissima pactio servi-
 tutis. *Est quedam ait Nazianzenus pax*
inutilis, est quoddam inutile dissidium paci-
um cum exceptione studendum est, quan-
tum fas sit, quantumque liceat in Domi-
 no,

no, alioquin Christus Dominus ipse non
 pacem attulit mundo, sed gladium, quare
 si Papa nos secum in gratiam redire velit,
 ut ait Apologia Anglicana, ipse prius in
 gratiam redire debet cum Deo & nobis,
 Jer. 15. 19. *Si convertaris, tum convertam
 te & coram facie mea* (i. e. Christo, Exod.
 20. & 33.) *Stabis & si eduxeris pretiosum
 à vili, eris ut os meum, revertantur illi ad
 te, non vero tu ad eos.* Hinc enim, ait Cy-
 prianus, *Sobismata oriuntur, quia caput
 non queritur, & ad fontem. S. Sacra non
 reditur, non enim inquit pax ea, sed bel-
 lum, nec Ecclesie conjungitur, qui ab Evan-
 gelio separatur.* Sed mos est Romanensi-
 bus, cauponari nomen pacis, *haereticis da-
 ta fides, non servanda.* Pax enim quam tan-
 toperere quaerunt, otiosorum est tantum
 ventrum tranquillitas, & ut male parte
 turpius, & iuste amissa recuperare ne-
 quius queant: certo tanto nisu, nec olim
 aliud quaesitum est à Clero Rom. neque to-
 novis argutiis hodie aliud quaeri apparet
 quam ut populus Christi in servitute
 aliquorum redigatur, qui vocis Christi
 (quam ejus oves norunt) fixam lineam se-
 qui nolunt; sed solo impuri sui chara-
 cteris axioma freti, credenda & facien-
 da imperent. Hoc si divini esset institut
 & revelatum esset irrefragabiliter, nequ
 habuisse

habuisset orbis Christianus, quod de hæ-
 resibus tantopere quæreretur, neque hæ-
 ab aliis, quam plebæis profectæ essent; sed
 proh! dolor! omnium temporum annales
 docent, Arianum imprimis seculum &
 Græcum schisma & quicquid de Romanis
 quærimur abusibus, non ab aliis magis,
 quam ab illis bestiali charactere & impuro
 Chrismate, candidatis Episcopis & Docto-
 ribus, nec solitariis modò, sed in con-
 cilium congregatis, quotiescunque autho-
 ritatem humanam veritati, prætulērunt,
 in errores inductas, imò Jovialibus ana-
 thematismis multas animarum myriadas,
 vi compulsas, secum in infernum detule-
 runt. Pro maximo itaque Dei beneficio
 estimare debent, quotquot piè sapiunt
 Protestantes, quod Majores sui ab isthac
 persuasione cœlitus liberati, sibi ministe-
 ria sacra constituerunt, quæ non ab ho-
 minum ambitione, aut quacunque suc-
 cessionis allegatione; sed ex puro Dei
 verbo, caracterizatur, traditionisque in-
 adulteratò exemplo confirmatur. Ut om-
 nibus Christi sponsam ad ancillæ concu-
 binariæ servitutem reducere, quocunque
 tandem prætextu somniantibus, prius dis-
 cumpi ilia, quam ut affectato isto votò, per-
 ruantur necesse est, illi potius mentem mu-
 ent, & Christo colla subdere Romanenses,

non Papæ, discant, *Nullus pudor est* ait Ambrosius. *ad meliora transire, erubescat senectus*, (Antiquitas, quam ita perstreperunt Romani) quæ emendare se non potest, cæli mysteria, doceat nos Deus non homo, qui se ipsum quoque ignoravit. Ep. 31. l. 5. Iulianus M. in Dial. proprium dementium est, consuetudinem præferre veritati & Augustinus de Unit. Eccl. ne audiamus hæc dico, hæc dicis, sed audiamus, hæc dicit Dominus; sed è diverticulo in viam. Sic anno superiori ex meis Popularibus Franci Foris otrokocsi. ἀνόντος ille Galata, cui κατ' ὁφθαλμὸς Christus περιχράσθη in ipso περιχράσας ἐστυρομένῳ Apostata ἐναρξάμενῳ πνεύματι τῷ σαρκὶ consummatus, τοσαύτα ἐπέδειξεν, εἰχὲν εἰχὴν, Gal. 3. Magni Apostatæ hoc seculo Cardinali Francisco Pazman, Archiep. Strigoniensi; par alter Franciscus, nisi quod hunc ille in eo superaverit, quod Pazman tanta, quanta Otrokocsi pro mina veritatis passus non erat, id molitus est, sed quia alibi, ipsi responsum est, redeo ad propositum, verboque monere sufficiat per hos in Parab. interlocutores, commode tales conformistas, unionem inani nisu, & verbo commendantes.

Ne ergo quis miraretur, illud Domini iudicium, dat rationem sui processus v. 26. πάντῃ τῷ ἔχοντι δοθίσεται quæ verba MS. Coll. Con-

Convil. & Cail. Cant. omittit, & loco
admirari. Beza Cant. legit *res dicitur*, Bod-
 leanum vero M. S. I. S. I. V. addit *admirari*
et per se dicitur. Deus nempe gratiam
 suam, si quis ea recte utatur, gratia co-
 ronatur, & contra: uti exemplum habetur
 in Pontif. Rom. & Judæis, horum infau-
 sta sobole Sociniani, qui quum semel
 scripturam depravarint torsionibus, verè
 jam nullam habent, nam pro lubitu in-
 terpolant, corrigunt, sicuti causatur suam
 Rebellionem, nuperus Cosmopolitanus p.
 63. in responsione ad Judicium Cl. D. G.
 Bull. Eleganter autem verbo *per se dicitur*
 (si eam lectionem sequamur,) innuitur
 Ecclesiæ Refor. profectus post reform. &
 ab Eccl. Rom. recessione, nullus enim
 negare potest nisi invidus & oculos clau-
 dens, cognitionem Ling. Orient. Theolo-
 giæ & ipsius sanæ Philos. hætenus inter
 Reform. crevisse, nec dubitandum est quin
 amplius abundet supra prioris omnis æta-
 tis Christianos, imprimis in cognitione
 Theoretica, usque dum cognitio Domini
 ut *mare orbem tegat*, Ezech. 9. 7. Esa. 6.
 & 65. in Theoria addo, nam in praxi certò
 multum decrescere ceperunt Protestantes
 ubique, nisi Deus paterna castigatione, eos
 ad zelum, qui initio Reform. vigeat, re-
 ducat, habemus exemplum hujus gelu-

stianarum virtutum retrò actis ab hinc
tribus annis in Saxonia, ubi cum Piiſſimi
quidam viri nauseabundi hujus seculi
mores, piis institutionibus & moribus
ad pristinam salutarem dietam restituere
vellent, à fratribus, quos certò erga ve-
ram Christi Regni naturam malè anima-
tos, vel saltem fascinosos esse oportuit,
pium institutum turbatum est, Piiſque
Christianis nomen Pietistarum, pulchrum
nomen, (cujus si tales sint, tantum abesse
ut pudere debeant, quin gloriari in Do-
mino, *Esa. 65. amen.*) sed malo ab adver-
sariis animò inditum est, ita ut de exul-
cerato hocce seculo optime potest dici,
quod olim *Mantuanus* de Roma *omnia*
cum liceant non licet esse pium & illud Re-
nati Rapini. — Poetæ hujus seculi nu-
peri.

*Hæc mersa cæno orbis facies, non se amplius
Agnoscit---- & sui pudet.
Morum hæc ruina, dedecusque seculi
Longa est quærelarum seges.*

Nulli quidem ævo, tantum in scientia re-
rum divinarum obtigisse lumen; quan-
tum vel habet, aut saltem præ se fert hoc
nostrum; sed omnis illa sapientia parum
nobis predest, si mens sit frivola, si Deo

vacua, minusque capax sanctæ illius inno-
 centiæ, quæ tanquam pueruli, regnum
 cælorum jubemur ingredi, Quotò bea-
 tiores illos Christianos primævos depræ-
 dicandos, qui etsi veritates multas cogi-
 tationibus non æquè sublimibus fuerint
 complexi, nec æquè subtiliter divina sæ-
 clera excutere noverint, eorum tamen quæ-
 salitus edocti erant, vim ac fructum in-
 punctis suis actionibus, & acerbissimis im-
 primis cruciatibus gratia inhabitantis spi-
 ritus & corroborantis Christi abundan-
 tissimè expresserint dum adhuc in venis
 fidelium, pro nobis effusus Christi sanguis
 servebat (vide sis Celeb. ac Clar. Wilhelmi
 Tractatum de Primævo Christianis-
 mo, eximium Lingua Angl.) liber utilissi-
 mus, cuicunque etiam inter Christianos
 sanctæ addiçto, nemoque est qui hic non
 scire queat quo cor ad fidei vivæ actuo-
 rem excitet suum) licet enim veritas
 pretiosum sit fidelium Cimmeliū, quod
 quoquam nobis eripi pati non debeat,
 omnis tamen de Deo notitia, fides-
 que, quantavis tandem ea jactetur, inanis
 periculosa est, si præcellentes illæ à
 Christo & Apostolis inculcatæ virtutes
 non comitentur, quibus à Pharisaismo Ju-
 daico æque ac Gentilium Philosophia
 Christianismus discernatur, nam uti ait

quod Dominus in Parabola innuit, & sufficiat fortè tædio non erit B. L. unum vel alterum hujus damnationis exemplum asserre, Pontificum Rom. post Reform. anno 1555. Marcellus 2. electus Pont. Rom. X. Cal. Martii, ad mensam subito conticescens verba Pont. Adriani sibi recitari iussit. *Romanò Pont. nemo est miserabilior, conditione ejus nulla miserior, totius enim ejus vitæ lætitia est amaritudo Chathedra Rom. P. est Spinosa* &c. quibus auditis mensam manu pulsavit dicens, *non video, quomodo qui hunc locum tenent altissimum, possunt salvari*, nempe qui Christi sunt vicarii, sic Pius 5. statim atque Pontifex creatus, antea opilioni filius, & inquisitionis H. Commissarius (referente Carolo Stengel. Abat. Antruf. 2. opt. Prælat. 3. p. 153. & Cornel. à Lapide in *Eccel.* 32. & *Apoc.* 3. 1.) *fessus est se religiosum adhuc benesperasse de salute sua, Cardinalem factum, cæpisse timere, Papam creatum pæne de ea desperare, & sic hoc judicium in reliquis etiam sine dubio consummavit & in futuro consummabit in altera vita; hæc omnino conjunxit, Esa. c. 65. 11. 18. c. 25. 6, 7. Liceat autem nobis hic, Paucis, Domino Prophetanti famulum Mo- sem æque de his prædicentem adjungere, quæque in benedictione emortuali ad Is-*

raelem directa, *Deut.* 33. de statu spiritualis Israel fidelium N. T. prophetavit, his quæ in Parab. diximus parallela, proferre, nam quamvis in Regno Christi, non sit illa tribuum distinctio, nota carnaliter, nihilominus voluisse Spiritum S. sub ipsis nomenclationibus Ecclesiam N. T. variaz conditionis in analogia priscarum tribuum designare, ex *Psal.* 87. *Exech.* 48. *A. poc.* 7. & aliis locis, verbum Dei recte fecantibus, nequit esse ambiguum.

Sanè si omnia prædicata à *Mose* hic convenirent istis *Tribubus* secundum litteram, & *Hieroglyphice* in Ecclesiam N. T. utraque explicatio conjungenda esset & allegorica agnoscenda, qualem agnoscit *Apostolus*, *Gal.* 4. 24. *1 Cor.* 10. 6. sed nunc quia inter prædicata sunt non pauca, quæ quomodo illis *tribubus* conveniant dici & ostendi non potest, unde ut *S. Paulus*, *Act.* 13. 36. & *Petrus*, *Act.* 2. tum ex eo quod *Davidi* contingerat aliter, tum quod de *Christo filio David* prædictum erat, convenienter probat Psalmum 16. de Christo loqui, ita has *Mosis* cygnæas benedictiones Prophetice, tum quod *Carnali* *Israeli* aliter evenit, tum quod N. T. fidelibus apprime applicari queant, ad *tempora* N. T. referemus.

Omissis autem prioribus, tum quia instituti ratio non est de iis loqui tum quia eas Celeber. hujus seculi *Commentator Job. Cocceus*, fuse exposuit, ideo quæ ad Propositum nostrum spectant, ea brevissime ex eo commemorabimus, v. 20. 21. ubi agitur de *5. intervallo N. T. Et de Gad dixit, Benedictus qui dilatat Gadem, qui ut Leo procubuit & laniavit brachium, etiam verticem. Et vidit Principium sibi* (nam ibi est portio Legislatoris incrustati, tecti) & accessit capita Populi, justitiam *Jehovæ facit, & judicia ejus apud Ixraelem. Gad hic exercitum Agni Filios Prophetarum, Patriarcharum, Apostolorum & Patrum designat, Apoc. 14. Agni qui procedit in aciem cum adversariis regni sui, quos versu 19 Populos vocaverat, hic autem nominat portionem Legislatoris incrustati, confer. Apoc. 14. 1. 6. & 17. 14. & 19.* Quæ est ratio quoque, quod sub emblemate Leonis laniantis proponat, brachium nempe stulti Pastoris, Zach. 11. 17. & verticem comatum, v. 42. hujus cap. labor in eo erat, quod cum parvis primitiis, nempe solus *Lutherus* primo mox *Socii Zwinglius, Oecolampadius, Melancton,* & pauci alii, accesserint eo, ubi erat portio Legislatoris incrustati, hic est sudarium, quo piger servus minam incrustaverat, seposue-

raelem directa, *Deut.* 33. de statu spiritualis Israel fidelium N. T. prophetavit, his quæ in Parab. diximus parallela, proferre, nam quamvis in Regno Christi, non sit illa tribuum distinctio, nota carnaliter, nihilominus voluisse Spiritum S. sub ipsis nomenclationibus Ecclesiam N. T. variaz conditionis in analogia priscarum tribuum designare, ex *Psal.* 87. *Exech.* 48. *Apo.* 7. & aliis locis, verbum Dei recte fecantibus, nequit esse ambiguum.

Sanè si omnia prædicata à *Mose* hic convenirent istis *Tribubus* secundum litteram, & *Hieroglyphice* in Ecclesiam N. T. utraque explicatio conjungenda esset & allegorica agnoscenda, qualem agnoscit *Apostolus*, *Gal.* 4. 24. *1 Cor.* 10. 6. fecit nunc quia inter prædicata sunt non pauca, quæ quomodo illis *tribubus* conveniant dici & ostendi non potest, unde ut *S. Paulus*, *Act.* 13. 36. & *Petrus*, *Act.* 2. tum ex eo quod *David* contingerat aliter, tum quod de *Christo filio David* prædictum erat, convenienter probat *Psalmum* 16. de *Christo* loqui, ita has *Mosis* cygnæas benedictiones Prophetice, tum quod *Carnaliter* *Israeli* aliter evenit, tum quod N. T. fidelibus apprime applicari queant, ad tempora N. T. referemus.

Omisſis autem prioribus, tum quia in-
 ſtituti ratio non eſt de iis loqui tum quia
 eas Celeber. hujus ſeculi *Commentator*
Job. Cocceus, ſuſe expoſuit, ideo quæ ad
 Propoſitum noſtrum ſpectant, ea brevissi-
 me ex eo commemorabimus, v. 20. 21. ubi
 agitur de 5. intervallo *N. T.* Et de *Gad*
 dixit, *Benedictus qui dilatat Gadem, qui*
ut Leo procubuit & laniavit brachium,
etiam verticem. Et vidit Principium ſibi
nam ibi eſt portio Legislatoris in-cruſtati,
ſecti) & acceſſit capita Populi, juſtitiam
Jehovæ facit, & judicia ejus apud Izrae-
lem. Gad hic exercitum Agni Filios Pro-
phetarum, Patriarcharum, Apoſtolorum
& Patrum designat, Apoc. 14. Agni qui
procedit in aciem cum adverſariis regni
ſui, quos verſu 19 Populos vocaverat, hic
autem nominat portionem Legislatoris in-
cruſtati, confer. Apoc. 14. 1.6. & 17. 14.
& 19. Quæ eſt ratio quoque, quod ſub
emblemate Leonis laniantis proponat, bra-
chium nempe ſtulti Paſtoris, Zach. 11. 17.
& verticem comatum, v. 42. hujus cap. la-
por in eo erat, quod cum parvis primitiis,
nempe ſolus Lutherus primo mox Socii
Zwinglius, Oecolampadius, Melancton,
& pauci alii, acceſſerint eo, ubi erat por-
tio Legislatoris in-cruſtati, hic eſt ſudarium,
quo piger ſervus minam in-cruſtaverat, ſe-
 poſue-

posuerat, terra quo talentum defoderat, certo emphatice simili phrasi hæc expressit Sp. S. in *Psal.* 68. 31.

Quid enim est qui se *insternit* fragmentis argenti, nisi *תקן* *incrustatus*? quis *סלע* qui se & minam veritatis in sudario occultat, ut ignoretur, nisi hic *Psal.* 26. 4. *diffimulans*? Quis *תִּיבִּי* & *תִּיבִּי*, *Paries dealbatus*, *Act.* 23. cui respondet, *sepulchrum tectum*, *Matth.* 23. Meretricis magnæ purpura & ornatus? quis nisi veritatis in sudario occultator. Quid est, *Psal.* 94. 20. *fingere ærumnam supra statutum* *תִּיבִּי* nisi facere *statutum* quod est ærumna, addendo ei quod statutum est, nisi fingere ærumnam, metum nempe à Domino austero supra minam, simulare curam & molæstiam pro veritate propter *hæreticos* ut vocant, igne & chalybe excidendos, imo gelu etiam tollendos, uti supra exposuimus. Est & *Mahumed Legislator*, sed non *incrustatus* ut Antichristus, retinens scripturam pro mantelo suæ pigritiæ. Porro *תִּיבִּי* significat etiam *agrum portionein*, adulationem, certo piger hic servus habebat agrum ubi defodiebat Domini Thesaurum, sane Papa totum Imperium habebat jam Patrimonium, & si possibile esset totum orbem converteret in suam portionem. *Abba*

quis

quidam interrogatus cujus esset orationis partis, Papa, facete respondit. *Participii partis ; quia partem capit à Clero, partim à seculari, partem ab utroque, cum totius orbis doloris significatione, sine modis & temporibus.* Alv. Ex, P. C. I. Prr. I. Quid non tentavit per *Locustas Spirituales* in Indiis? Et suis ministris agros elocat colendos, *Dan. 11. 39. Zach. 13. 5. Adulator est maximus, Labio Blanditierum,* Ps. 12. 3. & 10. 7. quis non videt hæc in Pont. Rom. impleta esse, non in Gade, certo in Gade impletum nunquam ullus demonstrabit. Res Reformatoribus erat cum hoc & cum *capitibus Populi*, ubi erat *portio Legislatoris sudario incrustati* : quis ignorat *Luthero* & aliis Reform. rem fuisse cum Regibus, Principibus, in Comitibus in Tribunalibus, constat *Luthero* coram Regibus *Maximiliano & Carolo 5.* in comitiis comparuisse. *Et iustitias facere*, id est minam veritatis à servo pigro auferre, iustumque Dei iudicium, quod erat ut habenti daretur, non habenti autem, etiam quod habebat, auferretur, exequi, falsitatem, hypocrisin servi mali detegere, ut sic *dilataretur Gad, exercitus agni Dei*, meretricisque sudarium & purpura odio haberetur & combureretur, Apoc 17. de hac scælici victoria loquitur jam

Moses,

Moses, v. 22, 23. sed quia propositum non est amplius è vagari, redimus è diverticulo in viam.

Cum Dominus ita cum servo male egisset, ad *Civium rebellionem* se compescendam, potius ulciscendam divertit, v. 27. vide. Tex. Gr. Superius monuimus, quod hic casus rebellium Civium duplici quasi scena hic consideratur, de priori supra diximus, nunc de ultima. Cum superiori sec. Dominus rationem inivit cum servis, circa idem tempus rebellio exarsit. *Fausti Socini* infaustæ Sobolis *Socinianorum*, in Christi Domini Regnum, illi renunciabant Christo, *nolumus eum regnare super nos*; nempe cum Christi Domini Regnum, quodcunque & quantumcumque tandem sit, radicetur in ejus vera & æterna Deitate, neque enim Sponsor noster fieri poterat, nisi Deus, *Oseas* ait, *salvabo eos in Deo*; non *Recreator*, quod tantopere strepit *Socinus* nisi *Creator*; nova creatio majoris est operis, potentia, bonitatis argumentum, quam prima; ajunt ergo hi cives, *nolumus eum Regnare super nos*, nolumus eum verum & Patri coæternum Coessentialem, coæqualem Deum agnoscere, quod dum negant regnare eum negant. Merito autem hic observari videtur; quod fideles, quos Christi

stus Dominus *non esse ex hoc mundo dixit*,
 Joh. 16. & *Apostolus*. συμπολίταις τῶν αἰώνων
 οἰκέταις τῆ θεῆς, *Eph.* 2. 19. *Phil.* 3. 10.
Gal. 6. 10. *Hebr.* 12. 22. eos esse perhi-
 buit, *Sociniani* se *Cosmopolitanos* appella-
 rint, non sine Dei providentia, ut nimi-
 rum se ostenderent & propria oris con-
 fessione indicarent, se esse illos πολῖταις,
 inimicos Christi, qui Christo *renuncia-*
rent, se nolle eum regnare super se, in Pa-
 rabola nostra præfiguratos. Demonstra-
 tum est his Civibus, Dominum illorum
 Deum esse, imprimis hoc sæculo, reflo-
 rescente literarum studio, firmissimis ar-
 gumentis, sed quid quæso hætenus fa-
 ctum est, nisi quod hi *Cives* inimici Chri-
 sti, apologeticas suas argutias, necerent,
 legationesque suas πολῖταις hi *Cosmopolitani*,
Sociniani, post Christum miserint, *nolu-*
mus eum Deum regnare super nos, sane
 cum tot in dies Cosmopoli post Christum
 Deum legationes à Socinianis prodeant,
 ostendunt se & probant se esse illos Cives
 rebelles, Cosmopolitanos, in Regno Chri-
 sti & urbe Ecclesiæ dispersos; (hodie
 enim in N. T. Civitas Christi, ἡ πόλις τοῦ
 κόσμου est, non Hierosolima Canahanis,) qui
 in Christum rebelles, tot Christianorum
 Doctorum admonitione & æmulatione
 tantum abest ut Christum Deum suum &
 Domi-

Dominum agnoverint, quin quotidie no-
 vas excogitant easque blasphemias, suæ
 rebellionis causas; atque ita in rebellio-
 ne quotidie proficere; aliosque in socie-
 tatem hujus sceleris allicere, ubique loco-
 rum regni Christi latenter venenum dif-
 fundere, *Paronomasiisque* occultis Chri-
 stum & Christianos lancinare; & quod
 detestabilius est Patres, genuinos Christi
 cives & servos, suæ partis Doctores esse
 traducere, Patresque Dicto Christi obe-
 dientes, maculâ ista rebellionis, ut apo-
 statas adurere, uti fecit, nuperus Author
 Gilb. Clerke Anglicus in *Antinicenismo* suo
 ubi *fontem Trinitatis exarnisse* albis den-
 tibus irridet, & quod atro carbone notan-
 dum est *Anonymus eodem Libro Cosmopo-*
li, 1695.) opinor *Londinum* esse istam
Cosmopolin, licet interdum *Amstele-*
dum quoque sic veniat, mirum Geo. To-
 pographos, hætenus, *Londini* istud nomen
 tacuerint, monendi sanè sunt, ut expri-
 mant, quò scèlicius hi *Cosmopolitani* suæ
 rebellionis publicam apologiam darent,
 editus, p. 157. *Vix profecto ait à Cachin-*
nis temperet, qui Davidem a nostris Theo-
logis, in numerum Trinitariorum reponi
audiat, bone Deus! Tu artifex doli, cujus
Lingua est novacula, Ps. 52, *cur menda-*
cinum loqui diligis, quid dabit tibi, lingua
dolosa

dolosa, sagittæ acutæ, pruna juniperorum,
 Pl. 120. Deus fortis, cujus regnum nolis,
 demoliturus est te in æternum, abripiet te,
 a tentorio, a civitate vivi Dei, Pl. 101.
 terra viventium eradicabit te vehementis-
 sime, parvum ne vobis videtur Sociniani,
 fatigare homines viros Dei, Patres, Davi-
 dem virum secundum Cor Dei, Regem
 Israelis; sed Præterea fatigatis ipsum
 Deum Davidem, Regem Justitiæ & Pa-
 cis, Esa. 7, Ecce veniet Dominus & non
 tardat, & merces ejus cum eo, ut solvat
 unique secundum opera.

Observandum autem ut monui, quod
 seculo superiori. recenter quasi rebellio
 ista exarsit, post tempora Reform. incen-
 diario Lælio, tum Fausto Socino & aliis
 Serveto, Valentino, &c, uti, novam quasi
 hanc scenam diserte prodit Magister F.
 Socinus, in *Anti-Wujekejo*, Resp. ad 8. c.
 Wujeck. c. 3. arg. 14. p. 334. ingenue Pro-
 fitemur ait sententiam de Christi natura
 seu essentia adversari omnibus Scripturæ in-
 terpretibus, quorum scripta ad nostram æta-
 tem pervenere, ubi licet mentiatur Soci-
 nus, tamen se fatis innuit novum illum
 esse apostasias Ducem, de quo loquimur,
 ita rursus, c. 12. cl. 7 p. 444. Nos a Pa-
 tribus & Conciliis quæ extant dissentire
 non diffitemur, neque enim arbitror ex scri-
 ptis

ptis nostrorum hominum ostendetur unquam eos asserere aut existimare scriptores ante Concilium Nicænum, qui hodie extant nostræ sententiæ fuisse. Hactenus Socinus. Non perpenderat hæc Magistri sui verba D. Clerke in suo *Anti-Nicenismo* statim citato, ubi fermentum, quod tamen hic Socinus aperte negat, ex scriptis quoque Patrum Ante-Nicenum Conc. Florentium deducere non citra sui & Authorum contorsionem conatur. Idem quoque alium Magistrum nullum alium agnovit præter L. Socinum Patrum, Epist. ad Squarcialup. 17. deque eo cæco affectu, quomodo persuasus fuerit duorum fragmentorum Author, p. 57. Neminem unquam ait eodem exactius, de omnibus Christianæ religionis dogmatibus sensisse, vel locutum esse, (ubi nec Apostolicos Viros, ne quidem ipsum Christum excipit,) Przipsky autem, qui dicitur Autor *Dissert. oper. Socini* præmittendæ, p. 25 Religionem Socinianam dicit eam, quam genus humanum per plura annorum millia ante adventum Christi semper ignoravit, quam ipse Mosaicæ Legis cultores pertenui aliquando suspicione odorati, nunquam aperte deprehendere potuerint, (fateor ego hæc sano sensu Socino admittenda, absurdissima enim Socini dogmata, Patres ignorarunt neque

neque Abraham Socinianorum Christi,
 sed veri *Dei Christi* diem vidit, Joh. 8.
 Absit à fidelibus ante Christum, ita blas-
 pheme Christo Regnum abjurasse, qui eum
 videre desiderabant,) *quam denique mox*
post Christum & Apostolos succrescentium
errorum spinis obsitam atque dira obruente
caligine abditam detexit Socinus. Sed ad
 hæc ultima Socini ambitiosa verba, res-
 pondit pridem pro nobis. *Tertullianus,*
lib. de Præf. adv. hæ. c. 28. Age nunc ait
omnes erraverint Ecclesie, nullam respexe-
rit Spir. Sanctus uti eam in veritatem du-
ceret, ad hoc missus à Christo, ad hoc postula-
tus de Patre, ut esset Doctör veritatis, ne-
glexit officium villicus Dei Christi Vicarius,
sinens Ecclesias interim aliter intelligere,
aliter credere, quam ipse per Apostolos præ-
dicabat, ecquid veri simile est, ut tot ac
stantæ in unam fidem erraverint. Idem cap.
 29. *Quoquomodo sit erratum, tam diu uti-*
que regnavit error, quamdiu hæreses non
erant, aliquos Marcionitas & Valentinianos,
(Socinianos) liberanda veritas expectabat,
inter ea perperam Evangelizabatur, perpe-
ram administrata, tot virtutes, tot Charis-
mata, perperam operata, tot sacerdotia, tot
ministeria perperam functa, tot denique
martyria, perperam Coronata. Et August.

Enarr. 2. ad. Ps. 101. — Sed illa est Ecclesia, quæ fuit omnium gentium, jam non est, perit hoc dicunt qui in illa non sunt, O! impudentem vocem, illa non est, quia tu in illa non es, vide ne tu ideo non sis.

—— Quid est quod nescio qui recedentes à me, murmurant contra me, quid est quod Perditi me perisse contendunt, certe enim hoc dicunt, quia fui & non sum, annuncia mihi exiguitatem dierum meorum

—— & annuntiavit —— quomodo. Ecce ego vobiscum sum, usque ad consummationem seculorum. Et lib. de unbapt. contra Petilianum, l. 16. Non sane inquit parum gloriosa consolatio cujuscunque nostrum, si ab inimicis Ecclesie, cum ipsa Ecclesia criminamur, ejus tamen defensio, non in eorum hominum defensione consistit, quos isti nominatim falsis criminationibus appetunt. —— Nullo modo eorum iniquitate damnatur, &c. Confer. Gregor. Nazianz. in Ep. 2. ad Cleod. Cyprianum lib. Sing. de Un. Eccl. Hieronymum ad Tit. 3. 10. &c.

Sciant interim hi Cosmopolitani, jam Domini adventum instare, quo ἐχθρὸς suos ἐκείναις τῆς οὐν Παύλου τας αὐτὴν βασιλεῦσαι ἐκ αὐτῆς jubebit ἀγάσταιν, κατασφάξεται ἐκ ἀποσφάξαι οὐ. Dedit præludia hujus jugulationis. Dominus suorum Civium rebellium

lium

lium, statim initio recrudescentis rebellionis præterito, sec. in *Michaele Serveto superbissimo exgente Hispanica Nebulone*, uti eum vocat Calvinus noster, anno Domini 1553, indomitæ suæ pervicaciæ poenas, vivicomburio eluente, cum per 30 annos infinitas in infinitam Trinitatem evomisset blasphemias, & in *Valentino Gentili Filio Franc. Neap.* ex hujus *Serveti Favillis*, incendium machinante, anno 1558. sicariatum suum piaculum, itidem Capitis sanguine piante in Helvetia; hi juxta vim vocis *κατασφάξαν*, occisi fuere, *σπῆλον* enim significat victimam immolandam, igne vel alio modo, & *κατασφάγον* gladium, enssem, qualiter uterque jugulati fuere, ita fatales horum Antitrinitariorum calamitates in Polonia anno hujus seculi 63. vidimus *αρχὴν ὁρίων* illa tantum & monitoria erant. Neque dubitandum est quin in reliquiis quoque Socinianorum, quacunque tandem via id exequatur Dominus; impleatur; nec sibi quod blandientur habent Sociniani, *Esai.* 28. 22. quod ex illo tempore tolerati fuere; ita in pace dies suos finituros, novit enim Dominus, sua tempora, *Ecclesi.* 3. qui est autor & Dominus temporis, *Act.* 1. Severo Dei ait iudicio reservatur Satan, Judas, per tot millia amorum, exitium

tium tamen ejus non ablatum est, dum est dilatum. Ego hic nihil definio, temerarium enim esset, tantum in generalibus subsisto, potest Deus, quando ipsi visum fuerit sive per Reges, sive per alios viros ad id destinatos, hoc judicium exequi, sufficiat mihi ex Parabolica hac Christi Domini prophetia, Dominum digitum suum ad hæc tempora intendisse, atque iis quorum Deus *mentes aperuit, ut spem vocationis sue & opes gloriæ hereditatis Christi in sanctis, & super eminentem virtutem in credentibus, cognoscerent*, demonstrasse, Eph. i. *Civesque hos Cosmopolitanos*, Deum Christum Dominum ejurantes sceptrumque ejus nolentes monere & excitare, ut antequam Dominus cum *triumpho Regnorum mundi*, Apoc. ii. redeat, ad animum suum redeant, rebellionesque tot annorum, diei hodierni, qua adhuc dicitur particula; dum superest, humili & grata æterni Dei Filii Messia, dignitatis, Domini agnitione redimant, si forte Dominus illis condonet, ne cum Pseudopropheta coram agno jugulentur, Apoc. 6.

Neque exultimo, (quod hic omittere nolui.) Celeb. Viri Petri Jurii Spem, qua his sectis in dies vires eundo aquirentibus frænum injici ominatur, in *Apologia sua ad Pastores & Rectores Ex. Eccl. Gal.*

lo-Belgicas, an. 1692. quamvis hanc spem
 non parum remorâtam esse mortem Sere-
 niss. *Angliæ Reginae Mariæ*, fatendum est,
 cum qua negotium hoc ut & cum Ill. &
 Reverendissimo D. Episcopo Londinensi, se-
 tractasse refert *Jurius*; sed superest adhuc
 Serenissimus Rex *Guilielmus, Fidei Veræ*
Defensor, Spes Prima post Deum h. t. Or-
 bis Reformati, & Ill. & Rev. Episcopus
 Londinensis *Henricus Compton*, non mi-
 nori zelo, in fide semel sanctis tradita,
 tuenda, secundum sui Regis Gloriosi, vesti-
 gia flagrans, qui hanc spem erigere, vel
 si Deo placuerit, (*cujus omne consilium sta-*
bit & beneplacitum suum omne, quando &
quomodo placuerit facturum est, *Esa. 46. 10.*)
 adimplere & exequi queant. Atque hæc
 omnia eo dicta esse velimus, ut omnes
 Christianos Veri Dei amatores, ad fidem
 ab origine mundi, de *Filiò Deo æternò*
 sanctis traditam, tuendam excitemus; ut
 antequam Secta *Socini* tantum capiat in-
 crementum, quo Ecclesiæ Christi *Aria-*
næa faceflat negotia, (quo sane nisi Viri,
 imprimis quos Deus in specula Ecclesiæ
 stare voluit, evigilent, tempora nostra,
 haud leviter inclinare cernimus, officia
 Principum & Magistratum ad coercen-
 das has hæreses, hisque fere domestice fa-
 miliares, implorent, non quidem ut ferro

& igne sæviant, aut ut articulorum fidei numerum, ultra modum augeant, & sic Romanensium imitatione, tyrannidem in conscientiis exerceant; sed ut ea doceri jubeant, quæ ad salutem necessaria, à Christo & Apostolis docta, omnibusque Christianis semper credita sunt, fideique hujus blasphematores, non ut ad fidem compellantur; sed ut maledici calumniatores puniantur curent, usque dum Dominus ipse spiritu suo Viros quos ad id parabit, excitet, ad omnes hos suos inimicos coram se & Ecclesia jugulandos.

Nihil moror hic Viros, erga Vias Dei dolose animatos, vias Dei suis cœquare vel subicere studentes, quid hic oggerant. *Parabolas, non esse argumentativas, nec vim habere ad stringendam & stabilendam veritatem?* Quos ego remitto ad Judæos Christi temporis qui cum audiverunt Dominum Parabolice differentem, exclamarunt, *Unde huic tanta sapientia & virtutes;* ad Phariseos, qui ita compuncti, & convicti verbis Domini allegoricis turbati, *Matt. 7. & 13. & 15. & in furorem acti sunt, Matt. 21. Luc. 4. &c.* Sunt certo in ipsam sanam rationem injurii, non in Christum tantum, qui Parabolicas loquendi formulas inefficaces esse volunt, cum certo sicut lux in allegoriis de-

mon-

monstrationibus major est, sic etiam veritas, quam in simplicibus.

Et sane Parabolæ. N. Rem illustrent: 1. Commendant Dei potentiam & 2. Sapientiam, ut quæ ad intelligendum modum operationis divinæ optime comparatae sunt. 7. Brevius & jucundius rem tradunt, 7. hic denique modus dicendi Parabolicus optime conveniebat illi Dei scopo, quo justo Dei judicio hostes veritatis in tenebris relinquiendi erant, ne periculum suum cernerent, cum interim electis ad salutem inserviebat, *Matt. 13. 11, 12.* Neque Christum absque ratione Parabolice sæpius ita docuisse; tum quod ille modus docendi ætate Christi à Doctoribus Jud. fuit receptus; tum quod præcipuum est, in Prophetis prædictum erat Christum hoc institutionis genere usurum uti ipse narrat Dominus, *Matt. 13. 24, 35.* citans *Psal. 78. 2.* Futura ergo omnia N. T. fata, Christus Dominus Parabolice prædicere debuit, ut *Propheta summus ille*, *Joh. 1.* ita allegorice ipse docuit in carne, ita emblematicè Joanni in *Apocalypsi* fata regni sui depinxit, quis ergo Christum Dominum qui est ipsa veritas, verbum Dei, penetrantiorè gladio, *Hebr. 4. Joh. 17.* loquentem, ausus erit, nisi *Sacrianus*, nisi *Judeus*, (*Mabomet enim ut*

à Christo modum loquendi non furaretur ex Evangelio abstinere non potuit,) inanibus & levibus armis pugnasse, opinor ex edoctis ex verbo Dei Viris nullum hoc audere asserere; nisi *Stulto*, nullo est *Parabola instar spinæ, in manum ebrii infixæ & choturnorum claudicantium* Prov. 26. summa enim sapientia, Parabolas, ad *aquirendam sapientiam; ad percipiendam eruditionem: jus, rectum, disciplinam, verba sapientum & ænigmata Doctorum, quæ spernere fatuorum est*, Prov. 1. elocutus est.

- Id unum ultimo hic innuere animus erat, quod & si Judæi qui hodie inter Christianos dispersi in *Europa*, Cives Christi, aliquo sensu dici possunt, ipsi denique *Mabumedani*, imprimis illi qui inter Christianos in *Græcia, Hungaria, Sclavonia*, alibique habitarunt, ab illis tamen Christum non acceperunt, bonis eorum solum corporalibus, pingues facti, spirituales ne odorari quidem dignati sunt. Judæis imprimis hoc seculo, à Doctis Viris ad ravim usque demonstratum est, postquam S. Literarum studium reffloruit, quod Christus Dominus sit ille *Patribus promissus Messias*, & prædictus per Prophetas, qui ut *Deus Israelis* salutem allaturus erat, non tantum *Israelis* sed & gentibus

tibus in eum sperantibus; *Judæi* tamen
 qui inter Christianos vivunt, tantum ab-
 est, ut Christum suum Deum Dominum
 agnovissent, quin quotidie Mosis velum
 Christianorum Doctorum ope & æmula-
 tione ab eorum oculis remotum, duplica-
 verint, apologeticas blasphemias, fictis
 Paronomasiis post Christum Dominum
 miserint, tamen hic per cives hos, *Judæi*
 annui nequeunt, ratio, quia hi πολιται
 Christi de quibus in Parab. est mentio,
 usque ad adventum Domini ἔχθροι Chri-
 sti manebunt, atque adeo jugulabuntur;
Judæi autem inter Christianos dispersi, si-
 ne omni dubio recolligentur ad suum Da-
 videm, eumque quem transfixerunt, defle-
 unt cum spiritu commiserationis, Zach.
 2. 10. Rom. 11. Esa. 64. eum, cum ho-
 minibus ut benedictum & illis benedicientem,
 non male volentem excipient, Act. 3. Dan.
 9. Esa. 11. & 62. ut quamvis inimici sint
 hodie propter nos Christi, dilecti tamen
 erunt propter Patres adhuc dum, quia dona
 Dei ἀμεταμέλητα sunt, quin si Deo juranti
 Abrahamo & Mosi de Asyris Præci-
 denti credimus, eos in terram Canaan
 eum reduciturum distinctave ab omni-
 bus gentibus Politia gubernaturum cre-
 dendum est, siquidem Sacramento pro-
 missam totam terram *Izrael* nondum pos-
 sident.

fiderit, neque *Asyla* novem, quæ tamen
 Deus promisit & erigi jussit, *Deut.* 19. 9.
 erexerit, imo *Sodomam* & *Gomorham* quo-
 que restituet, siquidem semini Abraham
 eam ante incinerationem & absorptionem
 Promiserat possidendam, *Gen.* 15. conf.
Ex. 16. 53. novasque revelationes Judæis &
 Gentibus tunc Deum manifestaturum, ut
 hoc si Deo placuerit alias demonstrabo
 firmissime spero. Ut vehementer ad
 modum erravit. *Clar. Thomas Barlow*, in
 libr. *Several Cases of Conscience*. Ubi Ju-
 dæorum infidelitatem excusans, Deo fere
 omnem ejus impingat culpam, quasi corda
 Judæorum aperire nolit, cum expresse
 me moneat Apostolus in Ep. ad Romanos
 non Deum; sed Judæos impegisse, in super
 eo non obstante dilectos esse apud Deum il-
 los propter Patres, atque adeo Christiani
 etiam dilectos esse eos debere, eosque san-
 cta morum & studiorum æmulatione ad
 communionem Ecclesiæ invitare, & insu-
 per Christianis Magistratibus illis ^{ut supra}
 seu Lutheri verba, *Se propter unum Ju-*
deum Crucifixum, omnibus favere Judæis
 semper ob oculos & aures ponenda esse
 ut sub eorum umbra, dispersi Domi-
 ni, tuto aquiescant. Ignorantes, an
 non eorum ævo restituat Dominus Re-
 gnum Izraeli, non ergo Deus illos jugu-
 labit

abit, nisi gratia sua in Christo sine dubio eos mactabit. Nisi alicui placuerit, tatus hæc extendere, omnesque illos qui Christum, ad illud usque tempus, Jehovah agnoscere noluerunt huic vindictæ involvere, atque ita Judæos etiam ista adhuc dum ætate rebelles, huic castigationi à Christo Domino, cum ante ultimum Judicium ad Ecclesiam visitandam comparebit, subjiciendos fore, non ibo inficias, neque certo meo quidem Judicio, istud improbable & scripturæ contrarium est statuere, si nimirum res huc redeat, nempe cum Christus verus *David Rex*, ex *Sione Goel*, Psal. 54. Rom. 11. secunda vice manus *Populo suo Primo generi* admoverit, Esa. 10. & 11. 62. & 63. & 65. 66. &c. tum Judæi quidem, imprimis Seniores, (non obstante quod Filii eorum juniores amoto velo exæquo ab oculis eorum omnium. Christum *Jehovam benedictum*, cum acclamatione *Hosannæ*, agnoscant, quorum tanquam *Primitiarum* canum fore *Psalms*, 74. 85. & 106. pro reliqua sua gente & Patribus convertenda, & orationem ad Deum conf. *Esa.* 63. 14, 15, 16, 17, &c. *Jer.* 3. 21, 25. ego nullus subito,) in infidelitate avita tamen obrescentes permanserint atque ita propter nomen Christi, Filii contra *Patres, Fratres*

tres contra *Fratres* insurrexerint, *Matt.* 10. 2. *Luc.* 21. 16. *Mic.* 7. 5. 6. eosque vel Judæi ipsi Judæos Christum recipere nolentes, ceu idololatrias, uti olim *Levitæ* suis *Fratribus* & *Majoribus* fecerunt, *Exod.* 32. 27. & temporibus *Apostolorum*, *Matt.* 10. *Deut.* 33. 8, 9. occidant, vel Magistratibus mulctandos sistant, ut initio Evangelii factum videmus ;) nam plerumque, illa, quæ initio N. T. in Ecclesia facta sunt, typi & præfigurationes erant eorum ; quæ post modum iterum futura erant, uti id satis demonstravit Doctissimus *Author*, *Demonstrationis Alleg. Hist. S. sive is D. Deusling* sive alius fuerit & Celebr. ac Cl. *Herm. Alex. Roell Prof. Franequeranus diligentissimus in suis dictatis ad Evan. Joan. & Epistolas Paulinas.*) Atque ita, Judæos, omnes, tempore isthoc Christi adventus infideles permanentes, excindi facile fieri posse quis ambigat, filiis eorum ad Ecclesiam reductis, inque, S. terra collocatis, sanctum hoc non obscure videtur innuere S. Paulus ad Hebræos, 4. cap. ubi cum ad Hebræos scribens Apostolus, mentionem faciat *Sabbatismi relictæ aliis Populo Dei* in quam non *Josue Filius Nun*, sed *Jesus Filius Dei*, eos introduceret, innuit omnino Judæos in *Sabbatismum Dei æterni*

num iterum introducendos, & quidem eo
modo, quo olim in typicum, nempe fide-
les solum, infideles autem in deserto gen-
tium, ubi Deum & Ecclesiam gentium
tam diu *παρρησιασμένον*, prosternendos, eo-
rum enim aurigari, tam *Partheticam Apostoli*
exhortationem, facile quis odorari potest.
Neque hæc evertit si quis dicat, Apostolum
ubi generaliter de *quiete* N. T. loqui? da-
mo enim eo, quis ausit tamen asserere,
Apostolum hinc hanc quietem, quæ *Ju-*
deis hodie etiam, alio licet sensu, tan-
tum non unica spes est, exclusisse, cum
Apostolus ad suos Populares, pro quibus
anathema fore optabat, Rom. 9. scribat,
qui tantum non in somnio etiam de ea co-
gitabant. Et præterea, jam *Apostolus* ali-
bi de spe illa Judæorum in Epistola ad Ro-
manos locutus fuerit, quid? quod? Apo-
stolus loquatur de omni *Sabbatismo Popu-*
lo Dei adhuc *relicto*, cujus maximam sal-
tem ratione Judæorum partem constituet
sabbatismus ille qui Judæis in ultimis die-
bus manifestandus & concedendus est,
confer sis velim, *Esa.* 66. *Act.* 3. 18, 22.
& Celeb. Jacob. Altingii *Spem Israelis*,
sed forte alias de his fusius loquendi da-
bitur occasio, si Deo placuerit.

Atque adeo ex his patet, fieri posse ut
Judæi obstinati & incircumcisi corde ad-
huc

huc permanentes, tunc deleantur, Filii
 tantum eorum uti olim (vide *Esa.* 6. 13
 decima pars) uno ex civitate & duobus ex
 familia, *Ser.* 3. 14. in terram promissam
 iterum introductis & Deo sanctificati
 (Judæos in terram avitam reduci fideles
 ex omni orbis angulo, nemini potest videri
 impossibile, si cogitet, Christiane, ipsos
 Gentiles, Deo eorum animos excitante
 sese, desiderio videndi terram Sanctam
 & bona ibi Populo suo à Deo communicanda,
 Judæis adjungant, eosque secum domi
 ducant, uti olim in exitu ex Ægypto &
 Babilone aliquid simile contigit, sane
 id innuunt loca, *Pf.* 122. totus *Esa.*
 11. 12, 66. Hoc Judicium exequi i
 Judæos incredulos, p. d. Deo volente, ve
 ipsi Judæorum Filii, uti olim Levitæ ve
 gentes Christiani, facile exequi possunt
Esa. 66. 5, 24. sed hic in Parabola à Chri
 sto Domino, posito Judæos quoque invol
 vi, Socinianos tamen excludi nemo pro
 babit unquam; donec Sociniani Chri
 stum Jehovah Verum Deum & æternum
 ideoque absolutum Regem suum esse no
 gaverint, Parabola enim, de omnibus
 Christi inimicis, jugulandis loquitur, e
 quorum numero si quis Socinianos no
 esse probaverit. ille eadem virtute, igne
 ex aqua facile eliciet, hi Cives ergo rebelle
 Judæ

udæi non sunt, Mahumedanos autem
quippe supra quos Christus nunquam re-
navit, cives illos rebelles esse statuere,
absurdum, sed cum Sociniani Cosmopoli-
tani ex Christianis egressi sunt, Christum
amen Deum suum agnoscere rennuant,
hos hic innui opinor demonstratum esse
satis.

Demonstratio Secunda.

Ed pergimus nunc ad aliam ex Mose,
Domino suo concinnente, demonstra-
tionem, eundem infaustum exitum Soci-
niani portendentem, visitur ea in Can-
tico Dei. Per Mosen, ad auditum Izraë-
tis decantato. *Deut. 32, v. 25: — Di-*
cerem ab angulo succidam ipsos, abolebo ab
omine memoriam ipsorum, nisi ægritudi-
nem inimici timerem, ne abalienent hostes
ipsorum, ne dicant. Manus nostra elata
est, & non-Jehovah, operatus est omne hoc
Nam gens periens consiliis, &c. vide Tex-
um Sacrum ad v. 40.

Moses à Deo vocatus *Num. 12. Fidelis*
in tota Domo Dei servus, quæ est Ecclesia
omnium seculorum, in testimonium eorum,
quæ in futurum, dictum iri & factum pro-
miser

miserat Deus, *Heb.* 3. 5. suam *misericordiam* im-
 primis probavit, in emortalibus suis ser-
 monibus, quibus Colophonem ministerio
 suo imposuit, & doctrinam veritatis, sibi
 & Patribus traditam, Prophetiamque om-
 nem Regni Dei obliquavit. Deus cui ab-
frondere res gloria est, solet imprimis circa
 hostes Ecclesiae sub involucro dicere, quod
 hostes veritatis non intelligentes, praeci-
 pites in malum ruant, noluit Deus omnia
 simplicibus verbis tradere, ut exercere
 fidem & studium fidelium, ideo severe
 cavet Apostolus, *1 Thes.* 5. ne quis susque-
 deque habeat Prophetias, *v.* 19. quod sane
 faciunt, qui Prophetias scrutandi & do-
 cendi laborem indignum contemptum ju-
 dicant, *1 Cor.* 12. Nam inter diversa do-
 na Spiritus S. recenset Prophetiam, tam
 extraordinariam, quam ordinariam, & *v.*
 14. studium Prophetiae praeter omni *χαρισματα*
 urget, *ζηλῶτε* ait quo affectus maximus in-
 digitatur, sane vaticinium illud *Joelis* 2.
 ad quam provocat Apostolus, *Act.* 2. sper-
 facit fore---ut filii & filiae, adeoque & se-
 quioris sexus credentes, exercituri sint do-
 num Prophetiae (uti specimina hac nostrae
 aetate habere capimus non obstante quo-
 quidam *Ἰουδαῖοι καταχλῆται*) Certo cum
Petr. 2. Cap. 1. 19. doceat benefacere ad-
 reudentes, sermoni Prophetico, patet mul-

tum iniquos esse fidelibus, eorumque N. T. privilegiis, sine sexus & personarum discrimine à Christo acquisitis, qui hinc foeminas excludi volunt, cum *non sit in Christo mas & foemina*, Gal. 3. 26. & ipse Dominus summum de *adoratione Dei in spiritu & veritate*, mysterium, *Joh. 4. 24.* foeminae proposuerit, pravas (circa hanc materiam à Steyarto Jes. motas argutias diluit Doctiff. Author. lib. cui tit. est, Difficultates D. S. D. L. propositae an. 1692.) omni nisi id agendum est ut pretiosum istud promissum, in nobis quoque veret, palatum Christi, *i. e.* Spiritus ejus, *Joh. 20. 22.* labia etiam dormientium moveat ad mirabilia Dei & magnalia loquendum *Cant. 7. 9. Act. 2.* renovet *Esa. 57. 19.* Scrutinium Prophetiae salutare fuit Aethiopi, *Act. 8. p. d.* cum Deus in Prophetiis maximam sui consuetudinem & familiaritatem exercet cum suis, cui se subducere profecto maximae rusticitatis foret, si cum homine, nunc autem prophanitatis & contumeliae crimen est, cum cum Deo rem habemus. *Margelioris* conjuncta est scrutinio Prophetiae *Apoc. 1.* quia tempus prae foribus stat, & Deus ipse suam maiestatem probat ex rerum futurarum, praedictione, *Jer. 48. 41, 42, 45, 46, 44, 29.* Quantum ergo erit eorum coram Deo pretium

tium, qui hanc Dei Majestatem, ex iisdem, quibus Deus demonstravit, demonstrare volunt cœternitatis Dei glorio-axioma.

Plurima quidem occurrunt secreta, quæ homini animali videntur, ridicula Dominus tamen timentibus ipsum revelat, *Pf. 25.* ut illis desideratissima æstimentur præ auro defæcatissimo, *Pf. 19. & 119.* cooperari debemus nos Deo Christo, in executione eorum quæ adhuc sunt expectanda, quod commodius nisi per vaticiniorum examen, vix possumus, aut saltem id fiet, ut non remorabimur adventum gloriosum & optatum sponsi reditum ad glorificandum se in Judæis & Antichristo dispari quamvis eventu.

Quomodo! quotidie debite orabimus, *adveniat Regnum tuum*, nisi animos ad promissiones Prophetarum elevatos gesserimus? quomodo secundum Deum pie vivemus, nisi fidem ejus & spem Ecclesie in Prophetiis elevato capite expectemus? sane amor Dei haud parum intendetur in nobis, si quando nos ad interiora Dei admissi, arcana ejus nobis communicari sentiamus, quanta voluptas & dignitas, vestigia Dei sequi, & dum alii corticem lambunt penetrare in abdita Deo confilia. *Angelica hæc cultura est, qui quasi capite incli-*

nato, *Student introspicere in ea, quæ Deus per Prophetas Ecclesiæ detexit, 1 Pet. 1.* & ipsi Prophetæ suas ipsas prophetias *speculantes* dicuntur & *Daniel. c. 12. Scrutantes aut intellecturos Prophetas*; hinc Apostolus docet exerte tantum inde splendoris accedere Religionis & pietatis exercitiis, ut exteri etiam, ubi illud studium vigere viderint, *Deum in medio illorum Prophetantium esse* fateantur; profecto nisi Pontificii in hoc officio deessent, uti deerant Pharisei, ideoque signa temporum Messiae non advertebant, non possent non videre apostasiam & ortum & tum interitum Bestiæ, in Ecclesiâ; Neque hic opus est Spir. crasso illo extraordinario afflatu, quod intendit *Ostorodius Socinianus* indigere, quisquis explicaturus est Prophetias; sufficit illuminatio Sp. Sancti secundum Scripturas, neque ut obtendunt Sociniani & Remonstrantes, hoc tempore esse tantum nudas speculationes, quo obtentu fidei mysteria homines prophani minoris facere satagunt. Proculdubio viri alias de re literaria plurimas Palmas meriti, cum talia in vulgus publicant, quibus prophanum vulgus, imprimis hac ætate nequissimus, omnem captat ansam, qua breviori, latiori tamen porta, Regnum Coel. intrare posse sibi fingat, quam

tamen Christus D. stri&issimam esse perhibuit, non carent culpa, quo enim vergunt illa Doctorum verba, *gentibus etiam sine Christi cognitione salutem promittentia*, (vide Cel. Phil. Limborgii, Amic. Coll. de Verit. Rel. Ch. p. 191. & Cl. Wilb. Sherloc in Tractatu Pract. Disc. conc. Fut. p. 351. *quem multa hominum millia sine fide & Christo salvatum iri dicere non puduit*) nisi ut lapsu temporis tandem homunciones eo impietatis deveniant, ut pretiosa Dei mysteria S. Sacris revelata posthabeant, nuda Christiani vel etiam boni Civis nomine contenti, quis non animadvertat? certe profani tales homines, cur talia in sui circa contemptus mysteriorum Eccl. Christianæ larvam adferre nequeant, non video? (si enim gentes salventur, cur non & illi) & eventus docet, Pests ille Ecclesiæ D. Toland, tali libertate circa mysteria usus, quæ blasphema effutire non ausus est, præstaret Docti isti viri, si tam misericordem Deum in suo cerebro, qualem se Deus nunquam dixit, fingant, ut saltem talia in profanum vulgus non proferrent; ego quidem, gratnitem & ineffabile Dei amoris in Filio revelando mysterium cum amore & timore revolveo, mysteria Dei revelata, rimari & mirari, nudam speculationem

non dico; sed licet esset nuda speculatio, hoc tamen ipso mandatum Dei esse non desit, fidelium denique interest, ne eorum labor in nuda speculatione subsistat, & *quod est odor vitæ, fiat ad mortem*; præterea iis imprimis hæc incumbunt, quibus præter pietatem, adsunt *ἀσυνείκη ὑποψαύουσα*, *Heb. 5.* quid? quod? resipiscentia & fides etiam in vulgo, sine viarum Dei agnitione non stabilitur, certo ignorantia signorum tempore Christi perhibetur fuisse impedimentum, fundamenti fidei & resipiscentiæ, *Matt. 16. 5.* & cur tantopere pietas exulet à multis Christianis, nisi quod hæc contemnant, & eam magnopere necessariam non esse contendunt, quâ cogitatione grandius crimen vix dici potest, ita enim conculcanda esset maxima pars S. Sacrae.

Neque sententiarum in Prophetiis explicandis diversitas à Doctis producta & sæpe falsa, quenquam jurè ab isthoc studio detertere debet, quin potius stimulum & calcar addere, diligentius mentem Sp. S. eruendi, ne *offendamus in meridie*, & *scandalizemur in Petra scandali*, *Rom. 9.* & p. d. qui ideo Scripturam irrisoribus deridendam proponunt, ex illis censerī debent, quibus religio est *exanimare scandalum crucis* quos Apostolus futuros in novissimis

vissimis diebus præmonuit, 2 *Pet.* 2. neque conjecturæ diversæ doctorum; verbum Dei exinaniant, quin ejus divitiarum inexhaustibilem sunt Criteria, dum inter eos nulla pugna occurrat quod ædificium Ecclesiæ impediatur & non potius promoveatur, sicuti in anatomica corporis sectione, unus cadaver dividit in partes externas, & internas, solidas alter & in fluidas, tertius in ventrem & artus, quis tamen sic tam exiguo judicio, ut ideo anatomicos sibi invicem contrarios dicat, vel operarios domus, quod unus fundamentum effodit, alter lapides, alter tignos dolat, & domus destrutturam ideo metuat, cum potius accelerant perfectionem operis, sic est Regnum cœlorum, per gloriam & ignominiam, *Sic dicitur in 1. & 2. Cor.* Christus prædicatur tamen, 2 *Cor.* 6. & tandem aliquando post tot Prophetarum panharmoniam, expectatum Regnum Christi apparebit. Nemo ergo jure mirabitur nos instituisse propositum Thema Prophetice quoque illustrare, si quis tamen miretur, tales nos nunc nihil morabimur, dum modo *manifestum* Prophetarum, gratiæ Dei assequamur.

Canticum ergo *Mosche*, quod non tam *Mosche*, quam ipsius Dei jure dicendum est, Propheticum esse, ad Temporaque
N.T.

N. T. pertinere, plura argumenta non essent, solus Paul. Apostolus sufficeret, qui hæc gentibus applicare in Epist. ad Rom. non dubitavit; sed p. d. Filio Dei in carne manifestato, mortificato & Sp. Dei glorificato, hæc competere, omnia quæ his memorantur qui bono animo textum inspicit, clarius est, quam ut probetur de quo nempe ipsi Prophetæ quoque Mose posteriores, cantatum fuisse sæpius monuerunt, quo posito fundamento, nos pro temporis & instituti brevitatē, ad connexionem & demonstrationem nostri argumenti directe procedemus.

In citato Prophetæ textu à v. 26. personæ, (ut sensum verum assequamur verborum) loquentes distinguendæ sunt, v. 26, 27. sunt verba Dei relata in prosopopæia, quæ initium ducit à v. 20. quæ etiam pertinent verba v. 34. cum autem v. 31. eo referri nequeat, cum versibus 28. --- 33. commodè in parenthesis collocari possunt, ita ut & in hac pericopa docetur Dei decretum de non excindenda omni posteritate tortuosæ Israelis & perversæ; 7. consilii hujus ratio cum demonstratione sapientiæ, nempe finis vitandæ aggritudinis, ab inimico intentandæ per triplicem blasphemiam, a. ne vindicarant *falsis* Dns hoc opus Dei exercitum circa

Judæos, *β.* ne alii iterum de *exaltatione manus sue* gloriarentur, *γ.* ne iterum quidam hoc opus *non-Jehovæ* vendicarent. *γ.* Rationem dat Moyses blasphemiae p. d. profecturæ ab hostibus, quos dupliciter describit *A.* in genere *Gentem perditam vel perditis consiliis & imprudentem*, v. 28. quam eorum stultitiam convincit apologia fidelium demonstrans, quod non nisi à Jehova tale opus proficisci potuit, insipientiam autem istanc hostium ostendit. *a.* A rebus jam commemoratis. *b.* Ab exitu futuro Israelitarum, v. 29. *c.* A venditione hostium, qua prodidit eos *rupes illorum & conclusionem Jehovæ*, fuga coram paucis. *d.* A judicio exercendo in hostes per ipsos inimicos, v. 30, 31. *B.* in specie sub emblemate vitis, v. 32, 33. Summa est ostendit Propheta, quomodo Deus per Ecclesiam, contra hostes Filii sui Regni, causam Filii sui esset justificaturus, tum apud ipsos Judæos, tum alios inimicos, & ideo hoc fine Deus Judæos esset conservaturus, feliciq; eventu tandem coronaturus.

Nempe postquam Deus, tremendo judicio eos, qui *Rupem salutis scelerate transaverant* vindicasset, non decrevit, licet juste poterat Judæos, jam *terrâ eorum anathemate percussa*, Zach. 3. propter infidelitatem, jam etiam gentibus in locum illo-

illorum substitutis totos ad angulum exscindere, nomenque de sub cœlo delere, sicuti & multarum gentium nomina, simul excisa sunt; tamen id Deus non fecit, quin posteritatem aliquam, inter gentes ipsam; nomen & characterem suorum majorum, quantum extra terram Canaan observare fas putant retinentium conservavit, dixisset ait Deus *exscindam & abolebo*, &c. Ergo non dixit, non decrevit hoc sed potius contrarium, dicit Apostolus, *λείματα τῶν ἐκλογῶν* servantur, Rom. 11. dixerat quidem Deus, *Psal. 16. 4. Nomen eorum in labia non assumere*; sed electis suis nomen eorum execrationi dare, *Esa. 65. 15. id est pro populo suo non cogniturum*, non tamen negat eos habere nomen nempe Judæi inter gentes, supra nim v. 20. dixerat, *videbo quis finis sit eorum*, in longum eorum exitum differam faciam eos zelare per non populum, eo fine ergo eos cum non populo ante, jam nunc non-populum conservat, ita diu jam ante similiter Deus de illis locutus erat, *Lev. 6. 44. — cum erunt in terra inimicorum eorum non spreui ipsos. Esa. 6. 12. & si sit in ea adhuc 10 pars — Semen sancti- tatis est stirps illius. Hos. 4. 4. Nisi egritudine inimici timerem —* Scilicet Christo rube salutis à Judæis rejecto, illis- que

que ideo itidem rejectis *Regnum Christi* adhuc non erat futurum sine certamine, sed inimicus ægre affecturus erat illud, ægritudo illa innuit, tum afflictionem, blasphemationem persecutionem fidelium uti v. 19. superius visitur, tum apostasiam gentium, quorum caput est Primitivus ille *ex* *Dei* Diabolus, *Gen. 3. 15.* ita hoc Hagiopsaltes etiam dixerat, *dominare in medio inimicorum tuorum*, *Ps. 110.* Observandum autem hic cum Judæos Deus propter hostes non exciderit, omnes illos hostes Regni Christi hic commemorari, qui durante Judæorum apostasia, Regnum Christi essent blasphematuri atque ita jam tres ordines blasphemiarum, & hostium ordine refert, &c. Eorum qui proximis prius N. T. ætatibus vixerunt, qui judicium Dei in Judæos sint abalienaturi, i.e. alio Deo adjudicaturi, conf. phrasin *Jer. 19.* *alienaverunt hanc domum, & adoleverunt in ea diis alienis, hi omnino erant Romani Gentiles*, qui victoriam de Judæis reportatam *Jovi Capitolino* aliisque *Diis Latini* tribuebant. 2. Illorum qui dicerent *Magnus nostra exaltata est, ne dicant*, id est quis dicat, futuri enim erant qui dicere manum suam exaltatam esse, i.e. qui sentirent ut qui per vires suas, suis factis consequerentur salutem, & Regnum Christi

illi adepti essent; imo mundum sibi suis
 meritis subiecissent, quales statim collap-
 so Romæ gentili succedebant, gradatimque
 Regnum Christo contrarium, *Babel* eri-
 gere cæperant; unum retulisse sit loco
 omnium. *Basilio Magno* jam ista ætate,
 ista *ὁ οὐκ ὀνομαζόμενον* sic enim appellat *occidentale*
illud supercilium, Epist. 10. usque adeo
 displicebat, ut de Romana Ecclesia istius
 temporis, severam hanc & gravem dixe-
 rit sententiam *Odi fastum illius Ecclesie*
 plura vide sis apud Baron. & Cl. Usserium
 de succ. Eccl. 3. Eorum qui dicerent *Non*
Jehova fecit hoc totum, sive *hæc omnia*, aut
 illud istorum, hæc blasphemia omnino
 distingui debet à prima nempe ab aliena-
 tione sive ab iis qui diis aliis acceptum fer-
 rent. Nam & ordo verborum hoc suadet,
 non dici. Et *Jehova non fecit hoc omne*, quo-
 modo si dixisset, sensus esset ab operatio-
 ne hujus rei, Jehovam excludi, quod non
 conveniret, nisi neganti Jehovam esse ve-
 rum Deum, atque ita effectum alienanti-
 ed dicit ne dicant. *Non-Jehova* fecit hoc
 quidem ita, ut voces non-Jehova, per
 centum merca continuativum connect-
 untur; at Jehova à sequentibus per distin-
 tivum Tiphca nonnihil avellatur, ut si-
 milis Phrasis sit ei, quæ est v. 17. *demo-*
strabo: non Deo, v. 21. *faciam illos zelare*
 in

in non populo. conf. Esa. 10. 7. non paucos.
v. 15. quasi tolleret virga non lignum, i.e.
 Deum qui minimè est lignum *Amos. 6. 13.*
qui letantur ob non-verbum-sive non-rem.
 Hinc & Paraphrastes Chaldaeus hæc verba
 verit, & non fuerunt à facie Jehovæ om-
 nia hæc, per quam illi continuo Angelum
 Fæderis, Christum Messiam intelligebant,
 ut quem ipse Pater, *Exod. 20. 3. faciem*
suam expresse vocaverat, conf. Exod. 33.
& Esa. 63. exponente Apostolo ad Hebr. 1.
3. 2 Cor. 4. 6. conf. Psal. 68. 96. ita LXX.
 revelor quoque verterunt, ideoque intelligi-
 tur de negatione ejus Divinitatis, qui illa
 fecerit nempe Christi, qui dicunt, Deum
 dedisse Christo qui non est Jehova, pote-
 statem & gloriam illud efficiendi, nimi-
 rum post Antichristum, succedere debebat
 adhuc qui Populo Dei ægritudinem face-
 ret & ipso Christo, omnibus notum est,
 & jam ego supra demonstravi Socinianos
 hanc ægritudinem Christo & Christianis
 affricantes, surrexisse isto tempore, quo
 Antichristi manus exaltata, depressa est
 factum est id superiori seculo in Re-
 format. postquam *Faustus Socinus* quo-
 que in scenam hanc caput suum orco ex-
 tulit, ut cum ægritudo Ecclesiæ, ab An-
 tichristo per aliquot secula illata, mitigata
 esset; hic novam Christo & Christianis

molæstiam ægre crearet, id enim Sociniani docent, Judæos destruxit regnumque in gentibus accepit Christus non Jehova, non verus Deus, nisi quis isthanc blasphemiam ab ipsis Arianis temporibus deducat, sed ita etiam Textus verat.

Ut ex his omnibus N. pateat, Ecclesiam Christi, per omne tempus ante gloriosum ejus in ultimis diebus regnum, non potuisse habere pacem; sed multiplici contradictione, blasphemia, persecutione, a. per Rom. Gentiles c. Antichristum y. Socinianos aliosque similis farinæ hæreticos exerceri, ægritudine affici, d. Judæos hodie in mundo inter gentes dispersos, argumenta esse, omnibus hostibus Ecclesiæ, blasphemias retundendi & convincendi, certo Gentiles Rom. convicisse testes sunt versus R. Numantiani, *Atque*
Antinam nunquam judæa subacta fuisset, &c.
 Certo justitarios & Romanenses arguunt, nam quanta Deus egit cum Judæis, tantum in eos incidit in reatum sanguinis foederis salutis rupis, similiter operibus suis vituperabantur, deturbati tamen sunt, sic evenit & eveniet Romanensibus, *quibus vis sua in Deum est*, Hab. 1. Rom. 10. Esa. 66. 5. & 28. 16. Certo redarguunt Socinianos; qui similiter de Christo carnaliter cogitarunt, Dei quæ erant, hominibus ascripse-

in non populo. conf. *Esa.* 10. 7. *non paucos*
v. 15. quasi tolleret virga non-lignum, i.e.
 Deum qui minimè est lignum *Amos.* 6. 13
qui letantur ob non-verbum-sive non-rem
 Hinc & Paraphrastes Chaldæus hæc verba
 verit, & non fuerunt à facie Jehovæ om
 nia hæc, per quam illi continuo Angelum
 Fæderis, Christum Messiam intelligebant
 ut quem ipse Pater, *Exod.* 20. 3. faciem
 suam expresse vocaverat, conf. *Exod.* 33
 & *Esa.* 63. *exponente Apostolo ad Hebr.* 1
 3. 2 *Cor.* 4. 6. conf. *Psal.* 68. 96. ita LXX
 velox quoque verterunt, ideoque intelligi
 tur de negatione ejus Divinitatis, qui illi
 fecerit nempe Christi, qui dicunt, Deus
 dedisse Christo qui non est Jehova, pote
 statem & gloriâ illud efficiendi, nimirum
 rum post Antichristum, succedere debebat
 adhuc qui Populo Dei ægritudinem face
 ret & ipso Christo, omnibus notum esse
 & jam ego supra demonstravi Sociniano
 hanc ægritudinem Christo & Christianis
 affricantes, surrexisse isto tempore, quod
 Antichristi manus exaltata, depressa esse
 factum est id superiori seculo in Re
 format. postquam *Faustus Socinus* quo
 que in scenam hanc caput suum orco ex
 tulit, ut cum ægritudo Ecclesiæ, ab An
 tichristo per aliquot secula illata, mitigata
 esset, hic novam Christo & Christianis
 mo

molæstiam ægre crearet, id enim Socini-
 ni docent, Judæos destruxit regnumque
 gentibus accepit Christus non Jehova;
 non verus Deus, nisi quis isthanc blasphemiam
 ab ipsis Arii temporibus deducat,
 edita etiam Textus verat.

Ut ex his omnibus N. pateat, Ecclesi-
 am Christi, per omne tempus ante glorio-
 sam ejus in ultimis diebus regnum, non
 potuisse habere pacem; sed multiplici
 contradictione, blasphemia, persecutio-
 ne, a. per Rom. Gentiles c. Antichristum
 Socinianos aliosque similis farinae hæ-
 reticos exerceri, ægritudine affici, 2. Ju-
 dæos hodie in mundo inter gentes dis-
 persos, argumenta esse, omnibus hostibus
 Ecclesiæ, blasphemias retundendi & con-
 vincendi, certo Gentiles Rom. convicisse
 testes sunt versus R. Numantiani, *Atque*
Constantinam nunquam judæa subacta fuisset, &c.
 Certo justitiosos & Romanenses arguunt,
 quod tam quanta Deus egit cum Judæis, ta-
 men inciderunt in reatum sanguinis for-
 meris salutis rupis, similiter operibus suis
 Revertantur, deturbati tamen sunt; sic e-
 venit & eveniet Romanensibus, *quibus vis*
in Deum est, Hab. 1. Rom. 10. Esa. 66.
 & 28. 16. Certo redarguunt Socinianos;
 qui similiter de Christo carnaliter cogi-
 tarunt, Dei quæ erant, hominibus asse-
 ripse-

ripserunt, ac si gloriam suam à se ut Deus
 asserere non posset, cum profecto uti ex
 his Dei verbis patet; omnia quæ facta
 sunt circa Judæos, ante & post Christi
 adventum *Jehovæ* opera fuere, Christum
 autem illa operatum fuisse, nec Sociniani
 neget, licet per *associationem & precari-
 am potentiam*, Christum Dominum Jeho-
 vam eum esse, qui ante Patribus, & postea
 in N. T. Filiis eorum locutus est; adeo-
 que Christo maxime *Socinianos* *aggre-
 cere*, quod eum Jehovah & ex se fecisse
 negent, Christianis etiam maxime *aggre-
 faciant*, cum eos ideo blasphemias lanci-
 nant quod Christum Jehovah, adeoque
 Patrem Filium & Sp. S. in Trinitate in-
 dividua, individue adorant. Sed ne qui
 miraretur quomodo hostes Ecclesiæ eo
 procedere potuisse, quod Ecclesiæ *aggre-
 facerent*, causam reddit Moses, *Nam gen-
 tiliis consiliis suis sunt*, nempe causa
 blasphemiarum hostium non tantum est natu-
 ralis cæcitas, sed & perdita consilia, qua
 lia exponit Psalter, *Psal. 10. 1. & 36. 4.
 5, 6.* certo hæc consilia non tantum erant
 Rom. gentilium qui Christi nomen &
 Christianorum delere ut Diocletianus &
 alii volebant; sed & qui omnia ex pectore
 suo consilio eructant ut humano consilio
 filio Regnum Dei opriment, vidimus su-

ora in Parab. consilium servi Pigri, vidi-
 mus quam perdita consilia Romani Pont.
 contra veros Christi cultores euderint, in
 Waldenses, Bohemos, nuper in Pædomon-
 anos, Gallos, Ungaros, & adhuc hodie
 quam quis novit qualia consilia foret No-
 ventibus 12. Papa R. & Ludovicus, contra
 protestantes, cæteroquin ipsi pace devin-
 tissimos. Tout puissant omnipotens ille
 ipse dixit) Rex Gallorum; qui habere
 in manu sua fœlicitatem & infœlicitatem
 mortalium gloriatur, ipse interim felix
 in infelix futurus sit incertus, quam sane
 potentiam, quia magnam habeat, nullus
 negat, id tantum omnes optant, ut tan-
 tem deposita ferali larva, heroicas suas
 vires & cœlitus concessum sceptrum, con-
 vertat ad Regni Christi non destructio-
 nem; sed restitutionem, tunc tandem,
 non prius, Rex Christianissimus vere au-
 det, siquidem Christus D. ne latronem
 quidem in cruce persecutus est multò
 minus suos confessores; nec mirum hos
 a perditos esse consiliis, quia cum Chri-
 stus sit *Consiliarius verus, super quo Spir.*
consilii quievit, Esa. 9. 1. Christum consi-
 lium illud & consiliarium mali respiciunt
 rov. 1. *Luc. 7.* talia sunt Romanensium
 consilia Perfectionis, indulgentiarum, per-
 ta, quod *Habacuc c. 2. 9, 10.* perstrin-
 git,

git, *Qui facit quæstum malum domici sue*
ut ponat in alto Nidum suum, ut fugiat ma-
lum, nempe qui brachium seculare sibi
circumponit, supra Reges & Episcopos
extollit, ut fugiat cruces, mala, signa
liorum Dei, Joh. 14. 16. qui consuluit
dorem domui suæ, abscindere populos multos
(à Christo) Esa. 32. 6. & suo consilio fa-
cere homines potius credere mendacii
quam veritati, 2 Thes. 2.

Perditi & perientis consilii sunt denique
 illi qui dicunt, tam potentissima opera
 fecit non-Jehova, profecto minus errabant
 illi qui agnoscebant divinum opus, licet
 verum Deum ignorabant, quam qui non
 Jehovah, creaturæ meræ opera divina tri-
 buunt, hæc apostasia post illuminationem
 merito dicitur *mors secunda*, hominesque
 ejus sceleris rei, *bis mortui* Judæ. commu-
 12. sane *periens consiliis* est ille, qui statum
 genus humanum ante adventum Christi
 perivisse, uti supra (de sua Theologia
 gloriatur *perditus Socinus*) diximus, im-
 qui post Christi adventum etiam usque
 Socini apparitionem, Patres pro fide Chris-
 sti ad mortem dimicantes ut plurimum pe-
 riisse, omnisque veri Doctorem *infansum*
Socinum esse, qui hominem pro suo lubo
 Deificat, & Deum humanificat, qui tales
 Deum colunt, quem nec Patres eorum no-

verum

verunt, nec Primitiva coluit Ecclesia, qui
 multarum rerum ignarus sit contingentium,
 variorum peccatorum autor, in horas quas
 mutabilis nec ubique præsens, sed conclu-
 sus alicubi, nec quiquam in Ecclesia in pro-
 pria persona administrat; sed per vicarium
 aliquem cui regimen concesserit; nec deniq;
 supremo loco sedeat, sed honoratiorem locum
 alteri extra se dederit: (vide Socin. Rel.
 Christian. instit. p. 95.) qui illi nec coequalis,
 nec coeternus, a Patre ita genitus, ut
 tantum vices Patris suppleverit, id adjuvans
 ad generationem Christi, quod in genera-
 tione hominis ex parte viri adjici solet, ut
 alia religionis causa taceamus, quæ omni
 pudore abjecto, impuro ore, Smalcus eva-
 nescit. Resp. ad C. 19. Monstr. Nov. Ar. No-
 tum Christum hi Antichristi introduce-
 runt in mundum, qui nec in V.T. Media-
 toris vices obierit nec proprie noster Re-
 demptor sit, secundum *Lexicon Sociniano*-
um, (quæ monstra, cum mihi nunc in-
 titutum non sit, rimari cum id illi ex
 professo & cum successu præstiterunt eo
 doctores remitemus, unus loco omnium
 ille poterit Celeb. Abrah. Calovius, qui
 Herculeo laboris ausu idolum illud pro-
 stravit, qui cadaveris istius Sociniani
 interiora rimari velit) & hæc est ra-
 tio cur Sociniani Textum Sacrum, cum

suo periculo pervertunt, ut suæ sectæ con-
torment, quia gens periciens consiliis est,
ideoque stultitia ipsis sunt, 1 Cor. 11. sunt
impudentes, temerarii, 2 Tim. 3. 8, 9.

Nam si superent animadverterent hoc
conf. Jer. 9. 11. Qui vir sapiens est & ius-
tendat hoc & quod dixit os Domini ad ipsum
& indicet illud, quare perivit terra
Hos. 14. 10. Nam rectæ sunt viæ Jehovæ,
quis prudens & nascatur hæc & consideret gra-
tias Jehovæ. Psal. 107. 5. 43. Quomodo dica-
tis sapientes sumus & lex Domini est vobis-
cum, ut qui ecce in mendacium mutastis
& verbum Jehovæ spreveritis. Jer. 8. 7. 9.
Quamvis Jehovæ à cælo prospectaverit. Psal.
14. Et dixistis Nolumus eum regnare super
nos. Luc. 19. Et intelligerent finem, hæc
formaliter exprobrat Deus, Esa. 47.
Babeli. Sapiens est nosse exitus rerum
& hominum, Esa. 41. 22. non est ille Sa-
piens qui in arena ædificat, Mat. 7. qui ve-
nit cadent in vanum currat, 1 Cor. 13.
26. Neque mirum si hanc lucem Ecclē-
siæ non cernant, nam ea est in Sancto
Spiritu. De ut olim Scheemna, Psal. 124.
in 8. Sactis & vera Ecclēsia Dei vivencia
extra quam inimici Christi vivunt mor-
tui, sapientis ergo est attendere ad Scri-
pturam, ut testem eorum quæ fuerant &

fuerat in mundo, ut nomenclatorem Fi-
 liis Dei & haeredes, ab hostibus ininter-
 ritum euntibus discriminantem. *Stultus*
 ergo est Papa. *Pastor ille*, Zach. 13. Psal.
 92. 7. qui Scripturam manibus Populi ex-
 cutit, se & suos luce privando. *Stultus*
 qui cum potest audire & legere Scriptu-
 ram testimonium Dei, se carnis concupi-
 scentis & torpori dando, à S. Scripturae
 foraminio abstinet, & beneficiis Ecclesiae
 lana & adipe gregis Christi impingvatus,
 tanta salute & copiam, *Heb. 2.* *Stultus*
 qui ut opinioni suae inserviat & animo
 Socinus, Scripturas tabulas aeterni Dei Ec-
 clesiae dotarias, commaculat contorquet,
 creaturamque pro Creatore adorat.
 Nam quomodo persequutus fuisset paucos
 mille & duo myriades, nisi rupes coram
 vendidisset eos, & Iehova tradidisset, &c.
 Moyses hic apologiam nequit pro Deitate
 Christi & fide Ecclesiae contra idololatrias
 utriusque ordinis. *Demonstratio haec est.*
 Idololatrae, qui Populum Dei devastabant,
 & persequabantur Ecclesiam Christi. uti
 Persecutores in Rom. Imp. impium, *Ge-*
nerius, Marcellinus, Julianus. &c. per
 Constantinum Magnum exuti sunt, sicque
 orbis Christianus factus, paucorum Disci-
 pulorum Christi & Ecclesiae Filiorum
 manibus & ore dehellatus est, nevisque

mundus in mundum introductus est, ut si
 Ecclesie nascentis exordia percurrere re-
 liceret & prima illius corporis cuius
 nos membra sumus, incunabula repe-
 re, licet totus de recens natis sermo,
 sit, nihil tamen puerile occurrit nihil le-
 ve quod animos & oculos offendat, quod-
 que attentione piorum indignum videat-
 ur, Foetum offendemus ab ipsa origine
 virilem, in praetocibus annis robustum, qui
 non quidem praesteres in canis suis compres-
 sos extinxit, sed. Pardos, leones, ferarum.
 quae monstra & ignes devicit, unus Petrus
 mille & ambo cum Paulo myriades pepu-
 lerunt ad regnumque Christi depulerunt,
 Act. 3. & 22. Psal. 68. qui infantiam ne-
 scivit & senilem gravitatem antequam
 adolesceret ostendit, ut Ignatius loquitur,
 brevit quidem in dies, ut tam seculorum
 numero, quam meritorum cumulo incremen-
 ta sua caperet, semper tamen terram maiorem
 par coelo, quod mundum non tam pudebat
 quam dolebat (uti August.) Sabitanea Lucae
 orientis instar quaquaversum sese momento
 diffundebat, illicoque mundum calefacie-
 bat, ut tanquam anima cunctas orbis par-
 tes permeans, novam vitam infundebat, ca-
 lotemque ac sensus pristinis diffundens, etiam
 intra tot seculorum spatia producebat. Ut
 S. Petrus, Cyprian. & Justinus loquuntur

*Reges exercituum fugiebant, & domestici
 spolia distribuebant uti David, Psal. 68. 13.
 & idola pudesfaciebant, Pl. 97. atque ita
 Ecclesia Christi ab ipsis inimicis justifica-
 ta est, ideoque ejus veritas ex inde magis
 elucebat: sive hæc ad hostes Judæorum re-
 feras verum fuit, *Dixerat olim Titus,*
cum inspexisset propugnacula & muros
Judæorum, cum Deo pugnavimus; fideles
autem dicebant à Jehova totum hoc est fa-
ctum, Pl. 118. non à Jove Capitolino: sive
ad alios hostes Ecclesiæ, verum est; nam
Christiani Petram unam invocantes, Chri-
stum Jehovam asserentes contra eos qui
non Jehovæ vendicabant tot opus, Patro-
cinio inimicorum defensi sunt, memora-
bile est Juliani illud. Vixisti Galilæe, &
Apoc. 12. 16. Terra adjuxit mulierem &
aperuit os sum, & absorpsit fluvium Draco-
nis; mentiebantur hostes ejus, Deut. 33.
28. Pl. 18. 45. & 66. 3. & 81. 16. & 72. 9.
& 96. 4, 5. Esa. 52. 12. & 54. 7, 8, 17. &
59. 7. & 66. 12. Jer. 12. 16. Hos. 11. 16.
Habac. 3. 10. Zach. 13. 2. Dan. 11. certo
Sociniani sive ex metu sive ex conscien-
tia fatentur Reformatam Ecclesiam omni-
bus veriore; ipsi nimirum rupem no-
stram non esse eorum, nam ut se insinuare
valeant mentibus simplicium Christum
*aliquomodo Deum admittunt nequeun-**

tes secus scripturam solvere, eum tamen Non-Jehovam esse perverse clamitant.

Nam ex vite Sodoma. Vites eorum, & ex agro Gomorhae uvae illorum venenatae, racemos fellicos habent, Virus draconum, & est vinum eorum & venenum aspidum immane. Hic emblematicè describitur modus Apostasiae hostium Ecclesiae; quomodo scilicet futura esset aliqua societas sub certo nomine & capite cum ostentatione veræ vitis & salutaris fructus extra Christum Jehovah, in quo veri palmites vivunt, *Joh. 15.* qui non ex cœlo suam originem habent, sed ex terra, & prudentia carnis & studio rationis corruptæ, in similitudinem allegoricam *Sodomæ eorum & Gomorrhæorum*, nexus enim verborum Moïsis est, nam vitis ipsorum, scilicet in præcedenti inimicorum, quos iudices statuebat *vers. 31* & qui *v. 27.* dicturi erant *Manus nostra exaltata est, & non-Jehova fecit totum hoc*, certo Daniel ita Prophetaverat futurum *o. 11.* & *Paul. 2. Thes. 2.* optime certo hæc Antichristis Romanensibus & Socinianis quadrant, de Antichristo Rom. fuisse id demonstravit Celeberrimus Commentator Joh. Cocc. in suis commentariis, imprimis Libello de Antichristo ubi Loca S. Sacræ contra *Hugonis Grotii* & *alii* de Rom. P. vindicavit, non mi-

nus conveniunt hæc Arrianis & Socinia-
 nis, imprimis allegoria Sceleris Sodomi-
 tarum, Angelos increatos Filium Dei &
 Spiritum S. secundam & tertiam SS. Tri-
 nitatis personas, tanquam homines, &
 vilissimas creaturas tractantium vel tra-
 ctare (si per ipsos stetit) volentium,
Ubi sunt viri illi qui intrarunt ad te hæc
nocte, educito ad nos, ut cognoscamus eos,
 Gen. 19. 6. Profecto Sociniani tractant
 Christum & Spiritum Sanctum ut creatu-
 ras, ut cognoscant eos, dum Christum ex
 Maria originem cœpisse, & Spiritum San-
 ctum peregrinum Dei donum asserere
 non verentur, non agnoscunt eos Jeho-
 vam qui operatus est Sodoma & Gomo-
 rhæ perditionem id est ut allegoriam
 continuemus *Roma Papalis, Babilonis*
spiritualis, sic enim vocatur, Apoc. 11. 18.
 per Reformationem destructionem supe-
 riori seculo, antea enim *Sodoma* ista ad-
 huc vivens dici poterat, sed post Refor-
 mationem tandem postquam egressus est
 ex ea Populus Dei facta est *lacus & ma-*
re mortuum, Apoc. 18. *facta habitaculum*
spiritus immundi. Et certo ex illo tempo-
 re *fumus ejus ascendit*, ardet *Roma* a tem-
 pore *Reform.* Docti eam multis suis de-
 monstrationibus aliis *fumare* demonstra-
 runt & demonstrant; hæc dico non agno-

verat *Faustus Socinus*, & ejus sectatores, sed Filium D. & Sp. S. ut creaturas postulabant, Monebat hos *Sodomitas Loth*, ne *quæso factæ fratres mei hoc malum*, certo hic sive quem ex Reformatoribus *Lutherum* & *Calvinum* intelligamus, (uti jam pridem hanc allegoriam Celeb. Franc. Burmannus agnovit, *Lutherum Magnum* & *Calvinum* sub nomine *Lothi* & *Abrahami* innuens.) Verum est Protestantes utriusque ordinis, æquis fere viribus *Socinianos* monuisse, ne ita perverse agere cogitent cum *Filio Dei* & *Spiritu Sancto*, potius suum acumen quod tantopere urisit *Socinus* & hodie *Sociniani* suam perspicaciam in ratione & scriptura, convertant in *Filias Lothi*, quibus multum *Sodomiticæ* impuritatis adhæsit, id est in Romanenses (qui se jam ab istis vitis quæ ante Reformationem regnabant vacuos esse clamitant, ideoque suam Ecclesiam jam non esse Antichristianam, uti nuper *El. Bossuetus* Episcop. Meldensis cum tamen prout sunt ad idololatriam non minus hostile, quam ante, uti id ego alibi demonstrabo.) eosque tractent ita ut ipsi plures nam digni sunt, non possum non referre paucis verba *Magni Joh. Calvini* ad *Socinum* anno 1552. Cal. Januarii. *Venerabilis quod expectes, dum ad illa quæ obijciis quæ-*

stionum portenta respondeam, si tibi per
 aerneas illas speculationes volitare libet, sino
 me quæso humilem Christi Discipulum ea
 meditari quæ ad fidei meæ edificationem
 faciunt, me ego quidem silentio meo, id quod
 cupio consequar, ne tu mihi posthac molestus
 sis, liberale vero ingenium quod tibi Domi-
 nus contulit, non modo in rebus nihili fru-
 stra occupari, sed exitialibus figmentis cor-
 rumpi vehementer dolet, quod pridem testa-
 tus sum, serio iterum moneo, nisi hunc quæ-
 rendi pruritus mature corrigas, metuen-
 dum esse, ne tibi graviora tormenta accer-
 fas, sic ad eum mitissimus Calvinus, sed
 sed & ipsius quoque amicus magnus. Mar-
 cellus, Squarcialupus Epist. 10. monuit.
 Nova tuas ait, insignes & lingua & calami
 dotes unam in te desideramus, ut minus ti-
 bi abblandiaris, magisque aliis credas, qui
 te in tuis possunt admonere, & Epist. 6.
 quidquod ut scio non suspicor, immodicus est
 animi tui æstus, in disputatione, quoties vo-
 luit te admonere te disputantem, vel de re
 loviurgantem & clamoribus omnia pertur-
 bantem, & januas Ecclesiæ infringentem,
 & putas cum scribis non esse intus eosdem
 fervores, cum eadem sit natura, & ubi est
 tanta vis ita tue, NB. cum summa pie-
 tatis ac modestiæ professione tanti exum-
 pant clamores, tanta sit animi & corporis
 cont-

*commotio, putas inquam te tam levi de
 causa furem esse in cubiculo, (quantum
 hæc quadrent in Civem Sedoma quis non
 videt) dum acer invehis in adversarium
 moderatum. Sed an correxit se Socinus &
 recessit a foribus Ecclesiæ testatur Johan.
 Niemiovius, nihil tam bene (ait) atque
 iuste potuisse anquam adduci, quod ipse (So-
 cinus) in suam partem per trahere non sit
 conatus, idque ita ut ne sapientissimus.
 quidem ipsius satisfactorius iudicio. So-
 cinus tractat. de Usu Can. Domin. pag.
 68. Non potuit satisfactum esse, quan-
 tumvis vellet Patriarcha Sodomitis, sed
 accesserunt ut infringerent januam do-
 mūs Dei, cum Filio & Sp. S. abufuri, ideo
 Filius & Sp. S. clauferunt januam Eccle-
 siæ, excluderunt Sodomitas, Scotomate
 percussos, certo ita evenit Socino & Secta-
 riis, cum diu à Doctis moniti sunt, tan-
 dem exclusi sunt ab Ecclesia, & Spiritua-
 li Scotomate percussi, ut defessi sint hacte-
 nus in laborando, quærendo ostium Ec-
 cliæ, torquent scripturas ut se in Eccle-
 sia esse ostenderent, sed frustra, non in-
 venient, usque dum pluat *Jehova*, ille
 quem non *Jehovam* dixerunt, sulphure a
Jehova, & corpore & anima in Stagnum
 æternum præcipitentur, id impletum esse
 supra in *Serveto & Valentino* ostendimus.*

id implebitur in reliquis Socini posteris, nullus dubito, uti infra Deus minatur, v. 24. Socinum diversam vitem præter Christum elegisse ex frequenti ejus confessione, quibus se omnia à Patruo suo Lælio trahere asserit, verat. Quin etiam in *Universa rerum Scientia, quæcunque tandem illa in me sit, præter unum Lælium Patrum meum, qui jam diu mortuus est, vel potius quædam paucula ab ipso conscripta & annotata multa, nullum alium prorsus Magistrum habere contingit.* Ep. ad Marcel. p. 17.

Annon illud pugno conclusum est, apud me, obsignatum in Thesauris meis, mea est vindicta & retributio, ad tempus quo nutabit pes illorum nam prope est dies calamitatis eorum & festinant parata ipsis. Nam judicabit Jehova Populum & super servis suis penitudine afficietur, quum viderit quod abierit manus & nihil inclusus & relictus. Si hic allegoriam inceptam de fatiis Lothi & Sodomæorum contiunarem, juxta tenorem verborum, nihil contortum, nihil hirsutum faceremus, certo conclusum erat apud Deum Sodomæ interitus, Gen. 18. 17, 22. in Thesauris Dei, ait enim Jehova, occultem ne ego ab Abrahamo, quod facturus sum, ejus erat vindicta, ad tempus, cum Sol oriretur, c. 19. cum nutaret pes, illo-

illorum, cum defessi essent in perfringendu
 janua Lothi, prope erat Dies calamitatis
 eorum, nos perdituri sumus mox locum
 hunc, eo quod clamor est magnus istorum co-
 ram Jehova, misitque nos ad perdendam
 istam, v. 13. festinabat paratum illis ma-
 lum, cunctabatur autem Lot, & aprehen-
 derunt manum Viri illi --- & dicebant eri-
 pe te festina ne perimaris, v. 16, 17. judi-
 cabat Dominus Lothum Populum suum
 justum, 2 Petr. 2. & dolebat eam, cum vi-
 debat cum abierit manus & inclusus & de-
 relictus nihil; Quapropter emittentes Viri
 illi manum suam, introduxerunt Lotum ad
 se, & fores clauferunt, cum nempe Sodo-
 mitæ impeterent illum & januam: atque
 ita omnibus hostibus Ecclesiæ, sive Ro-
 manis Gentilibus, sive Spiritualibus, quos
 Sodomitæ vocari, Apoc. 11. diximus, si-
 ve Socinianis hæc applicentur, in summa
 emphasi verant omnia, manifestum est hic
 esse sermonem, de Triumpho Ecclesiæ,
 quo vindicavit eam, Rupes salutis ad
 quam se receperat, hostesque qui de Ec-
 clesiæ salute desperaverant, confudit,
 vindictæ in hostes certitudinem satis
 ostendunt verba Filii Dei, annon illud
 conclusum & obsignatum est apud me in
 Thesauris meis, quasi diceret Christus ego
 missus à Deo, Joh. 5. & 6. cum auctori-
 tate,

rate, ab ipso hoc diploma accepi, quod & in scriniis meis obsignatum reservo, suo tempore resumendum & executioni mandandum: *Pater non judicat quenkumque, sed omne judicium dedit Filio, mea est vindicta mea est retributio, retaliatio pro hostium injuriis*, Jud. comm. 15. *ut sanctificet nomen suum*, Ezech. 38. 13. se ipsum enim abnegare non potest, gloriam suam alteri non dat, 2 Thes. 1. 5, 6. Phil. 1. 28. Psal. 50. 21. Esa. 42. non potest Deus spem & preces fidelium pro regno Dei & afflictione frustrari, quia non est injustus & mendax, Hebr. 6. 10. Prov. 14. 1 Thes. 1.

Observanda autem est emphasis verborum, *Manu consignatum, est apud me*, ut qui Regia diplomata accipiunt, aperte innuitur Dei æternum Testamentum cum Filio ut Pastore, Prov. 8. Psal. 2. & 40. 45. Esa. 53. Zach. 11. 13. & 1. Hebr. 13. Ephes. 1. &c. memoratum; & hanc auctoritatem ipse Filius sæpius testatus est, Job. 5. & 6. quod ille conquassaret gentes virga ferrea ut vas figulinum, ut disfringeret caput inimicorum suorum, Ps. 68. tanquam Filius Regis, Ps. 72. & Dominus, Psal. 110. spernens omnem vitem & arborem sibi contrariam, Esa. 11. Ezech. 21. 16 & ut gladius exscindens. Ut cognoscerent gentes illum esse Jehovam, quem non-Jehovam

hovam blasphemabant, *Esa. 38. 2. p. nad*
tempus quo nutabit pes illorum, statuit Do-
 minus, tanquam Dominus temporis, *1. 1.*
omnibus sua tempora, *Ecc. 3. 1.* tum pon-
 na, tum liberationis, expectabat Domi-
 nus post primum mundum, *120. annos*,
Gen. 6. 3. & per 400 annos semen abra-
 hami, secus familiaris amici affligi sine-
 bat, usque dum aetate quarta liberavit,
 impleta mensura iniquitatis *Cananearum*,
Gen. 15. Dedit Deus *Jesabeli* tempus ut
 converteretur, *Apoc. 2.* & per 10 dies ca-
 lamitates fore monet imo ut per menses
 42 Civitas sancta calcaretur a gentibus,
 dum diebus 1260 duo testes atrati pro-
 phetarent, *cap. 11.* tum postea regnatura
 sanctos cum Christo per mille annos. Ita
 omnia convenienter agit dominus suo
 tempore, ut nec habeant fideles quod de
 Dei silentio querantur, nec infideles
 quod de Dei Longanimitate exprobrent,
Rom. 2. Tempus vindictae Dei, siue ex his
 tu hostium, siue Ecclesiae animadvertitur
 mea vindicta tempore quo nutabit pes re-
 rum, non possunt consistere in iudicio, *The*
Psal. 1. impii, non potest semper & di-
 requiescere Sceptrum improbitatis, *Super*
sente iustorum, *Pl. 125.* & non vincet um-
 plus sanctos bestia, sicuti ante, *Apoc. 19.*
 testes occisi tandem reviviscere debue-
 runt,

runt,

runt, & debet ruere Babilon. *Apoc. 18.*
 hæc impleta in Romanensibus ex parte su-
 periori seculo; consummanda restant, si-
 mul in Socinianis, & aliis hæreticis, Ec-
 clesie hostibus. Ratione Ecclesie, cum
 Deus Populum suum, à reliquis hostibus
 separatum, depravatam tamen & ingra-
 tum castigabit, cum tempus erit quo
 Deus iudicium inchoaret à domo sua; si au-
 tem primum initium capiat à nobis quis
 erit suis hostium Evangelii, *1 Petr. 4. 17,*
18. & si iustus vix servatur, impius & pec-
 cator ubi comparebit, & si cum viride ligno
 hoc factum est, quid fiet in arido, *Luc. 23.*
 futurum erat omnino ut peccata Populi
 Dei, faciem Dei averterent ab illa, pro-
 pter scelera quæ Propheta enumerat, *Esa.*
59. 3, 16. sed cum nullum videret Salvato-
 rem, salutem attulit ipse, tales fore exces-
 sus in Ecclesia, Petrus, Paulus & Judas,
 in suis epistolis expresse præmonuerunt;
 sed hæc ira Domini est momentanea *El. 26.*
 poenitebit super servis suis, afflictis reddet
 consolationem, affligentibus afflictionem, &
Ehes. 1. certo zelo maximo Prosequitur Je-
 hova Zebaoth Bionem; persequatur vero fer-
 vore viri vehementi contra hostes, qui Do-
 mino offervescere paululum agardores fue-
 rint in malum, *Zach. 1. 15.* opterosa est
 mors priorum in oculis Jehovæ, *Plal. 1. 16.* &

eorum lacrimas quoque colligit Ps. 56. &
 tum optatu eventu illos coronat, 2 Thes.
 1. Act. 14. Apoc. 11. & 14. & 21. Esa. 61.
 & 40. sed non citius advenit ille sol la-
 ritia, quam aurora veniat, Hos. 6. Ps. 110.
 cum manus Populi sui abeat & enervetur,
 cum non sit vir, Esa. 59. 16. & reliquie
 sint ut malus in capite montis & ut signum
 in colle, Esa. 30. 7. & parva sit vis fidelium,
 Apoc. 3. 8. ut exhaulta sit, ut derelictum
 & inclusum nihil sit, ac si pervisset totum,
 modum loquendi vide, 2 Reg. 14. 26. &
 casum, Mic. 5. 9, 10. Hos. 10. 14. & cum
 hostes eo blasphemie devenerint, ut qua-
 rant à fidelibus ubi est Deus tuus, Ps. 42.
 & dicerent abjice animam tuam, tanquam
 plateam, Esa. 51. 23. ut transeamus; panem
 Ecclesie comederent (eandem se scriptu-
 ram habere jactarent) & tamen dicerent
 non est Jehova, Psal. 10. os in caelis pone-
 rent, Psal. 73. Apoc. 13. Filium Dei &
 Spiritum Sanctum æternum Jehovah blas-
 phemarent, & reliquos qui in caelis habi-
 tant, (certo hæc omnia Romanenses &
 Sociniani in folio exequuntur) & dicunt
 quomodo Deus fortis hæc cognosceret, (ita
 Sociniani contingentia Dei decreto sub-
 traxere,) & Deus Jacobi adverteret, Psal.
 94. utrique illi hostes clamitant Eccle-
 siam malam causam habuisse, fuisse eam

hære.

hæreticam, confugisse eos ad Deos alios, passionem eorum Deo gratas non fuisse, sanguinem illorum fuisse noxium, Diabolo sacrificatum non Deo, certo agnoscendus est Dei vicarius & Socius, non Jehovah & vitem Sodomæ esse vitem Eden plantationem Dei, v. 37, 38. *ubi est rupe illorum qui adipem victimarum ipsorum comederant, bibeant eorum libamina, surgant & auxilientur vobis, sit vobis Scutum.* Hæc erat, & hæc hodie adhuc est blasphemia Romanensium & Socinianorum erga Protestantes, de hoc carmine meretricio cernit, *Esaias* c. 23. 15, 16. cujus initia prodit ad annum LXX. post oblitam Tyrum spirituale nempe Pacificationem Passaviensem cum pax concessa est Ecclesiis Protest. anno super. sec. 1552. Certo hæc calumnia ad vivum intentata fidelibus, hoc seculo imprimis & superiori, Bone Deus ! annis proximis qualia objecta sunt Protestantibus Gallis, Reformatis expulsi vel illa fastuosa Colossi in honorem R. G. Ludovici 14 à Jesuitis erecti, inscriptio clamat. *Hic cumulus Laudum, Ludovico Vindice victrix Religio, pulsus male partis sedibus error* ; quis non videt, hæc eadem esse cum illis Diocletiani. *Nomine Christi adum deleti, qui Remp. evertabant*, atque adeo bestias utrasque illas, *Apoc.* 13.

à Propheta memoratas, quis non tam clare advertat, ac si tantum Historias legeret, quomodo denique ut Patriam meam non præteream, siquidem uti ait ille, *Fumus Patriæ igne alieno luculentior est. Reformatis Ungaris exprobratum Turca est Deus Vester, Tókali est Deus Vester,* & quod horrendius est referre, dicam tamen ad æternam eorum ignominia memoriam qualiter ille מִיכָאֵל מִהֶבֶלִים *Michael Almasi* comitatus Hevesiens; Vice-Comes, in communi confessu Nobilibus Reformatis Gyöngyösiensibus, in faciem eorum blasphemie eructavit. *Baszom az ti Istenteket,* (quæ verba in ista obscena emphasi, quam in lingua vernacula habent, vix verti possunt) *Scortabar cum Deo vestro,* ita maledixit acies Dei viventis, 1 Sam. 26. tantam blasphemiam, Christianis Primis à Gentibus objectam esse non legimus; ita hi quotidie dicunt nobis, *ubi est Deus vester,* Psal. 42. *os in cælos ponendo,* Psal. 73. *blasphemant Deum & ejus Tabernaculum, eosque qui in eo habitant,* Apoc. 13. quomodo denique utriusque ordinis Socii, Latini & Romani, objectant eorum Sacramenta esse umbras & diabolicas; nimirum quod Missæ Sacrificium non adorent, certo si hæc Protestantes regererent Pontificis nihil mali dicerent quid enim

Missæ sacrificium nisi Dei. Mahuzzim
 ut id erudite ex *Medo* ostendit. Cl. H.
Morus, Dan. 11. Veri Christi sacrificii
 ejus ratio, certo hoc ipsorum Pontificio-
 rum constitutio vel ipsis insciis docet,
 nam cum in toto anno administrant Sa-
 crificium Missæ, quotidie aut saltem
 quavis feriâ 6tâ, solum feriâ 6tâ ante
 festum Resurr. Christi lex eorum Missam
 prohibuit, non sine singulari Dei manu,
 ut ostenderent illi ipsi sacrificuli, Missam
 eorum, cum æterno Christi D. Sacrificio
 subsistere non posse, uti erudite observa-
 rit Celeb. Nic. Gùrtlerus in instit. suis,
 sed Socini etiam eadem si gravior non est
 calumnia, Christum Dominum pro nobis
 vere & proprie non satisfacisse, hocque
 malo Christianos & ipsum Christum one-
 rant eo enim vergere verba D. Clerke So-
 cini, exaruit fons Trinitatis quis non vi-
 det.

Sed respondat Dominus pro suis servis
 & Populo suo, v. 29. *Videte nunc, quod*
Ego Ego is, & non Deus mecum, ego occi-
do & vivifico, Vulneravi & ego sano, & non
est ex manu mea eripiens. Et imprimis
 suam divinitatem contrarium statuenti-
 bus demonstrat & vindicat, *non enim*
 quæ verba & absolute & respective Divi-
 nitatem significant, hanc prærogativam

Babylon sibi Deo eripiendo usurpat, *Esa.* 47. 8, 10. *Sophon.* 2. 14. æquivalet nomini, *Exod.* 3. יהוה אלהי. Christus Dominus se ita vocabat, *Joan.* 8. 24, 28. & 13. 19. *יוה* ut vel ex Christi interpretatione pateat verba apud Moſen in futuro verti poſſe, *ero qui ero*, quod Chriſtus, *Joh.* 8. 59. in præſenti dicebat & Johannes ſe illum eſſe, negabat, *Act.* 13. 25. *Ego non ſum is*, Conf. *Prov.* 8. 21. Ut qui vere fuit & omnia quæ ad Moſen dixerat, etiam præſtitit in N. To confer, *Pſal.* 68. 22. *Eſa.* 51. *Zach.* 10. 10. *Hebr.* 1. 1. *Col.* 2. 17. 2 *Cor.* 1. 20. & 3. 2. *Rom.* 8. 4. &c.

Videte quod ego ego, &c. conſtat hic divinitatem aſſeri, cui fuit contradicta; certo Pontificii multis modis non quidem verbò ſed re enervant ejus divinitatem, dum illi vicarium, tum poteſtate, tum in Mediatoris, Prophetæ, ſacerdotis & Regis officio ſubſtituunt, id & nomine & re facere Socinianos, clariùs eſt quam ut probemus, cum nec ipſi negant. Demonſtrationis autem hujus Principium ducitur ab attributo Dei proprio. *Non eſt Deus mecum ego vivifico & occido*; eum minime eſſe non Jehovah, ſed eum eſſe & occidere & vivificare, merito hæc attributa urget Filius Dei; concedunt Sociniani Chriſtum mortuos vivificaffe & ægrotos

fanasse & Apostolos id præstitisse in no-
 mine ipsius; sed dicunt eum hanc pote-
 statem precario obtinere ut creaturam &
 non Jehovam, hic refutat Dominus ait
 neminem posse vivificare, nisi qui dicere
 possit ego sum, & hoc qui non est Jehova
 dicere nequit uti Johannes aiebat, *Act.*
13. 25. neque Jehovam esse, nisi qui tan-
 ta præstare solus sine socio potuit: dicunt
 Christum non vivificasse corpus suum, at-
 que hic dicitur quod omnia vivificat ab-
 solute, *Joh. 1. 4, 5. & 21. 26.* & Spiritus
 Vivificans ideo vocatur, *1 Cor. 15. 45.*
 quia & corpus suum Vivificavit, *Joh. 2.*
22. & 10. 18. 1 Petr. 3. 18, 21. & alios
 vivificat. *Joh. 5.* sicut Pater, & quidem
 ut Deus aie, ait, & *non est mecum Deus.*
 Quod dicit & unitatem essentiae Veri Dei
 P. F. Sp. S. contra Arrianos, Socinianos
 Judæos, & Deos nuncupatitios excludit
 contra Pontificios, (difficultatem hic de
 unitate essentiae & Personæ à Judæis im-
 primis mobilem vide Celeb. Cocc. in ulti-
 ma Moïsis) certo Judæorum Magistri istam
 solitudinem Deitatis expresse docuerunt
Abrahamielis. est axioma. *Jehova in regno*
suo & perfectionibus non habet Socium, at-
 que manifeste Christo tribuuntur opera &
 gloria divinitatis, neque contradicit sibi
Zachar. cum cap. 9. 9. ait *Ecce Rex tuus*
venit

venit tibi justus... & *verētus a fino*, tamen
 Cap. 14. 9. ait *Jehova* erit *Rex*, *unus* &
nomen ejus erit unum. & c. 3. 1, 2. *Angi-*
lum Jehovæ, *Jehovam* vocat *virum fabrica-*
to rem templum Jehovæ, *regnantem* & *sa-*
cerdotem in Domino Jehovæ, *qui esset ge-*
men, c. 5. quem *Judæi ipsi infcii Prophe-*
tantes Filium fabri & fabrum appellabant
Mat. 13. 35. Marc. 6. 3. instar *Cajaphæ*
Prophetantes, *Joc. 11. 51.* quæ est ratio
 quod *et. 15. 21.* N. T. *Regnum Dei* dica-
 tur, *regnum Christi* quia *Deus erat sin-*
gulari modo ejus regni & Ecclesiæ Faber.
Jer. 31. 33, 34. ut clare ex his pateat
 Christum Dominum non appellari Deum
 dictum ut seniores *prisci seculi V. T.* nec
 talem Regem ut *David*, nec Prophetam,
 ut alii nec Sacerdotem ut *Aaron* qui ut
 nuda creatura loqueretur.

Observandum autem quod dicat *Videte*
nunc — quibus videtur innuere Christus
 Dominus, se ante ultimum judicium re-
 versurum esse ad Ecclesiam suam; *cetero*
sacra litera frequenter videntur loqui de
hæc Christi adparitione & adventu. Vide
Act. 3. 18. 21. Dan. 7. 13. Zach. 14. 4.
ps. 1. 7. Mat. 24. 36. & c. conf. *Clar.*
de Geleb. Viri Allardi Allard Apologiam;
sane id cum spe & fide Ecclesiæ non re-
pugnare videtur, neq; Ecclesiæ & Regni Dei
spiri-

spiritualitati; insuper Ecclesie felicitatem & gloriam multum augere videtur, sponsum suum sponsa in carne conspiciat, hoc tamen scrupulose & litigiis quaerere, fideles non decet, tempus docebit, & posteritas sensum illorum verborum sentiet, an in spiritu tantum vel & litera impleta sint, hoc tantum est nostrum, ut vigilemus, & quod haecenus ex Prophetiis impletum videmus retineamus, *Apost.* 2. reliqua, *in* *scriptis* implementa, cum plena *in* *scriptis* *et* *in* *scriptis* *et* *in* *scriptis*, *Rom.* 8. 13, 24. (nos de his alibi fusius.) Id unum merito potest notari, quod in praecedentibus agebatur de Judaeorum malis à Deo illatis vulnere & uti Apostolus vocat morte, *Rom.* 11. hic Dominus aperte videtur innuere, eos iterum quos occidit haecenus, vivificabit iterum *Rom.* 11. 12. 23. *Mic.* 7. 16. *Esa.* 2. Neque huic vivificationi obstabit mors, mare & infernus, id est eorum inter Gentes, inter Romanenses & mille calamitates dispersiones, nam ille est Jehova, juravit Abrahamo, potens est facere, & dicere ad *Aquilonem* *et* *Austrum* ne cohibe *et* *redue* *filios* *meos* *de* *longinquo*, *filias* *meas* *ab* *extremo* *terre* *et* *infer* *populum* *occum* *vagam* *tem*, *et* *surdos* *audientes*, *omnem* *qui* *vocat* *se* *de* *Nomine* *meo*, *quem* *ad* *gloriam* *meam* *in* *qui* *creavi*,

creavi, quem feci, formavi, Esa. 43. 6, 7, 8.
 Constat impossibile videri hoc hominibus
 viis Dei non assuetis, imo ipsis Judæis,
 ipsi dicunt *aruerunt ossa nostra & periiit*
expectatio nostra, excisi sumus quod ad nos,
 sed quam facile est Domino dicere *Fili*
hominis propheta ossibus istis ut vivant, Ez.
37. Hic agi de hodierna Judæorum mor-
 te & futura revivificatione patet tum ex
 eo quod illa ossa, *v. 11.* dicantur *tota domus*
Israel, quæ certo Babele tota non rediit,
 denique quod dicant expectationem suam
 periisse, at in Capt. Bab. certo Daniel &
 alii plurimi noverant & expectabant re-
 stitutionem, Daniel considerabat ex libris
 numerum annorum à Jirmea prædictorum
 quod jam 70 anni essent impleti, *Dan. 9.*
2. ideo Judæi diu in Babilone neque do-
 mos volebant sibi ædificare, licet iteratò
 Propheta moneret; eo quod sperabant
 se brevi redituros, ideo aliis domos ædifi-
 care & tum relinquere volebant, certò
 adhuc *sepulcra illa clausa sunt, v. 12.* ape-
 rienda restant, & nostrum est non cessare
 à Domino, donec Hierosolimam tota orbe gla-
 riosam effecerit, Esa. 62. 7. Conf. *Psal. 74.*
 qui Psalmus sanè decantandus iterum ve-
 nit, à Judæis qui tanquam Primitiæ primis
 convertentur, *v. 9.* clare docetur ad hæc
 tempora pertinere Psalmum, ubi finem
 suæ

sue ærumnæ ignorant, quem tamen Babelé
noverant, *Dan. 9.* Hanc vivificationem
sone pro certo addit Dominus argumen-
tum, quia ex manu mea nemo eripiet, sive
hæc Ecclesiæ sive *Jud.* aplices verat, ni-
hil resistit Deo vocanti, quin Judæiscum
velit, restituantur; *Aquilo, Eurys, Auster,*
Mors, Infernus non prohibent, quo minus
illos Deus restituat ut *Abrahamo* juravit:
ratione Ecclesiæ verat, nemo eripit oves
ejus ex manu ejus, *Joh. 10.* ad tempus fi-
let, ut hostes Ecclesiæ putent se jam pœ-
nam effugisse; cum interim ignorant se
Thesaurizare iram Dei ad diem judicii, cum
longanimitate Dei reusi sunt, *Rom. 2. 1.*
7. Non enim est Deus injustus, Heb. 6.

Imò ait Tollo vel tuli manum meam ad
calum & dixi Vivo ego in seculum cum ac-
vero fulgorem (aciem) gladii mei & judici-
um apprehendet manus mea, reddam vindi-
ctam hostibus meis, & osoribus meis reta-
liabo inebriabo tela mea sanguine & gladius
meus vorabit carnem, sanguine exanimati
& captivitatis à capite Casariet, v. 40. 42.
His significatur ultima justificatio Salva-
toris Dei in vindicta hostium, quam ju-
ramento confirmat v. 40. & modum exe-
cutionis pœnæ v. 41, 42. juramentum est
hic illius qui Deus & homo est, adeoque
Christi, nam qui ita jurare potest, vivo

ego *semper*; is Deus esse debet, ut qui per
 se *superiorem* jurare nequeat, Heb. 6. 13. 16.
Et ego Sacramentum per Dei naturam,
 essentiam existentiam eternam, perfectio-
 nes attributa, quæ abnegare non potest,
 ideoque fundamenta certa & infallibilis
 futuritionis esse possunt; quod ad illud
 quod *Homo* fit jurans hic, patet ex illis,
fastuli manum meam ad cælum; nam ego
 crediderim ubicunque Scriptura. S. de
 Deo loquitur ut homine, non fieri id sim-
 pliciter *et* *per* *manum* *meam* *ad* *cælum*, uti vulgo solent lo-
 qui homines; sed semper, respectum ha-
 bere ad æconomicam filii *in* *de* *manu*, fu-
 turam vel factam quicquid *fit* *jurare* *elata*
manu ad cælum, est servi coram Throno
 Dei stantis; manibus enim uti in orando
 sic in jurando elatio, est argumentum con-
 testantis Regnum Dei, cujus Thronus est
 cælum, Esa. 66. 1. atque ita ut legati re-
 jura cælo ad homines missi, confer Filium
 Dei similiter jurantem, Dan. 12. 7. Apoc.
 10. 6. Heb. 3. 11. Finis hujus ergo ja-
 ramenti est certitudo, constantia rei futu-
 ra, Heb. 6. 17, 18. *Cum* *acervo* *fulgorem*
gladii mei *&* *apprehender* *judicium* *manus*
meæ, innuitur his visitationi Ecclesiæ,
 per quam Judicium Deus inchoat, 1. Pet.
 2. conjunctam esse vindictam hostium, red-
 dam *vindictam* *hostibus* *meis*, *et* *hostibus*
 meis

magis retaliabo, sic videmus actum cum
 Aegypto & Pharaone, Exod. 1. 12. cap.
 Apoc. 6. & 9. & 11. & 16. post bellum quo
 coherceretur Ecclesia sequitur factum est, v.
 17. conf. Ezech. 38 & 39. Dan. 12. 7. 12.
 quum finiverit dissipare manus populi
 sancti, absolventur omnia ista, nempe
 pœna hostium.

Inebriabo te, mea sanguine & gladius
 meus vorabit carnem, sanguine mortui, &c.
 Sanguinem suorum fidelium, Deus vindi-
 cabit sanguine hostium videtur certò id
 & lex naturæ ipsis bestiis præfixa postulare,
 Can. 9. 6, 6. & amor Dei erga Eccle-
 siam & iustitia retributiva, Esa. 26. 21.
 Ecce Jehova exit à penetralibus suis ad vi-
 sitandum peccatum habitantis in terra &
 terra renuntiabit suum sanguinem & occi-
 sos suos non teget. c. 36. 26. In die occiso-
 nis magnæ, cadentibus turribus, Ezech. 39.
 19. Bibetis sanguinem ad satietatem, quem
 immolatis a me habebitis, Esa. 34. 6. Gla-
 dius Domini inebriabitur sanguine, Apoc.
 16. 7, 6. Iustus es Domine, qui hos punisti,
 quia Sanctorum & Prophetarum sanguinem
 affuderunt, ideo potasti sanguine quia digni
 sunt, & 19. 17, 18, 21. &c. Psal. 149. 6,
 7, 9. & 107. 4. Can. 8. 7. Psal. 110. 6.
 Certo hæc in iis qui Jehovam non Jeho-
 ram esse prætenderunt in quibusdam im-
 pleta

pleta sunt, in reliquis suo tempore implenda, non dubitat, qui Deo juranti fidem habet. *Reddam & retaliabo os foribus meis*, certo Sociniani odio prosequuntur Christum, *Luc. 19. 14.* igitur retaliabit, quod quem nolebant *Jehovam* agnoscere, experiantur esse eum, & præterea Deum fortem & zelotem quia benignum esse nolebant, quæso quis odio habet magis & hostis est Dei, quam qui Trinitatem albis dentibus irridet, & sanctos etiam *Jehovah* talem & eum colentes blasphematur, his Dominus noster rependet ut inimicis.

Sanguine exanimati & captivitatis, distincte innuit Deus hic mortem eorum Sanguinolentam & gladio inferendam, qui inexpectatis armis jugulabuntur, vel si qui sub prætextu, suæ defensionis & meliorationis in carceres & catenas relegabantur ad tempus, tamen mortem non effugient; sed tribunalibus sistuntur, examinantur, rebellionis ut cum captivis agi solet, convincuntur, & tum convicti plectuntur & misera morte jugulantur, hoc impletum esse in *Mish. Serveto & Valentino Gentili*, qualiter cum illis egit Christus per *Helvetos*, venerabilis *Beza Calvinus*, & alii scriptum relinquerunt implebitur in Socinianis citra defectum, & quidem citius ut videtur ex serie con-

tex.

textus huius, quàm plena de Antichristo
occidentali pœna & vindicta capietur;
quem ænigmatice sub nomine *capitis pilosi*
designat; quis novit mentem Domini
plene, hic nihil definitio, sufficit hic in
genere clare prædictum esse, certo Deus
potens est excitare Reges aut Viros ad id
destinatos, quibus statim ac jubebit addu-
ci suos oſores Cives, adducentur, & eo-
ram Christo & Ecclesia jugulabuntur, an
sic eveniat, nec ne, posteritas melius ju-
dicare potest, certo hoc optare fidelibus,
ut oſores Christi & irrisores Ecclesiæ,
postquam convinci noluerint & Jehovæ
gloriam quam eripuerunt, restituere;
confundantur & tanquam cera ad ignem,
dignis mortibus diffluant, & pium & æ-
quum & officium est. *Pſal. 68. Apoc. 6. &*
9. & 18.

A capite piloso vel Caſarierum inimici,
de hoc hirsuto capite præcinit *David. Pſ.*
68. 22. Certo Jehova deſiget, depilabit, de-
corticabit caput inimicorum ſuorum, ver-
ticem pilosum, converſantem in reatibus
ſuis, v. 24. ut alie imprimas, (profunde in-
tingas) pedem tuum in ſanguinem, linguam
eorum tuorum in ſanguine ab inimicis, ab
illo vertice piloso. Conſtat in Scriptura
caput ſignificare principem alicujus So-
cietatis, Ducem, ita Chriſtus eſt caput
Ec-

Ecclesie Frater, Dux salutis, Sanctificans,
 Fratrum Sanctificandorum, *Heb. 2. Col. 1.*
Eph. 5. Tit. 2. 1 Cor. 11. Rom. 6. & 7. Ec.
 à quo Ecclesia per communionem Spiritus,
 vitam & beatam, gloriosamque conditionem,
 accipit in huius *veri capitis* oppositione hoc *caput bisutum* hic memoratur;
 qui sibi & nomen & respectum veri capitis ad Ecclesiam mentitur, *pili* huius *capitis* sunt populi ab ea dependentes,
 neque de ea dubitabunt Pontificii ipsi, negant tantum Papam esse illum Antichristum,
 quem nos innuimus; sed id jam milles probatum est à Doctiss. Viris, ut
 oleum perdat, qui id amplius demonstrandum suscipiat. Certo elegans emblemata est
Pontificis Rom. Caesaris & caput Caesaris ornatum; pili nempe excrecentes ex capite
 succum alimentum trahunt ex capite, vi illius spiritus, crescunt, quomodo
 populi & nationes plurimæ succum trahant à Papa,
 licet felleum, id regna Pontificem tanquam Deum,
 vicarium Dei adorantia docent, ab illo succum vitalem
 carnalem trahunt, nam ejus beneficio regna,
 coronæ Regibus Principibus dantur, magis quidem ante Reform. Sup. S.
 quando jam Deus hoc caput in iudicium postulare cepit
 uti supra ostensum est; sed adhuc hodie etiam eorum potestas in

tan-

tantum durat, ut de illis id dici possit: succum spiritualem haud secus, *Facit enim ut omnes parvi & magni, divites & pauperes, liberi & servi, accipiant charactere in manu sua dextera vel frontibus suis, ne quis possit emere aut vendere, nisi qui habeat nomen Bestia*, Apoc. 13. 16, 17. sed & via contrarii hoc in Pontifice verat; scilicet capilli comæ sunt & roboramento capiti & ornamento, habemus exemplum in Samfone, cujus cum capillis capitis vires crescebant & decrescebant, *Jud. 16. 17.* ita se jactat Pont. Rom. *Naziræum Deo devotum*, si non ipsum Deum, ejus proinde vires & ornatus à capillis idest Populis & nationibus pendent, certo si nationes; quibus hodie Pon. R. imperat se subducant, exarescit illud caput, calvum illico & id certo futurum prædixit Propheta, *Apoc. 17. 15, 16, 18.* vide textum Tot ordines religiosorum à Pontificibus Roman. inventorum & statutorum; ab illo ut capite excrecentium, *Casariem Pont. Romani ornare*, quis dubitat, memorabile est *Apoc. 9.* quod notatu dignum est, v. 8. locustæ ex fumo abyssi ortæ habuerunt capillos ut capillos mulierum, quas locustas esse Jesuitas Lololitas, expresse & diserte probavit *Vir Clariss. Franc. Foris Ottrokofii*, in libello suo an-

no 1691. edito Amst. cui Tit. est *Tuba s. Apoc-
calyptica, de locustis Spiritualibus*, (non ob-
stante quod idem vir, Apostatarum sui se-
culi facile Princeps, inaudita apostasia,
abjecta Christi panoplia, sub qua ante non
mediocriter militaverat, ex numero eun-
rundem *locustarum* esse coeperit anno mox
1695.) fane Jesuitæ non minori & viribus
& ornamento sunt Pontifici Romano, ipse
Urbanus 8 Bullar. Rom. Tom. 4. p. 11.
§ 15. fatetur. — *Ut demum societas
nova Jesu Romano Pontifici tuenda ex in-
stituto se totum impenderit, religione funda-
ta, &c.* Sed sarcastice satis Petrus Deza,
à Sciopo etiam *Apostata in infamia Fami-
ni*, p. 159. eorum ornatum notavit vide-
fis Hist. Cel. Heideg. P. Par. 234. id no-
tari meretur quod ex hoc capite piloso,
tres impuros Spiritus tanquam Crinones
ex ore ejus *prodiisse* innuat *Propheta*, Apoc.
16. *similes Ranis*, nempe *Dominicanos*,
Franciscanos, *Jesuitas*, qui prodirent tan-
quam *Tubicines*, *Flamines*, castra contra
Ecclesiam & exercitus Dei scripturi, ut id
erudite Glorioss. Rex Ang. *Jacobus I.* in
Præfatione Apologiae pro juram. fid. præter
alios innuit.

Unam autem difficultatem, priusquam
concludam hic elidere lubet, quæ non tan-
tum *Romanenses* ut sese efferent, sed &
ipso

iplos *Protestantes*, ut plurimi de *Antichristi* adventu & interitu dubitarent, nempe: Quandoquidem *superiori* Sec. in *Reform.* & postea demonstratum est, & creditum *Papam R.* esse *Antichristum*, eumque jam jam destruendum plurimi *Doct.* & *Pii Viri*, sæpe cum certa circumstantiarum determinatione, licet temere, quod eventus docuit, definiverint; hinc multi quorum anima brevis est, in graves cogitationes se se conjecerunt; ita ut jam *Papam*, imprimis hac ætate, esse illum toties prædictum *Antichristum*, vel dubitarent, vel aperte negarent, aut quod detestabilius est, plurimi cum alios ita falsos in suis determinationibus offenderint, à Prophetarum scrutinio pœnitus abstinendum censuerint, eosque qui intensioris fidei sunt, Prophetasque excutiunt, tanquam phanaticos, (cujus scommatis olim tales rationem reddituros, clare præmonuit *S. Pet.* 2. 3.) irrideant, eosque ut apud alios etiam *dissonant* illis creent *etce somnator iste*, *Gen.* 37. digito ostendant. Certo hanc luctam futuram fidelium, clare prædixit *Regius Propheta Esaias*, c. 26. 21. ubi satis diserte *quærenonia Ecclesie Prot.* de dilata hostium *Eccl.* vindicta cernitur, à v. 1. --- enim cantatur *status & successus Eccl.* initio *N. T.* ad v. 9. *Propheta innuit Reformationis effectum*

quod *justitiam* discant jam *incolæ orbis habitabilis*, & v. 10. — quæritur *Ecc.* Ref. quod *gratia* fiat *improbo*, non tamen *discit justitiam* nimirum à tempore Ref. Deus expectat Antichristum, cum illi demonstratum, aberrasse à Christo, ideoque monitus, ut abjectis idolis, ad Christum revertatur; sed frustra. Interim cum ita illulcente Reform. fideles liberati *Babylone*, expectabant cum *Jona* statim ac urbe illi exirent, *Babelis* subversionem, Deo, tamen cujus *viæ non hominum* eam differente, ideoque de eo quæruntur uti *Jonas* v. 10. 18. *Gravidi fuimus, peperimus ventum, salus non contigit terræ, orbis (Babel) non cecidit*; sed Deus emphatice illis respondit v. 19. 21. & ut ne desperarent, bono animò esse jubet, nam utrumque quod postularent, fiet v. 28 nempe à Ref. semper sperabatur unio & redintegratio *Protestantium Luth.* & Ref. (vide Cant. 8. 1.) dein *salus gentium & Judæorum*, tum *cæsus incolarum orbis*; sed Deus qui *omnia tempore suo facit, nec tardat nec festinat*, 2. Ref. 3. quicquid tamen Ecclesiæ promissit, præstabit. Quæris ergo? Cur Protestantes si tempus definitum ignorent, tantum ante tempus de ruina Antichristi loquantur? Respondeo. Omnino id ita debuit fieri, ut fides Protestantium exerceretur, allegoricò exemplo ostendo, *Josue*

6. *Clangor* Tubarum, *buccinarum* & *clamor populi* neque moraliter, neque instrumentaliter quiquam ad destructionem murum Hiericuntis contulisse, quasi ex *proportione Geometrica* soni in angulos & latera muri incurrentis, talis secuta fuisset ruina, uti volunt, *Cl. Serarius* & *Stentor in suo hyalaste* ex *D. Meremno*, patet ex eo quod fidei opus perhibeat fuisse *Apostolus Heb. 11.* fuit nempe opus fidei quod promissionem habuit murorum ab ipso Deo desicciendorum quomodo Deus fidem Israelitarum tentare voluerit, tum probatâ miraculum ediderit, voluisse nimirum Deum Sacerdotes classicum canere ante 6 diebus & populum cum nondum viderent muros desectos, tamen jam quasi actu urbem invasuri essent conclamare, uti monet *Col. Schmid.* in Comm. ad h. l. ita ut firmiter credebant eventurum, quod nondum videbant, sed promissum tantum ab *Angelo Duce exercituum Jehovæ*, *Jos. 5.* & clamabant quasi jam disruptis mœnibus, liber aditus in urbem daretur, hæc enim fide obtinuisse, ut muri juxta promissionem conciderent. Certo hæc omnia ipsæ in typum evenisse docet *Apost.* ita ut quæcumque hoc Cap. per fidem evenisse docet, eadem omnia similiter evenisse, vel evenire in N. T. si tempus esset, demonstrare facile foret & ex parte id demonstratum est a

Doctis, præter alios nuper à Cl. *Taylor & Vander Meulen*, ita p. d. fiet cum *Spirituale Jerico*, orbe vel Babilone, ubi Ecclesia Protest. æque ac Rahab, abjecta à Romanis habetur, in ultima tamen orbis ruina Deus Rahabum Ecclesiam Gentium salvabit, & hostibus eam non fuisse demonstrabit, cum 7. *Angelus clange*, tunc enim sicuti ad 7. cornu *Jerico* ruebat, ita *Apoc. 11. 15. & 10. 7. regna mundi cadent, & urbs illa magna disrumpetur*, cap. 16. 19. *consummabit Deus omne mysterium*, atque ita ipsum etiam *Babilonen.* c. 17. 5. *sicuti prædixit servis suis*; sed priusquam ipsa ruat, inflanda est tuba, exclamandum est piis Babele liberatis, *cecidit, cecidit Babilon*, quamvis actu non cecidit, sed hæc & hic patet eorum fides; quod antequam factum videant, instar Izraelis clament, ac si factum cernerent, atque adeo non errare, nec delirare, dum in genere secundum Scr. Sacras, citra temerariam definitionem, ruituram prædicunt; nisi quis Izraelitas 6 diebus urbem circumfisse & classicum inflasse Deo iubente, delirasse dixerit, eos autem vehementer errare, & fidem Deo non habere, qui de eo desperant, & alios loquentes substant, quod Deus prohibuisse videtur expresse, v. 10. *ne prodeat ex ore vestro ullum verbum, ne vociferamini &c.* quibus non in-

terdicitur. Sermocinatio aliufve clamor
ordinarius, patet ex eo, quod buccina sa-
cerdotes ante & post castra clangebant
quotidie, sed prohibet Josue, ne aliquis
contraria loquendo, Populi animum li-
quesfaciat; vel si aliqui irridentes ea quæ
faceret populus, Deus stragem efficeret in
Populo, propter *amrlav* sicuti in deserto
sapius factum est, conf. *Exod.* 19. 21. &
16. 21, 28. sic Protestantes non debere
sibi mutuo contradicere, irritare, substan-
nare, stante ista oppugnatione Babelis,
omnino istis monentur; nisi qui *volunt*
prosteri in deserto i. e. non videre bonum
Populi Dei eaque frui, 2 Reg. 7. 19. omnia
hæc ita oportuit fieri, omnia tamen de
Antichristo prædicta, impleri, nullus
Christianus debet ambigere, sicuti olim,
ita adhuc hodie clamare debemus, omnis
Populus Jehovæ, cecidit Babilon, (& qui-
dem eo magis, quod jam portas clauferunt
à longo tempore à Concilio Trid. neque
emittunt, neque immittunt quemquam sub
anathemate Salutis animæ & corporis, uti
Hiericuntæ fecere, quod sane metum *ab*
exercitu Dei viventis innuit), usque dum,
quod nos adhuc latet *Angelus D. -mus* no-
bis accinuerit, sonumque suæ *tubæ*, nostro
classico jungendo, in septima mundi ætate,
Sabbatho jam à nobis supra memorato,
Urbis Spir. Jerico mœnia solo aquaverit,
nun-

nunquam amplius reædificanda, omnino in specula intonare debemus, donec *nox distrumpatur ab aurora*, Hof. 6. Gen. 32. *nondum impleta est situla (calix) Babilonis*, sed *statim ac sanguis pervenerit ad talos*, signum salvatoris erigitur, cum *duplicantur lateres Ecclesie*, tunc *advenit Spiritus*, *Moyses*, populum afflictum asserturus, *Esa. 59. Apoc. 19. &c.* In hoc ergo totum caput, cum cæsarie sua Dominum gladium suum vibraturum, hic prædicitur, sicuti & *Pf. 68. & 110. 149.* impleturum pro certo etiam Joannes monet, *Apoc. 11. 18.* cum Dominus *mercedem servis suis reddet & destruet destructores terræ*, & quidem plagâ vehementi, *c. 16. 21.* duplici Scypho, quò servos Dei poterunt inebriandos, *c. 18. & 19. 15, 21.*

Epilogus.

ATque I. ex prædictis, discere possunt *Sociniani*, quis finis à Domino constitutus eos maneat, nisi albo domesticorum Dei veri D. J. Christi, priusquam dies ille veniat, se inscribant, jusque æternum & naturale Regi N. T. ereptum, restituant, patet, ex his II quod obiter saltem monere, integrum duxi, me Socini castra nullo modo sequi, uti quidam, qui prius hominibus, quam Deo jurandum existimant,

me

me ex eo, quod Scripturificam Cl. H. A. Roëll Viri siue pietatem spectes, siue eruditionem (non illam dico cuius hæc ætas pretium posuit, & non Deus, sed cuius laus est à Domino) æstimatissimi, de Dei Filii vulgo dicta æterna generatione sententiam tuitus sum, me tanquam *Paulum hereticum*, Act. 24. 14. dicere non veriti sunt, nempe quia *credo omnibus quæ in lege & Prophetis*; sed non quæ in Patribus scripta sunt, & *spem habeo in Deo*, --- & *exerceo me ad conscientiam habendam prius apud Deum, tum apud homines sine offensa*, &c. Ut qui credam omnem veritatem quærendam esse in S. S., & ipsa conscientia nostra, & omnes rivulos, qui hinc non derivantur lutulentos esse, S. sacramque citra centonum Patrum auxilium, ora quorumvis hæreticorum sufficienter & apodictice obturare posse, ut quæ *non egeat Mauri jaculis, nec arcu*. Si propositum hac occasione fuisset, mihi Socini ulcera tangere, omnino ostendissem quantum distat ab *Urso, Walachus, & Ungarum* esse, non est Socinum esse; sed neque scopus, neque animus erat ista attingere, cum recentissime ita ea eviscerata sunt à Viris Clar. Ab. Calovio & Ad. Scherzero in suis Coll. Anti-Socin. ut p. d. *Hæzjaram mittat mercuraturæ causa caryotas*, qui amplius cum Socinianis agere præsummat, ipse si ere esse

esse viderem parata jam apud me tela vi-
brare, non de essem, secundum vireculas
gratiose à Deo collatas, ast cum id quod
Socino supra monuimus familiare quoque
sit aliis *Socinianis*, nunquam à quoquam
tanta dici ut satisfactum sibi putent, ut
quibus omnis frons jam de rebus divinis
periit, & qui etiam in *monte Dei sibi equi-
tare in arundine longa*, fas & mores sumse-
runt, cur quis lapidem istum motitare per-
gat, vix video? id potius omnibus sua-
deo, ut communi labore omnes fatagamus,
quò negotiatores *Dominici Talenti* fideles,
& sanctæ Civitatis propugnatores stre-
nui inveniamur, ut reversus ad nuptias
Dominus, nobis dicere dignetur, quia su-
per pauca fuistis fideles, super multa vos
constituam, intrate in gaudium Domini
Vestri æternum. — Interim —

*Parce Pater si quæ sunt dicta superflua nobis
Et si quæ desunt commoda, parce Pater.
Adferat errati veram confessio laudem,
Et veram taxent dogmata nulla fidem.*

Deo Patri, Filio & Spiritui S. ἡ ΜΟ-
ΝΑΧΙ παλαιὰ καὶ ὑμετέροισι ΤΡΙΑΔΙ Δόξα
καὶ τιμὴ αἰς τὸν αἰῶνα τῶν αἰῶνων ἀμήν.

F I N I S .

-
s
d
e
m
ut
is
i-
e-
r-
a-
s,
es,
e-
as
u-
os
ni

bis
r.

10-
62a

2

